

R-06-97

Opinion och attityder till förvaring av använt kärnbränsle

Lennart Sjöberg, Centrum för Riskforskning
Handelshögskolan i Stockholm

Oktober 2006

Svensk Kärnbränslehantering AB

Swedish Nuclear Fuel
and Waste Management Co
Box 5864

SE-102 40 Stockholm Sweden

Tel 08-459 84 00
+46 8 459 84 00

Fax 08-661 57 19
+46 8 661 57 19

ISSN 1402-3091

SKB Rapport R-06-97

Opinion och attityder till förvaring av använt kärnbränsle

Lennart Sjöberg, Centrum för Riskforskning
Handelshögskolan i Stockholm

Oktober 2006

Denna rapport har gjorts på uppdrag av SKB. Slutsatser och framförda åsikter i rapporten är författarens egna och behöver nödvändigtvis inte sammanfalla med SKB:s.

En pdf-version av rapporten kan laddas ner från www.skb.se

Förord

Svensk Kärnbränslehantering AB, SKB, har till uppgift att slutligt omhänderta Sveriges använda kärnbränsle på ett säkert sätt. I slutet av 1970-talet påbörjades ett omfattande arbete i syfte att utveckla en metod och finna en lämplig plats för ett slutförvar. Sedan år 1992 bedrivs ett stegvis upplagt lokaliseringsarbete som i och med pågående platsundersökningar i Östhammars och Oskarshamns kommuner nu är inne i ett slutskede. Projektet som helhet beräknas vara avslutat under andra hälften av detta århundrade.

Uppgiften är komplex och ställer höga krav på teknisk och naturvetenskaplig kompetens. Efterhand har dock insikten vuxit fram om att det använda kärnbränslets omhändertagande även är en viktig samhällsfråga. Det använda kärnbränslet ska förvaras betryggande under mycket lång tid. Det väcker många skilda typer av frågor som berör en vid krets av människor, från den enskilda medborgaren i kommunen till beslutsfattare på olika nivåer. Hur kan området kring förvarsplatsen, lokalt och i regionen, komma att påverkas ekonomiskt och kulturellt? Vilka lokala socioekonomiska och befolkningsmässiga effekter kan man förvänta sig?

Vilka attityder till kärnavfallet har medborgarna, i platsundersökningskommunerna och i Sverige i stort? Hur resonerar människor kring hur hembygd och framtid kan komma att påverkas av ett slutförvar under långa tidsrymder? Hur tillvaratas allmänhetens, experternas och myndigheternas ståndpunkter i samrådsprocessen?

Vilka överväganden ligger bakom Sveriges och andra länders val av strategier för hantering av använt kärnbränsle? Hur förhåller sig den nationella lagstiftningen till EU-medlemskapets regelsystem och andra internationella överenskommelser?

Andra frågor som ställs är hur den mediala opinionen och den politiska debatten om kärnavfallet har förändrats sedan 1950-talet. Vilken roll spelar massmedierna i beslutsprocessen? Ser debatten olika ut på det nationella planet jämfört med i platsundersökningskommunerna?

Ovanstående frågor behöver belysas från samhällsvetenskapliga, beteendevetenskapliga och humanistiska perspektiv. År 2002 började SKB forma sitt program för samhällsforskning med syfte att:

- Bredda perspektivet på kärnbränsleprogrammets samhällsaspekter. Därmed underlättas möjligheterna att utvärdera och bedöma programmet i ett större sammanhang.
- Ge djupare kunskap och bättre underlag för plats- och projektanknutna utredningar och analyser. Därmed utnyttjas kunskap och resultat från samhällsforskningen till att höja kvalitén på beslutsunderlagen.
- Bidra med underlag och analyser till forskning som rör samhällsaspekter av stora industri- och infrastrukturprojekt. Därmed kan kärnbränsleprogrammets erfarenheter tas tillvara för andra likartade projekt.

Fyra områden utkristalliserades som särskilt relevanta:

- Socioekonomisk påverkan – Samhällsekonomiska effekter.
- Beslutsprocesser – Governance.
- Opinion och attityder – Psykosociala effekter.
- Omvärldsförändringar.

Under våren 2004 tillsattes en Beredningsgrupp bestående av forskare samt representanter från SKB. De forskare som ingår i gruppen är professor Boel Berner, Linköpings Universitet, professor Britt-Marie Drottz-Sjöberg, Norges Teknisk-Naturvetenskaplige Universitet i Trondheim och professor Einar Holm, Umeå Universitet. Till Beredningsgruppens huvudsakliga uppgifter hör att bedöma ansökningar samt att regelbundet granska arbetets vetenskapliga kvalitet och relevans. Därutöver granskas SKB:s samhällsforskning bland annat av Statens kärnkraftinspektion (SKI), Statens strålskyddsinstitut (SSI) och KASAM inom ramen för SKB:s forskningsprogram (Fud).

Huvudinriktningen för de forskningsområden som SKB finansierar är mot tillämpad forskning. För närvarande pågår tolv forskningsprojekt, som alla kommer att slutrapporteras inom ramen för SKB:s R-rapportserie där föreliggande rapport är en del. Det material som presenteras i rapporterna är forskarnas egna texter. Författarna är ansvariga för innehåll, upplägg och slutsatser. Rapporterna nås via SKB:s webbplats, www.skb.se.

Svensk Kärnbränslehantering AB

Kristina Vikström

Ansvarig för samhällsforskningsprogrammet

Sammanfattning

Attityder och riskuppfattningar avseende ett förvar för använt kärnbränsle studerades dels i "kandidatkommunerna" Östhammar och Oskarshamn, dels i hela riket och i en kontrollkommun, Finspång. Metoden byggde på en omfattande postenkät, svarpocenten låg runt 50 %. Stora skillnader förelåg mellan på ena sidan Oskarshamn och Östhammar, på den andra Finspång och riket i sin helhet: mera positiv inställning till ett slutförvar i Oskarshamn och Östhammar än i de två övriga stickproven. Risken med kärnavfall bedömdes som liten av de svarande i dessa kommuner. I Oskarshamn och Östhammar fanns bland männen en klar majoritet för att förlägga ett slutförvar dit; bland kvinnorna fanns en viss tveksamhet. Dessa skillnader kunde inte annat än till en mindre del förklaras av kärntekniskt relaterat arbete eller positiv inställning till kärnkraften. I Oskarshamn och Östhammar var inställningen mest positiv i de yngre grupperna. Där var man i stort sett nöjd med diskussioner, information och öppenhet i frågorna om slutförvar. Förtroendet för vetenskapen, SKB och myndigheter var större än i landet i övrigt, dock ej känslan av att kunna påverka skeendet vad gällde slutförvaret.

Aktivitet i frågorna om slutförvaret var störst bland dem som hade mest extrem attityd, antingen den var positiv eller negativ. Engagemanget i frågan om slutförvar var ganska stort i Oskarshamn och Östhammar, liksom de självbedömda kunskaperna i frågan, medan motsvarande värden i riket i stort var mycket lägre. Social tillit hade en viss men begränsad betydelse. Tillit till vetenskapen var viktigare. De traditionella aspekterna "stark fruktan" och "ny risk" saknade betydelse i denna undersökning. Däremot erhöles tydliga effekter på attityden till ett slutförvar med en bredare avtäckning av emotioner och med en annorlunda instruktion, som betonade att det var den egna, spontana emotionsupplevelsen som det gällde. Tron att ett slutförvar skulle medföra "stigma" var ovanlig i Oskarshamn och Östhammar, betydligt vanligare i riket och Finspång. "NIMBY"-attityder, alltså att man var positiv till kärnkraft men negativ till ett lokalt slutförvar, svarade bara för en mindre del av de negativa attityderna till ett slutförvar.

Tidsaspekten bedömdes annorlunda än vad experter gör; man trodde inte att använt kärnbränsle skulle vara farligt så länge som det av dem anses vara fallet. Man var försiktig optimist i stort när det gällde framtiden och trodde även på ny teknik för att hantera använt kärnbränsle; detta gällde alla stickproven. I en slutlig analys av variationerna mellan kommuner och riket avseende attityden till ett avfallsförvar befanns den absolut viktigaste förklaringsvariabeln vara den nytta man ansåg att en sådan anläggning skulle ha för kommunen.

Innehåll

1	Inledning	9
2	Syfte	13
3	Metod	15
3.1	Formulär	15
3.1.1	Procedur för datainsamling	16
3.1.2	Bedömning av undersökning och formulär samt tid för att besvara formuläret	17
3.2	Svarande	17
3.2.1	Svarsfrekvens	17
3.2.2	Kön	18
3.2.3	Ålder	18
3.2.4	Utbildning	18
4	Resultat	21
4.1	Övergripande bedömningar av attityd och nytta	21
4.2	Svar på öppen fråga	24
4.3	Kön och ålder	25
4.4	Riskbedömning i en vidare kontext av risker	27
4.5	Aspekter på risk och nytta	28
4.6	Skäl för och emot ett slutförvar	29
4.7	Olyckor	31
4.8	Tid	31
4.9	Kommunikation, kunskap och engagemang	32
4.10	Uppfattning om den vetenskapliga kunskapen inom området	34
4.11	Policy och förtroende	34
4.12	Antagonism	35
4.13	Politiska preferenser och avsikter vid eventuell folkomröstning	37
4.14	Inställning till kärnkraften	38
4.15	”NIMBY”	39
4.16	Emotionella reaktioner	40
4.17	Stigma	43
4.18	Ordens betydelser och associationer	44
4.19	Försiktighetsprincipen	46
4.20	Aktiviteter	47
4.21	Policy-avsikt i förhållande till SOM-institutets frågeformulering	49
4.22	Förändringar 2001–2005	51
4.23	Effekten av kärntekniskt relaterat arbete	51
4.24	Vad förklarar skillnaderna mellan Oskarshamn/Östhammar och landet i övrigt?	53
5	Diskussion	55
5.1	Metodfrågor	55
5.2	Överblick av resultaten	56
5.3	Slutsats	57
6	Referenser	59
Bilaga 1	Formulär	63
Bilaga 2	Tabeller	81
Bilaga 3	Jämförelse med data från Temo	133
Bilaga 4	Jämförelse med hälsoundersökningen	135

1 Inledning

Detta är slutrapporten i ett projekt om attityder och riskuppfattningar när det gäller slutförvar av använt kärnbränsle. Tidigare har en redogörelse för vissa resultat getts i SKB:s årsbok 2005 [46]¹. Internationell publicering av delar av resultaten har påbörjats [47, 48, 54]. Ett kapitel har också skrivits för SKB:s årsbok 2006. Tre rapporter kommer att presenteras vid internationella konferenser hösten 2006.

Rapporten inleds med en redogörelse för tidigare forskning på området. En beskrivning av undersökningens uppläggning följer, och därefter kommer en redogörelse för resultaten. Eftersom projektet bygger på vår tidigare forskning på området är en stor del av referenserna till den.

Frågan om förvaring av använt kärnbränsle har sedan lång tid varit svår att lösa. Detta har berott på tekniska omständigheter och även på negativa eller tveksamma attityder hos den lokala befolkning som varit bosatt i närheten av ett möjligt framtida slutförvar för använt kärnbränsle [9, 10]. I de flesta länder har det visat sig mycket svårt att nå fram till en punkt där människor är beredda att tolerera en sådan anläggning inom sitt närområde, och detta trots att noggranna vetenskapliga och tekniska analyser tydligt visat att riskerna skulle vara mycket små. Relationerna har varit spända och missförstånden många.

För att en fungerande dialog skall kunna upprättas krävs att båda sidor – både företrädare för industri/vetenskap och allmänhet – förstår varandras synpunkter. Det är bara alltför lätt att missförstå varandra och misstänkliggöra den andra sidans motiv och kompetens [25]. I Sverige finns det emellertid mycket bättre förutsättningar för att nå en lösning på problemen än i de flesta andra länder, vilket också visats av att två kommuner accepterat de platsundersökningar som nu pågår.

Frågan är till sin natur helt annorlunda än frågan om vi ska ha kvar kärnkraften. Detta beror på att vi har genererat radioaktivt avfall som måste tas om hand, och detta ska ske inom landet. (Opinionsundersökningar visar att en mycket stor majoritet är av den uppfattningen). Det gäller alltså att ta ställning till *var* ett förvar ska byggas, inte *om* det ska byggas.

Forskningen i Sverige kring dessa frågor har varit av ganska liten omfattning tills helt nyligen. Jag har publicerat en översikt av denna forskning på annat ställe [45]. Genom SKB:s samhällsvetenskapliga forskningsprogram, som startade 2004, finns nu förutsättningar för en kraftsamling av svensk samhälls- och beteendevetenskaplig forskning inom området. Detta är desto mera intressant som den amerikanska forskningen på området, aktiv under 1980-talet och några år in på 90-talet, numera tycks ha mer eller mindre avstannat. Detta beror antagligen på de mycket negativa slutsatser som drogs i ett projekt med rötter i delstaten Nevadas motstånd mot lokalisering av allt amerikanskt avfall till dess territorium (Yucca Mountain, i närheten av Las Vegas) [57–59], samt på det förhållandet att ett slutligt beslut tagits i frågan.

Pessimismen har sedan dess varit utbredd och försöken att lösa problemen i samförstånd förefaller mer eller mindre övergivna, åtminstone i USA. Läget i Sverige är helt annorlunda, och det är en av förutsättningarna för det projekt som nu genomförs.

Skillnaderna mellan USA och Sverige är påtagliga när det gäller kärnkraften. I USA finns ett omfattande militärt program och vapentillverkning. Det finns också historiska exempel på att man inte har varit tillräckligt säkerhetsmedveten, något som kom tydligt fram i utredningarna av Harrisburgolyckan år 1979 [60]. Det svenska kärnkraftsprogrammet har inga sådana historiska belastningar. Det är viktigt eftersom forskningen har visat att inställningen i frågor som berör slutförvaring av använt kärnbränsle är nära relaterade till inställningen till kärnkraften [34].

---

¹) Siffror inom hakparentes hänvisar till referenslistan som är numrerad.

Forskningen ska förstås i ljuset av de modeller för riskperception som föreslogs tidigt och som ansågs ha visat att emotionella faktorer var de viktigaste [15]. Senare analyser har visat att detta var en bedömning som byggde på terminologisk oklarhet [49] och övertolkning av de empiriska resultaten [35]. Föreliggande undersökning har förutsättningar att ge ett tydligare svar på frågan om emotionella faktorerers betydelse.

De emotionella reaktionerna spelar stor roll i teorin om stigma [21]. Stigma har blivit ett viktigt begrepp i diskussionen om avfallsförvar. Det har hävdats att en sådan anläggning skulle medföra stigmatisering av platsen och kanske också av människor och av produkter som kommer därifrån. Stödet för dessa påståenden är svagt [38] men de har ändå trovärdighet i viss internationell diskussion och troligen spelar de en roll för policy på området. Jag har därför medtagit ett speciellt avsnitt i formuläret som avser mäta uppfattningar om stigma i förhållande till ett slutförvar.

Vår egen forskning om riskperception och relaterade attityder när det gäller kärnavfall och kärnkraft går tillbaka på studier som påbörjades i slutet av 1980-talet [13, 51, 52]. De nu pågående platsundersökningarna avseende använt kärnbränsle i Östhammar och Oskarshamn erbjuder intressanta och viktiga problem för forskare med beteendevetenskaplig inriktning. I min tidigare undersökning från 2001 [34] kunde jag konstatera att invånarna i dessa kommuner till stor del var positiva till platsundersökningar; ett antal hypoteser har föreslagits för att förklara detta förhållande [45]. De erhållna resultaten i 2001 års undersökning är unika och det har visats stort intresse för dem internationellt. Positiv eller åtminstone accepterande inställning till avfallsförvar har knappast observerats tidigare. 2001 års projekt gav ett antal andra resultat [4, 37, 39, 43] som också utgjort en startpunkt för nu föreliggande arbete.

Trots omfattande forskning har det gått ganska långsamt att få en fördjupad förståelse av riskperception och relaterade attityder. Tecken på svårigheterna är många. Främst bland dessa är, naturligtvis, misslyckandena att nå socialt samförstånd vid försök att lokalisera slutförvar. För den som sätter sig in i forskningens detaljer framkommer andra svårigheter. De sedan slutet av 70-talet använda modellerna har lågt förklaringsvärde. ”Tillit” (trust) som är en viktig faktor har studerats i alltför begränsad mening – endast social tillit [57] och inte epistemologisk tillit² har studerats. Den senare faktorn har visat sig vara av stor betydelse [9, 10, 33]. Vidare har tillit studerats under det ej uttalade antagandet av gemensamma mål; när antagonistiska relationer beaktas kommer en ganska annorlunda bild av tillit fram [40]. Moral är en annan faktor som ofta försummas. Jag studerade den i ett tidigt arbete [56]. I en studie av genteknik kom moral fram som en huvudfaktor [44]. Moral är nära anknuten till idéer om vad som är ”naturligt” och om störande av naturliga processer, viktiga dimensioner i riskattityderna [32]. Här finns även en anknytning till traditionell religion och nyandlighet [50].

Riskperception studeras troligen främst för att man trott att det finns ett starkt samband med policyattityd. Detta är emellertid inte självklart. I själva verket är det högst diskutabelt [30, 31] om ett sådant samband finns. Det är nödvändigt att studera policyattityder separat. Data på enbart riskperception räcker inte. Om risk uppdelas i sannolikhet och konsekvens [8, 30] ser man att det är konsekvensen som har störst betydelse för policy; jämför den aktuella diskussionen om försiktighetsprincipen³. Man måste emellertid också anlägga ett vidare perspektiv. Inställningen till en teknologi påverkas även av om man upplever att den är oersättlig eller om det finns alternativ [36]. Den nu alltmer tydliga förändringen av attityden till kärnkraften hos svenska folket är troligen till en betydande del beroende på att man anser att det inte finns ekonomiskt och miljömässigt acceptabla alternativ.

Det antas ofta att det är media som styr riskuppfattningen, till och med att det är ett nära perfekt samband mellan medias avtäckning av risker och hur dessa upplevs av människor [6]. Detta antagande bygger till stor del på en småskalig mediastudie [5], som berörde förekomsten av sjukdomar och inte risker. Den har inte kunnat replikeras [1]. Kahneman och Tversky föreslog

² Med denna term avses tillit till den vetenskapliga grunden för riskbedömningar och riskhantering.

³ Se *Journal of Risk Research*, nr. 4, 2006, som helt ägnas försiktighetsprincipen.

att riskupplevelse styrs av ”tillgänglighet” (availability), vilket skulle förklara en mediaeffekt. Sådant som man lätt kommer att tänka på, är sensationellt och drar till sig uppmärksamheten, skulle man enligt denna hypotes också bedöma som mera sannolikt, och handlar det om negativa händelser skulle alltså risken bedömas som större [61]. Vi fann emellertid i ett stort upplagt EU-projekt som drevs 1996–99 i fem Västeuropeiska länder att intensiv mediebevakning av kärnkraften och dess risker i samband med 10-årsdagen av Tjernobylyolyckan inte hade någon effekt på bedömningen av kärnkraftens risker [55]. I pågående studier av effekten av spelfilm på riskupplevelser finner vi inga effekter, trots att ”tillgängligheten” borde ha ökat dramatiskt av sådana filmer som ”Skyskrapan brinner” eller ”Kinasyndromet”. Jag har tolkat dessa resultat som att media har effekt när de för fram *ny* information, inte när de enbart påminner om vad man redan vet. Ett alternativ som undersöks i föreliggande projekt är att spontana associationer till centrala begrepp som avfall och kärnkraft har betydelse för hur man reagerar på risker.

Försiktighetsprincipen är ju central i debatten men hittills har ganska lite attitydforskning gjorts om den. Jag utvecklar därför en skala för att mäta inställningen till försiktighet. Skalan är ganska omfattande och täcker ett flertal av aspekterna på området. Det är oftast nödvändigt att arbeta så eftersom svar på enstaka frågor sällan ger tillförlitliga resultat.

Även vissa metodfrågor behöver belysas. En stor del av de data som tagits fram i Sverige använder en fråga som SOM-institutet vid Göteborgs universitet formulerat, där respondenten ska ange om han eller hon är positiv eller negativ till ett lokalt avfallsförvar [16, 17]. Troligen är sambandet mellan denna fråga och policyfrågor, av typ hur man skulle rösta vid en eventuell lokal folkomröstning, långt ifrån perfekt. Kanske ännu viktigare är att nivån på svaren är svår att tolka. Vad betyder det om 80 % säger att de är ”negativa”? Kan detta överföras till policyinställning, alltså inställning i de politiska frågorna som till exempel hur man avser att rösta i en eventuell lokal folkomröstning om slutförvaring av det använda kärnbränslet?

Också andra metodfrågor behöver bearbetas. Många opinionsundersökare använder ord som ”oro” vilka har visat sig svagt relaterade till risk [12, 29]. Politiker och andra beslutsfattare som litar till opinionsundersökningar där ett fåtal frågor ställs kan få en mycket missvisande uppfattning om människors riskperception och relaterade attityder [42]. En central fråga är hur man mäter emotionella reaktioner. Den traditionella frågan gäller enbart ”stark fruktan” (dread) och hur *andra* förväntas reagera på en risk. Det är troligt att bättre information om emotionella reaktioner erhålls om man frågar efter hur respondenten själv reagerar just i den stund han besvarar frågan. Den metodiken har jag nyligen utvecklat i ett annat sammanhang [53] och den ska prövas i nu föreliggande projekt.

Sammanfattningsvis kan sägas att riskperception och därmed relaterade attityder är ett spännande forskningsområde under stark utveckling. Tidiga resultat, som väckt stor uppmärksamhet både bland administratörer, politiker och forskare, har visat sig behöva revideras och fördjupas, men detta är ju typiskt för livskraftig forskning. I det projekt som här rapporteras har jag på flera punkter försökt bidra till förnyelse inom området. Samtidigt bör understrykas att den tidigare forskningen visat både att området kan undersökas empiriskt med den typ av metoder som används här, och att viktiga resultat kan nås den vägen.

2 Syfte

Huvudsyftet med det nu aktuella projektet är att studera riskperceptionens relationer till ovannämnda, i forskningen delvis försummade aspekter. Det förväntade resultatet av en sådan studie är bättre förståelse av risk- och policyattityder, vilket i sin tur är en förutsättning för bättre och mera effektiv riskkommunikation och hantering av policyfrågor. Sammanfattningsvis kan sägas att projektet avser att skapa fördjupad förståelse av riskperception och riskattityder med inriktning på slutförvar av använt kärnbränsle bland annat med avseende på:

- komponenter i upplevelse av risk och nytta med ett avfallsförvar,
- attityd till kärnkraften och dess relation till inställningen till ett avfallsförvar,
- social men också epistemologisk tillit (tillit till den vetenskapliga kunskapen inom området),
- antagonism,
- moraliska aspekter,
- emotionella reaktioner,
- ”stigma”,
- associationer till vissa nyckelord som avfall och strålning,
- aktiviteter av relevans för frågan om ett lokalt avfallsförvar,
- inställning till försiktighetsprincipen i detta sammanhang.

3 Metod

3.1 Formulär

Formuläret utarbetades hösten 2004 efter kontakter med kommunerna och intresserade personer i Östhammar och Oskarshamn. Även Temo konsulterades och vissa av de frågor de regelbundet ställer i telefonintervjuer togs med för att få en möjlighet att jämföra resultat som uppkommit med skilda metoder.

För att öka svarsprocenten utlovades en trisslott som belöning, liksom ett intyg och/eller ett diplom som bevis på deltagande i projektet.

Formuläret var ett häfte, tryckt i storlek A5, på 27 sidor. Det innehöll totalt 267 frågor eller bedömningsuppgifter. En översikt av innehållet följer⁴.

- Sex inledande frågor om allmän, värderande attityd⁵ till ett slutförvar i den egna kommunen, engagemang i och kännedom om frågan, nytta och risker med ett slutförvar (1–6)⁶.
- Ställningstagande till skäl för och emot ett slutförvar (7–8).
- Fyra frågor om olyckor vid hantering av använt kärnbränsle (9–12).
- En fråga om hur länge det använda kärnbränslet är farligt samt tre frågor om möjligheten att förutse utvecklingen i Sverige och i världen i stort, samt om optimism/pessimism om framtiden (13–16).
- En fråga om möjligheten att i framtiden, med ny teknik, göra det använda kärnbränslet helt ofarligt (17).
- Tjugofyra påståenden om den eventuella risken med ett förvar (18).
- Tolv påståenden om den eventuella nyttan med ett förvar (19).
- Elva påståenden som uttrycker starka reaktioner på ett slutförvar i kommunen, stigma-frågor (20).
- Tretton påståenden om ett slutförvar i kommunen, mindre starkt formulerade (21).
- Två frågor om öppenhet i beslutsfattandet om slutförvar (22–23).
- Bedömning av vetenskapens kunskaper om riskerna med hantering av använt kärnbränsle (24, 26, 27).
- Bedömning av om den egna kommunen kommer att bli värd för ett slutförvar (25).
- Två frågor om en eventuell kommunal folkomröstning om slutförvar (28–29).
- Bedömning av förtroendet för organisationer och myndigheter när det gäller använt kärnbränsle (30).
- Bedömning av kommuninnevärdarnas möjligheter att påverka politiken i olika avseenden (31).
- Bedömning av motståndare och anhängare till ett slutförvar (32–33).
- Bedömning av i vilken mån myndigheter och organisationer bedriver en verksamhet när det gäller slutförvar som är motsatt den svarandes intressen (antagonism) (34).
- Bedömning av hur ofta den svarande utfört sjutton aktiviteter av relevans för frågan om slutförvar (35).

⁴) Hela formuläret återfinns i bilaga 1.

⁵) Jag har genomgående kallat svaren på denna värderande fråga för attityd. I modern attitydforskning [2] använder man ordet attityd på detta sätt.

⁶) Se numrering i formuläret.

- Blank sida med uppmaning att skriva egna synpunkter på frågan (36).
- Sju frågor om kärnkraften, risker och nytta (37–43).
- Fjorton uppgifter att bedöma hur positiva eller negativa ett antal begrepp, däribland vissa nyckelbegrepp av relevans för slutförvaret, ansågs vara (44).
- Sex uppgifter att bedöma hur positiva eller negativa ett antal tänkta anläggningar i kommunen skulle vara (SOM-institutets fråga) (45).
- Bedömning av elva emotionella reaktioner på mobiltelefoner, genmodifierad mat, terrorism och ett slutförvar (46–49).
- Bedömning av elva risker, personliga och allmänna (50–51).
- Bedömning av femton påståenden av relevans för försiktighetsprincipen (52).
- Frågor om kön, ålder, utbildning, kunskaper i svenska, medborgarskap och politisk preferens (53–58).
- Bekräftelse av identitet (59).
- Frågor om deltagande i eventuell ny undersökning samt önskemål om intyg och/eller diplom (60–61).
- Bedömning av undersökningens och formulärets kvalitet i tio avseenden (62).
- Fråga om vilken tid det tagit att besvara formuläret (63).

Formuläret till svarande från Finspång och landet i stort var något kortare eftersom alla frågor inte vara relevanta för dem. De frågor som utgick var:

2, 19 (en delfråga), 21(5 delfrågor), 22, 32, 33, 35, och 36. Dessutom tillkom en fråga om arbete inom företag som var underleverantör till kärnteknisk industri samt ett tillägg i risklistor som bedömdes avseenden personliga och allmänna risker (växtskyddsmedel). Fråga 12 hade 4 svarsalternativ, inte 5 som i den första versionen av formuläret.

3.1.1 Procedur för datainsamling

Formuläret sändes med post till fyra slumpmässiga stickprov av bosatta i Oskarshamn, Östhammar, Finspång och riket, i åldrarna från och med 18 år och uppåt. I varje stickprov ingick 1 000 personer⁷. Finspång valdes som kontrollkommun eftersom den var ungefär lika stor som Oskarshamn/Östhammar och hade en likartad ekonomisk struktur. Det förekom kärnteknisk industri i Finspång och därför medtogs en kontrollfråga om den svarande var verksam i sådan industri (eller om någon i familjen var det) – både i Finspång och i riket.

Formuläret utsändes ungefär samtidigt med den av SKB beställda hälsoundersökningen [3, 18] och vi kontrollerade noggrant att ingen fick inbjudan att delta i båda undersökningarna. Hälsoundersökningen hade en tätare sampling i närområdena till pågående platsundersökningar. I föreliggande undersökning fanns ingen sådan olikhet utan hela kommunerna samplades med lika stor sannolikhet oavsett var i kommunen man bodde.

Två påminnelser utsändes: en kortfattad sådan efter cirka 10 dagar och en mera utförlig med nytt formulär och svarskuvert efter ca en månad. Erfarenheten visar att det är svårt att få väsentligt flera svarande med flera påminnelser, men att de däremot irriterar många. Löfte gavs om en trisslott till dem som svarade och även, om de så ville, om intyg och/eller diplom. Svarandet var helt anonymt men varje formulär hade ett nummer som vi behövde för att veta vilka som skulle få påminnelser eller trisslotter. Vi upplyste om detta samt om möjligheten att ta bort numret och ändå få en trisslott efter särskild kontakt med oss. Ett fåtal gjorde detta. Datafilen innehåller inga id-uppgifter.

⁷ Bruttostickproven blev något mindre på grund av sjukdom, flyttning utan att ny adress uppgivits etc.

3.1.2 Bedömning av undersökning och formulär samt tid för att besvara formuläret

Andelen som gjorde positiva bedömningar i vart och ett av stickproven framgår av tabell 3-1.

Tydligt ansåg man att undersökningen var meningsfull och formuläret väl utarbetat. Vissa hade blivit oroade, speciellt i stickprovet från riket. Annars var bedömningarna mycket likartade i de olika stickproven. Det var bara en minoritet på cirka 25 % som ansåg att det var för många frågor i formuläret – ett intressant resultat eftersom många tror att formulär av denna typ är för långa. Formuläret hade inte ökat intresset för området annat än för ganska få, vilket är ett typiskt resultat. Att fylla i formuläret var däremot en ganska intressant uppgift.

Den tid det tog att fylla i formuläret var i genomsnitt 30 minuter (median). Mindre än 20 minuter tog det för 25 %, och mera än 50 minuter för 25 %. Extremvärdet var 500 minuter, alltså strax under 8,5 timmar.

3.2 Svarande

3.2.1 Svarefrekvens

Svarefrekvenserna var:

Östhammar: 50,5 %, 468 svarande.

Oskarshamn: 48,4 %, 420 svarande.

Finspång: 54,1 %, 540 svarande.

Riket: 52,6 %, 508 svarande.

Det är intressant att se att svarsprocenten genomgående var hög, och inte lägre i Finspång och riket än i Oskarshamn/Östhammar, snarare tvärtom. Svarsprocent på denna nivå ger knappast andra resultat än data med svarsprocent omkring 65 % [28], vilket ibland uppnås i telefonintervjuer. Om man med stora ansträngningar når betydligt högre, vilket förutsätter ett fåtal frågor och stora resurser, är det ingalunda en garanti för mera rättvisande resultat [20]. De svarbedda kan av olika skäl antas ge alltför dåligt genomtänkta svar; de är helt enkelt inte intresserade av de undersökta frågeställningarna. I min tidigare SKB-studie ingick sådana telefonintervjuer med personer som ej svarat trots flera påminnelser. De skilde sig från övriga främst genom att de var betydligt mindre intresserade av frågorna [34].

Tabell 3-1. Andel mycket eller ganska positiva bedömningar av undersökningen och formuläret.

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
1. Meningsfull undersökning	73	74	65	72
2. Klart formulerade frågor	76	76	76	79
3. Klart formulerade svarsalternativ	79	83	78	80
4. Tog upp det viktiga i sammanhanget	87	89	85	86
5. Försökte vi påverka svaren (nej är positivt svar)	70	71	65	67
6. Har formuläret ökat intresset	33	29	22	33
7. Skapat oro (nej är positivt svar)	76	76	61	55
8. Intressant uppgift	47	46	47	50
9. Lätillst, överskådligt	76	75	79	79
10. Många onödiga frågor (nej är positivt svar)	44	45	44	49

Not. Instämmande i frågorna 5, 7 och 10 innebär en negativ bedömning av formuläret. Här redovisas därför svaret nej på dessa frågor som en positiv bedömning.

3.2.2 Kön

Fördelningen över kön var ojämn i Östhammar och Oskarshamn, se tabell 3-2. Det är oklart vad orsaken kan ha varit till att kvinnorna i dessa två kommuner var mindre benägna att besvara formuläret än vad männen var. Det fanns ingen sådan tendens i Finspång eller i riket. Tidigare erfarenheter har inte gett en så ojämn könsfördelning, även om tekniska frågor ibland lockar männen mera än kvinnorna att svara. Dessa resultat har gjort det nödvändigt att redovisa män och kvinnor separat i en del analyser.

3.2.3 Ålder

Åldersfördelningen framgår av tabell 3-3.

Som synes var det ingen större variation mellan stickproven med avseende på åldersfördelningen. Att den allra äldsta gruppen inkluderades berodde delvis på den parallella hälsoundersökningen som genomfördes i Östhammar och Oskarshamn; det var viktigt att få med den jämförbara stickprov. Resultatet blev ett visst bortfall då en del, särskilt i de allra äldsta grupperna, inte kunde svara på grund av sjukdom.

De svarande fördelade sig på åldersgrupper mycket likt data från SCB:s statistik över befolkningens ålder. Det framgår emellertid att i tre av stickproven var de yngsta och äldsta grupperna något underrepresenterade bland de svarande, dock ej i Östhammar.

3.2.4 Utbildning

Utbildningen hos de svarande beskrivs i tabell 3-4.

Tabell 3-2. Kön. Procent av de svarande i varje stickprov.

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Man	59	67	51	48
Kvinna	41	33	49	52

Tabell 3-3. Åldersfördelning bland de svarande och enligt SCB:s statistik för de tre kommunerna och hela landet.

Åldersgrupp	Östhammar		Oskarshamn		Finspång		Riket	
	Denna studie	SCB	Denna studie	SCB	Denna studie	SCB	Denna studie	SCB
18–24	11	10	8	9	7	9	9	11
25–34	10	12	14	14	11	13	17	16
35–44	14	17	17	14	16	17	17	18
45–54	16	17	17	16	18	16	18	16
55–64	21	20	20	19	23	19	19	17
65–74	16	13	15	13	16	13	13	11
75+	13	13	10	12	10	13	8	11

Not. SCB:s data gäller per 2006-01-01.

Tabell 3-4. Utbildning, procent av de svarande i varje stickprov.

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Grundskola, folkskola	28	26	26	17
Yrkesskola, verkstadsskola, 1-årig handelsskola	12	10	12	6
2-årigt gymnasium, realskola, folkhögskola, flickskola	16	18	17	16
3-årigt gymnasium (ej tekniskt)	14	15	15	18
Tekniskt gymnasium, 3 eller 4 år, tekniskt institut	10	7	8	6
Universitet eller högskola, 2,5 år eller kortare	7	8	7	10
Universitet eller högskola, 3 år eller mer	10	11	12	24
Annan utbildning	3	4	2	3

Det kan noteras att utbildningsnivån var högre bland de svarande från hela riket än från de tre kommunerna, som var sinsemellan mycket lika. Denna snedhet, liksom olikheten i könsfördelning kunde eventuellt vara upphov till effekter av kommunvariationen, alltså skillnaden mellan de tre kommunerna och hela riket⁸. En särskild analys gjordes därför med statistisk kontroll (kovariansanalys) för kön och utbildningsnivå. Beroende variabel var attityden till ett slutförvar i den egna kommunen. Skillnaderna var mycket stora både före och efter den statistiska kontrollen. (De beskrivs i ett senare avsnitt – här räcker det kanske med att säga att de svarande för det nationella stickprovet var klart mindre positiva till ett slutförvar än övriga). Detta betyder att bakgrundsdata inte kan förklara de skillnader som vi erhållit mellan kommunerna, annat än möjligen till en mindre del.

En enklare analys kan göras genom att beräkna korrelationerna mellan attityd till slutförvar och de tre bakgrundsvariablerna kön, ålder och utbildningsnivå. Förklarad varians i attityden låg på 8 % i Oskarshamn/Östhammar, 10 % i Finspång och riket. Kön var den viktigaste variabeln, därefter ålder (utom i Östhammar där utbildningsnivå var viktigare än ålder, dock mindre viktigt än kön). Resultatet tyder på att skevheter i bakgrundsvariabler inte är av avgörande betydelse för de resultat som erhållits och som redovisas senare i denna rapport.

⁸⁾ Det är intressant att Temo i sina grupper av svarande redovisade samma överskott av högutbildade för hela riket som i denna undersökning, medan de i Oskarshamn och Östhammar hade betydligt fler högutbildade svarande än vad denna undersökning erhöll, cirka 22 % mot cirka 18 %. Man hade kanske kunnat misstänka att ett postalt formulär skulle vara mindre lämpligt för dem med lägre utbildning än en telefonintervju men motsatsen tycks alltså ha varit fallet.

4 Resultat

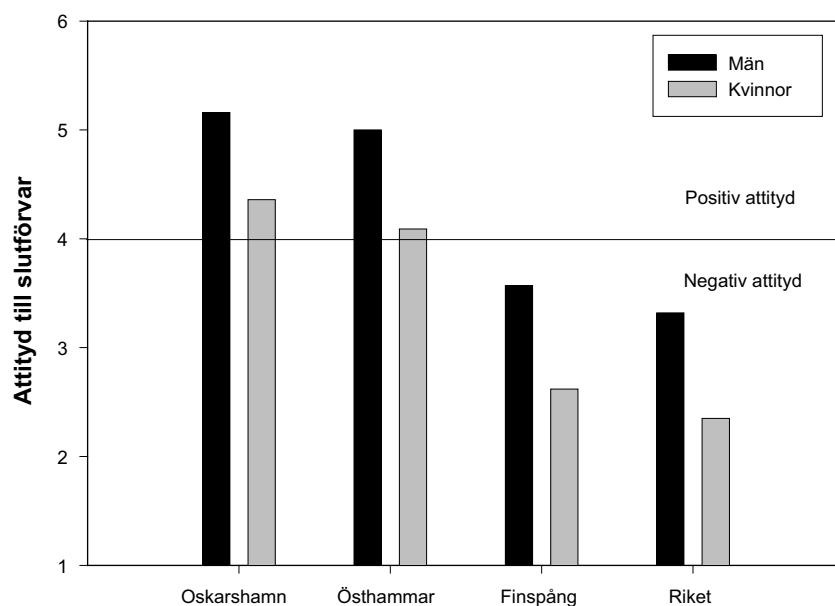
Denna resultatredovisning innehåller främst beskrivningar av skillnader mellan de fyra stickproven. Materialet kan givetvis analyseras på många andra sätt och detta har delvis skett, men jag har velat undvika att belasta denna slutrapport med alltför mycket och alltför teknisk information om dataanalyser.

Det bör också påpekas att jag inte går in på detaljerade statistiska signifikansprövningar annat än i undantagsfall. Skälet är att skillnader och effekter i de flesta fall är stora och det är också stickproven. Frågan om statistisk signifikans blir därmed banal. Det är sällan intressant att pröva stringent om resultaten kunde ha varit slumpmässiga – det vet vi att de inte är med tanke på hur stora effekterna är och med tanke på hur många svarande vi studerat. Ett stort antal redogörelser för sådana prövningar skulle också ge en mycket svårläst och – uppriktigt sagt – knaster torr text.

Uppläggningsen av resultatredovisningen har styrts av min avsikt att åstadkomma en så läsbar rapport som möjligt. Det blir knappast möjligt att nå detta mål om alla de 267 variablerna/frågorna ska presenteras och relateras till skillnader mellan stickproven och kön⁹. Jag har därför valt att huvudsakligen redovisa resultat för vissa variabler av centralt intresse. Detaljer som gäller samtliga variabler framgår av tabellen i bilaga 2 som omfattar samtliga studerande variabler i undersökningen. Flera av detaljaspekterna kommer dessutom att användas i fördjupade analyser som rapporteras i senare avsnitt av denna rapport.

4.1 Övergripande bedömningar av attityd och nytta

Den första frågan rörde den allmänna, värderande inställningen till ett slutförvar. Den bedömdes på en skala omfattande 7 (skala 1–7) steg, från ”mycket starkt positiv” till ”mycket starkt negativ”. Medelvärdena i frågan återfinns i figur 4-1, separat för män och kvinnor.

Figur 4-1. Attityden till ett slutförvar i den egna kommunen.

⁹⁾ Det blir nödvändigt att redovisa separat resultat för män och kvinnor eftersom fördelningen mellan dem är olika i de fyra stickproven, något som beror på det oväntade bortfallet av kvinnliga svarande i Oskarshamn och Östhammar.

Det framgår av figuren att kvinnorna genomgående hade en mindre positiv attityd än männen, och att denna könsskillnad var i stort sett konstant över de fyra stickproven. Det framgår också att den genomsnittliga attityden var positiv i Oskarshamn och Östhammar, negativ i Finspång och hela riket.

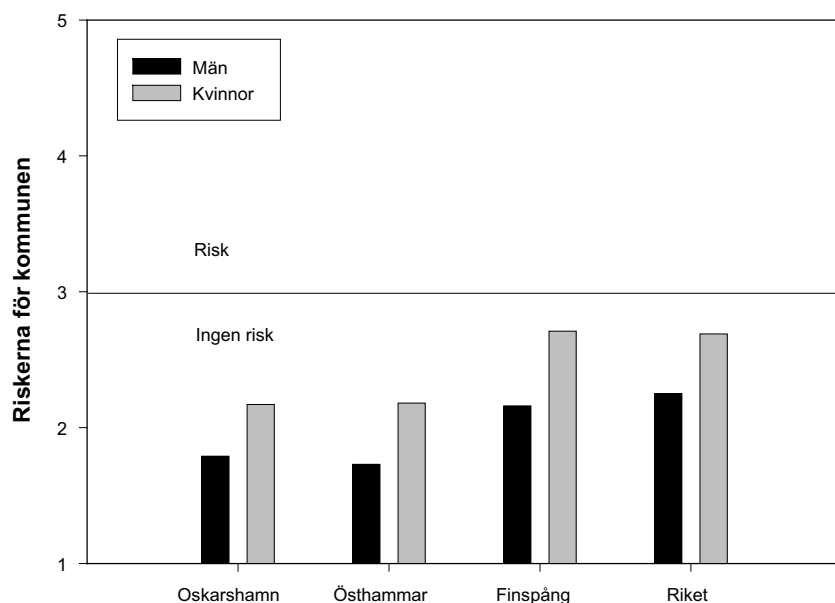
En tvåvägs variansanalys gav ett signifikant F -värde för skillnaden mellan stickproven, $F(3 \ 1 \ 850) = 190,18$, $p < 0,0005$, liksom för kön med ett F -värde på $162,91$, $p < 0,0005$. Effektens storlek, det så kallade eta-värdet, var cirka 4 gånger större för variationen mellan stickproven än för kön. Då är att märka att denna typ av könsskillnad vanligen är betydande och brukar överträffa andra variabler i studier av risk och attityder.

För de flesta variablerna i formuläret kunde resultat liknande dessa rapporteras men för att undvika en alltför teknisk och tät framställning utelämnar jag dem. Figur 4-2 och figur 4-3 ger medelvärden av svaren på frågorna om ett slutförvar skulle medföra risker för kommunen (figur 4-2) och för den svarande personligen (figur 4-3).

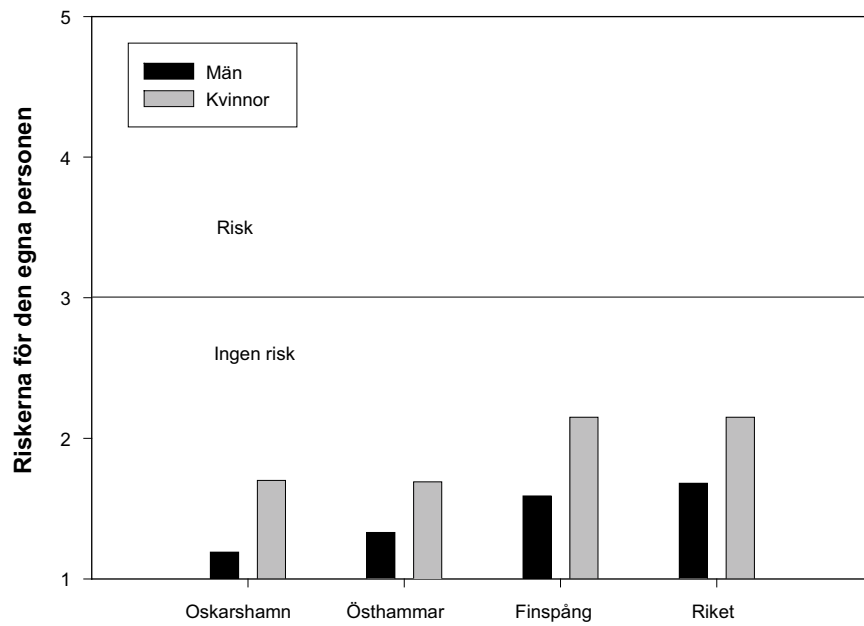
Figur 4-2 och 4-3 berättar samma historia som figur 4-1. Det är en stor skillnad mellan stickproven och en lika tydlig, men något mindre, mellan kön. Könsskillnaden är på det hela taget konstant över de fyra stickproven. Alla dessa skillnader är högt signifikanta.

Figur 4-4 återger medelvärdena av bedömningen av nyttan för kommunen med slutförvar.

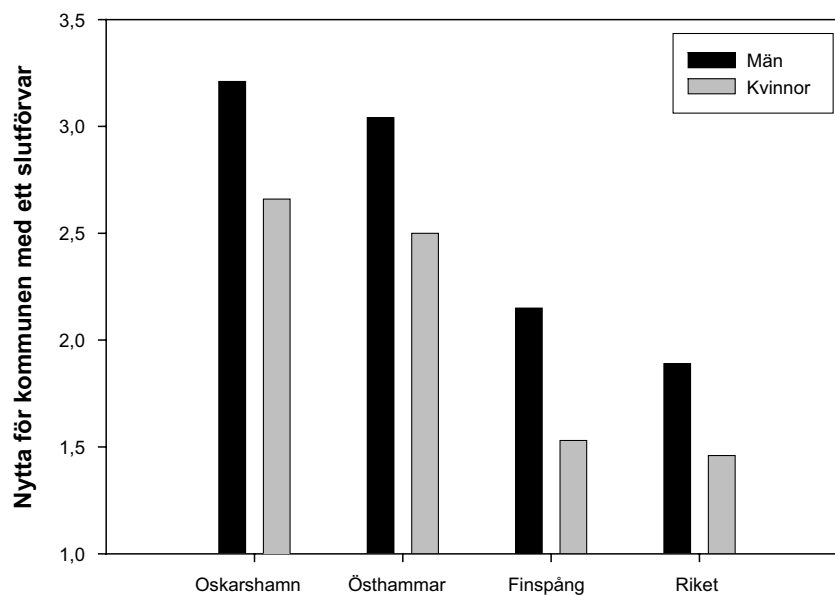
Det är givetvis bara att vänta sig att nytta varierar på samma sätt som attityd, och risk omvänt för dessa två. För att vi ska få en bild av den relativa betydelsen av risk och nytta har jag genomfört en regressionsanalys med attityd som beroende variabel, risk och nytta som oberoende. Se tabell 4-1 för resultaten.

Figur 4-2. Bedömning av riskerna för kommunen med ett slutförvar.

Figur 4-3. Bedömning av riskerna för den egna personen med ett slutförvar.

Figur 4-4. Nyttan med ett slutförvar.

Tabell 4-1. Resultat av regressionsanalyser i de fyra stickproven (standardiserade regressionskoefficienter). Attityden till slutförvar var beroende variabel.

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
Nytta	0,61	0,57	0,40	0,45
Risk för kommunen	-0,25	-0,21	-0,41	-0,31
Personlig risk	-0,09	-0,09	-0,05	-0,13
R ² _{adj}	0,69	0,57	0,56	0,55

Det är intressant att notera att den förklarade variansen i samtliga fyra fall var hög, 55 % eller högre. Detta innebär att risk och nytta förklarar en mycket stor del av attityden till ett slutförvar. Vidare ser vi att nyttan hade en relativt sett större betydelse än risk i Oskarshamn och Östhammar, medan risk och nytta var mera likvärdiga i Finspång och i stickprovet från hela landet. Den personliga risken var av underordnade betydelse.

4.2 Svar på öppen fråga¹⁰

Formuläret till Oskarshamn och Östhammar innehöll en blank sida med följande instruktion:

Utveckla gärna med egna ord dina synpunkter på ett eventuellt slutförvar i din kommun.

Omkring ¼ av de svarande gav kommentarer. Dessa har kategoriserats på följande sätt:

Östhammar

För	Emot
Lita på information	Generellt mot kärnkraft och därmed slutförvar
Bra för kommunens ekonomi	Osäkerhet kring framtida risk
Ansvar som kärnkraftskommun	Val utifrån redan etablerad acceptans, ej vetenskap
Skyldighet	Inget förtroende – dolda motiv
Egen erfarenhet från industrin	Har redan riskfylld verksamhet, orättvist med mer
Framtida lösningar gör mer säkert ¹¹	Kan komma bättre framtida lösningar (skäl för att avvakta nu)
	Tveksam till berggrunden
	Borde inte ha startat kärnkraft innan förvaring är löst

Av 128 svar från Östhammar var 73 positiva, 30 negativa och 8 är ambivalenta (övrige var inte relevanta).

Oskarshamn

För	Emot
Ansvar som kärnkraftskommun	Platsen är inte säker, exempelvis på grund av sprickbildning eller Östersjön
Redan etablerad anläggning	Osäkerhet kring framtida risk
Bra för kommunens ekonomi	Val utifrån acceptans, ej vetenskap
Kortare transporter	Oro för kommande generationer
	Oro för att kommande generationer kan hantera dessa risker

Av 105 svar från Oskarshamn var 73 positiva 18 negativa och 2 ambivalenta.

De svarande kunde vara negativa till kärnkraft men ändå ställa sig positiva till slutförvar eftersom de ansåg att det är en skyldighet att ta hand om det avfall man producerar. Det märks också att även de som var positivt inställda till ett slutförvar inte ville att Sverige ska ta emot avfall från andra länder. De som var neutrala eller i alla fall inte här uttryckte en bestämd uppfattning ville i en del fall ha mera information från SKB.

¹⁰⁾ Analys av de öppna svaren gjordes av FD Misse Wester, KTH.

¹¹⁾ Ett skäl angivet i s a s positiv anda.

4.3 Kön och ålder

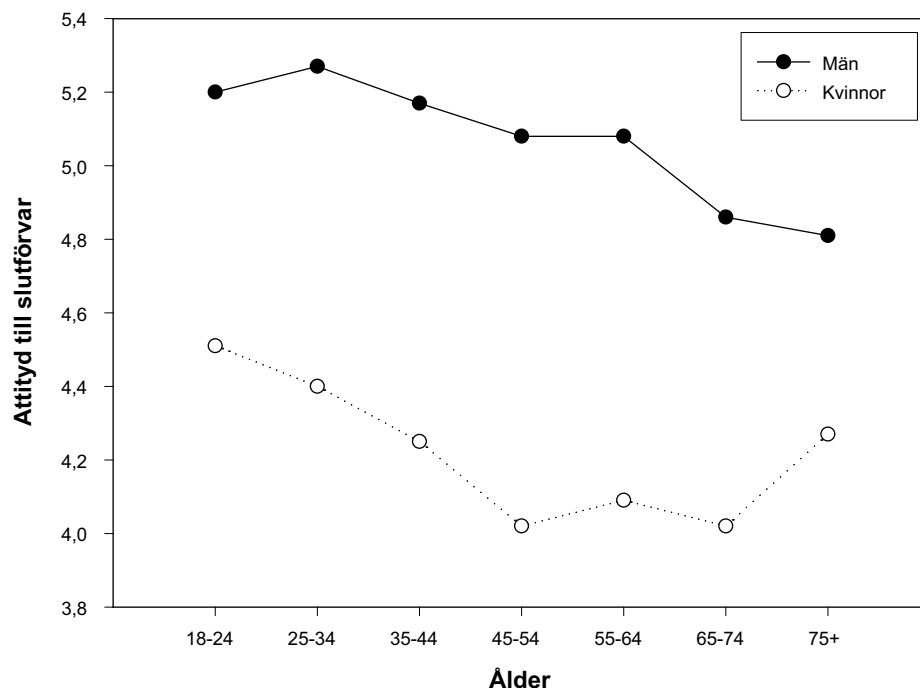
Sambandet mellan attityd till slutförvar på ena sidan och kön och ålder på den andra var ganska komplicerat. Det fanns genomgående skillnader mellan män och kvinnor, medan åldersfaktorn interagerade med kommun på ett intressant sätt. Figur 4-5 visar åldersvariationen i attityd för män och kvinnor, sammanslagna data från Oskarshamn och Östhammar.

Det tycks alltså som de yngsta grupperna också är mest positiva. För hela landet ser sambandet annorlunda ut, se figur 4-6.

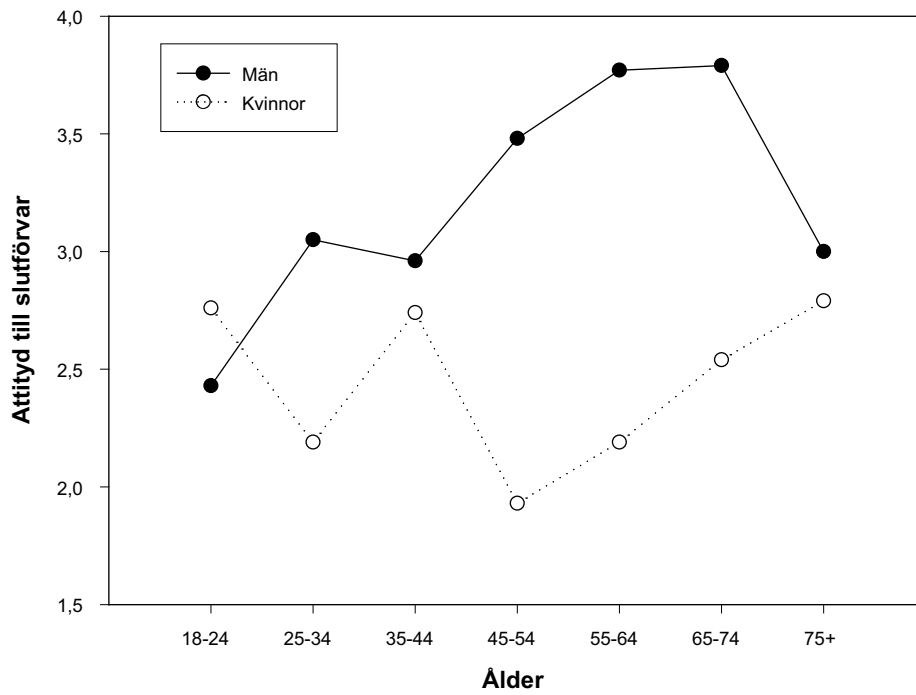
Data från Finspång uppvisar ungefär samma trend som för hela landet, se figur 4-7.

Attityder brukar inte förändras starkt i vuxen ålder; yngre personer påverkas lättare [3]. Den attitydförändring man kan iaktta i en befolkningsgrupp är därför ofta beroende på att attityderna så att säga rullar fram genom åldrarna. Varje åldergrupp påverkas av sina egna unika erfarenheter i formbar ålder. Ett svensk exempel på sådana ”framrullande” attityder är inställningen till försvaret, som var negativ bland dem som var unga åren 1965–70, och det var en attityd som de sedan kom att behålla trots att grupper som var yngre och äldre än dem hade andra uppfattningar [50].

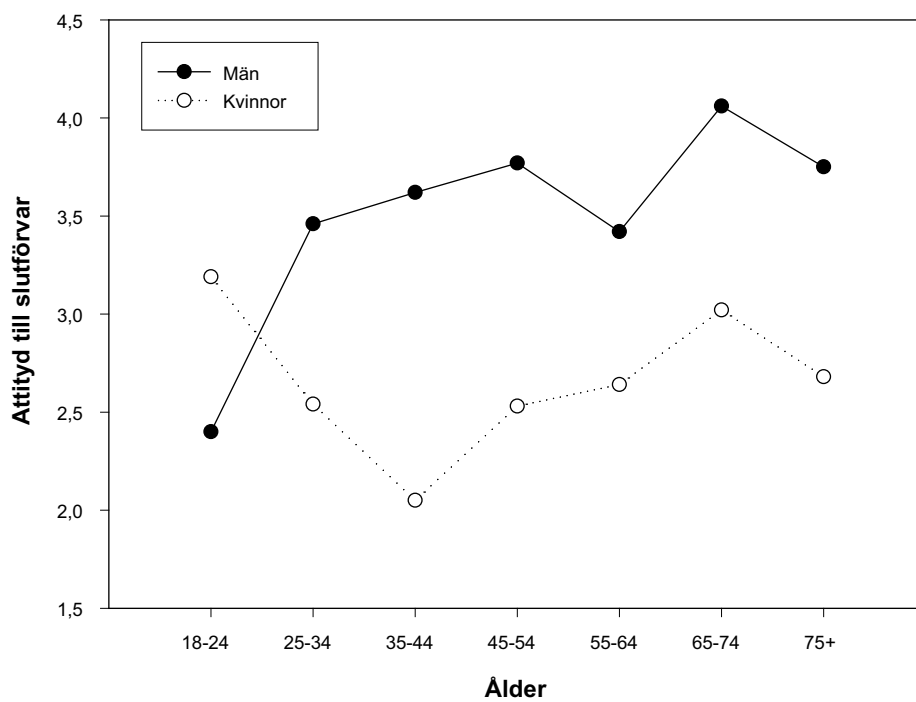
Såvitt jag vet finns inga longitudinella studier av attityderna till kärnkraften och avfallsförvar. Data från Oskarshamn och Östhammar kan tolkas som effekterna av information i just dessa kommuner; de yngsta grupperna har varit mera villiga att ta till sig den. Data för landet i stort avspeglar naturligtvis ingen sådan informationspåverkan, utan antagligen mera allmänna föreställningar om kärnkraften och avfallsförvar. Det är svårt att se hur man skulle kunna förklara de mycket olika resultaten för män och kvinnor i dessa data. Det är ju inte, som i Oskarshamn och Östhammar, helt enkelt en fråga om en i stort sett konstant könsskillnad för alla åldergrupper. Den största skillnaden mellan könen gällde åldrarna 40–60 år. Dessa grupper var i de övre tonåren under perioden 1965–1980 vilket var en tid av intensiv debatt om kärnkraften och dess risker. Kanske medförde den häftiga kontroversen också en polarisering mellan könen.

Figur 4-5. Attityd som en funktion av ålder, data från Oskarshamn och Östhammar.

Figur 4-6. Attityd som en funktion av ålder; data från hela landet.

Figur 4-7. Attityd som en funktion av ålder; data från Finspång.

4.4 Riskbedömning i en vidare kontext av risker

De svarande ombads bedöma tolv risker på en 8-gradig skala från 0 (obefintlig risk) till 7 (mycket stor risk). Riskerna skulle bedömas både som personliga risker (för den svarande själv) och allmänna (för människor i Sverige i allmänhet). Genomsnittliga personliga risker framgår av tabell 4-2, generella av tabell 4-3.

I denna kontext bedömdes alltså kärnavfallsrisken som låg, 8:e till 10:e plats av elva risker. Detta gäller både personliga och allmänna risker, samt för alla fyra stickproven.

En jämförelse av nivån på riskskattningarna visar att de genomgående låg lägre i Oskarshamn och Östhammar än i riket, se figur 4-8.

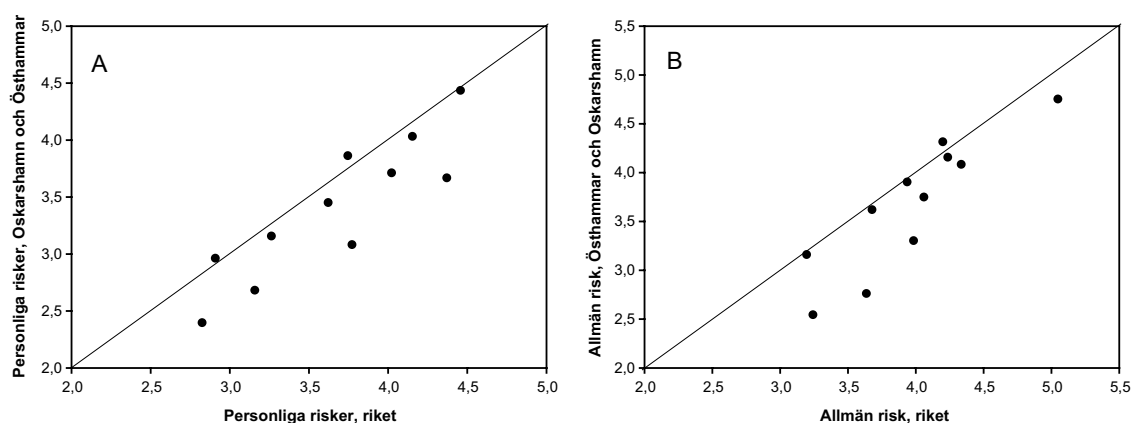
Trenden fanns även inom män och kvinnor analyserade var för sig, även om den då var något svagare.

Tabell 4-2. Medelvärden av personliga risker.

	Kommun				
	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet	Total
50.1 Luftföroreningar	3,33	3,44	3,95	4,20	3,74
50.2 Att bo nära högspänningsledningar	3,27	3,47	3,73	3,88	3,59
50.3 Klimatförändring genom växthuseffekten	4,04	4,31	4,32	4,35	4,26
50.4 Strålning från inomhusradon	2,92	3,12	3,46	3,39	3,23
50.5 Olämpliga matvanor	3,68	3,86	4,04	3,97	3,89
50.6 Svenska kärnkraftverk	2,06	2,02	2,40	2,57	2,27
50.7 Naturlig bakgrundsstrålning	2,16	2,23	2,59	2,67	2,41
50.8 Svenskt kärnavfall	2,27	2,23	2,79	2,86	2,54
50.9 Genmodifierad mat	3,23	3,57	3,68	3,48	3,49
50.10 Röntgenundersökningar	2,58	2,80	2,66	2,69	2,68
50.11 Mobiltelefoner	2,78	2,94	2,92	3,00	2,91
50.12 Växtskyddsmedel (endast Finspång och riket)	–	–	3,78	3,67	3,72

Tabell 4-3. Medelvärden av allmänna risker.

	Kommun				
	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet	Total
51.1 Luftföroreningar	3,86	3,95	4,12	4,20	4,04
51.2 Att bo nära högspänningsledningar	3,49	3,60	3,81	3,93	3,71
51.3 Klimatförändring genom växthuseffekten	4,00	4,19	4,06	4,10	4,09
51.4 Strålning från inomhusradon	3,48	3,58	3,76	3,67	3,63
51.5 Olämpliga matvanor	4,56	4,70	4,86	4,94	4,77
51.6 Svenska kärnkraftverk	2,26	2,25	3,03	3,04	2,66
51.7 Naturlig bakgrundsstrålning	2,47	2,58	2,92	2,90	2,71
51.8 Svenskt kärnavfall	2,38	2,36	3,28	3,27	2,83
51.9 Genmodifierad mat	3,64	3,86	4,11	3,90	3,88
51.10 Röntgenundersökningar	2,83	2,97	2,99	2,92	2,93
51.11 Mobiltelefoner	3,27	3,36	3,48	3,41	3,38
51.12 Växtskyddsmedel	–	–	4,18	3,96	4,07

Figur 4-8. Plottning av genomsnittliga riskbedömningar i Oskarshamn /Östhammar och riket, personliga (A) och allmänna (B).

4.5 Aspekter på risk och nytta

Risk och nytta studerades i detalj. Antalet riskaspekter var 24. Nyttan mättes i tolv avseenden. Alla data finns redovisade i tabellbilagan. Här ges en övergripande analys som förhoppningsvis är mera överskådlig.

Riskaspekter brukar traditionellt sammanfattas de två dimensionerna ”Stark fruktan” (dread) och ”Ny och okänd risk” (novelty). Dessa täcktes med vissa av de 24 aspekterna i formuläret, men det fanns också ett antal övriga. Efter faktoranalys kunde det slås fast att riskaspekterna lämpligen borde sammanfattas i följande dimensioner:

- Fruktad risk.
- Ny risk.
- Onaturlig aktivitet (störande av naturens processer).
- Allvarliga konsekvenser för hälsan.
- Negativa ekonomiska konsekvenser.

Nyttoaspekterna kunde inordnas i två dimensioner:

- Ekonomisk nytta och PR för kommunen.
- Chans att få bidrag av staten och EU.

Dessa sammanlagt sex dimensioner användes som förklarande variabler i en regressionsanalys med attityden till slutförvaret som beroende variabel. De förklarade 61 % av variansen. Regressionsvikterna, som ger en uppfattning om dimensionernas relativa betydelse, återfinns i tabell 4-4.

Tabell 4-4. Regressionsanalys av attityd som en funktion av risk- och nyttoaspekter.

Förklarande variabel	Regressionskoefficient
Fruktad risk	0,056
Ny risk	-0,035
Onaturlig aktivitet	-0,114*
Allvarliga konsekvenser för hälsan	-0,254***
Negativa ekonomiska konsekvenser	-0,131***
Ekonomisk nytta och PR för kommunen	0,440***
Chans till bidrag från staten och EU	-0,071**

*p < 0,05, **p < 0,01, ***p < 0,001.

Dessa resultat stämmer väl med den allmänna tendens vi funnit i svenska stickprov och i undersökningar av ganska många olika risker: de traditionella dimensionerna ”Stark fruktan” och ”Ny och okänd risk” har ett mycket svagt förklaringsvärde i en bredare kontext av den typ som ingår i uppläggnings. Det absolut viktigaste är ekonomisk nytta, och även ekonomiska risker är av stor betydelse. Härtill kommer hälsoaspekter och att man uppfattar aktiviteten ifråga som ”onaturlig” och ett sätt att störa naturens processer och som omoralisk.

4.6 Skäl för och emot ett slutförvar

Två frågor tog upp skäl för och emot ett slutförvar, se tabellerna 4-5 och 4-6.

De andra skäl för ett slutförvar som uppgavs av de svarande i deras egna kommentarer gällde:

- Arbetstillfällena.
- Att kommunen hade den lämpligaste platsen för ett slutförvar.
- Att man ville ta ansvar för det använda kärnbränslet.
- Att det skulle vara en bra sak för kommunen (utöver arbetstillfällena).
- Det använda kärnbränslet måste ju tas om hand på ett säkert sätt för slutförvar.

Tabell 4-5. Finns det skäl att motsätta sig ett slutförvar i din kommun? Vilka? (Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
7.1. Nej, inga sådana skäl finns	Instämmer	16	13	48	50
	Instämmer inte	84	87	52	50
7.2 Kommunens ekonomi skulle stärkas	Instämmer	46	49	27	22
	Instämmer inte	54	51	73	78
7.3 Kommunen skulle göra nytta för landet	Instämmer	39	37	22	22
	Instämmer inte	61	63	78	78
7.4 Det skulle bli en anda av optimism och framstegstro i kommunen	Instämmer	20	23	4	4
	Instämmer inte	80	77	96	96
7.5 Vi skulle få hit många duktiga och välutbildade människor	Instämmer	37	43	17	13
	Instämmer inte	63	57	83	87
7.6 Vi skulle få möjligheter till statliga bidrag	Instämmer	18	15	15	13
	Instämmer inte	82	85	85	87
7.7 Vi skulle få möjligheter till EU-bidrag	Instämmer	14	11	13	11
	Instämmer inte	86	89	87	89
7.8 Nya företag inom andra branscher skulle flytta hit	Instämmer	29	32	16	12
	Instämmer inte	71	68	84	88
7.9 Andra skäl	Instämmer	8	7	3	4
	Instämmer inte	92	93	97	96
7.10 Annat skäl specificerat	Instämmer	11	10	0	0
	Instämmer inte	89	90	100	100

Tabell 4-6. Finns det skäl att motsätta sig ett slutförvar i din kommun? Vilka? (Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
8.1 Nej, inga sådana skäl finns	Instämmer	56	54	26	21
	Instämmer inte	44	46	74	79
8.2 Det skulle medföra betydande risker för människornas hälsa	Instämmer	19	16	34	41
	Instämmer inte	81	84	66	59
8.3 Kommunen skulle få ett mycket dåligt rykte	Instämmer	8	4	24	27
	Instämmer inte	92	96	76	73
8.4 Många skulle flytta härifrån	Instämmer	7	3	22	21
	Instämmer inte	93	97	78	79
8.5 Företag skulle lämna kommunen	Instämmer	1	0	4	6
	Instämmer inte	99	100	96	94
8.6 Det skulle bli ett tryck från andra länder att placera sitt avfall här	Instämmer	22	24	27	32
	Instämmer inte	78	76	73	68
8.7 Andra skäl	Instämmer	4	4	0	0
	Instämmer inte	96	96	100	100
8.8 Annat skäl specificerat	Instämmer	5	6	4	9
	Instämmer inte	95	94	96	91

De andra skäl mot ett slutförvar som uppgavs av de svarande i deras egna kommentarer gällde:

- Riskerna.
- Otillräcklig vetenskaplig kunskap.
- Människor skulle oroa sig.
- Geologiska skäl talar emot.
- Fackmännen oeniga.
- Förstör fritidsområden.
- Slutförvar i sig inte bra eftersom den tekniska utvecklingen går framåt.
- Ej bra med slutförvar nära Östersjön.
- Var och en får ta hand om sitt eget avfall.
- Begränsning av inflyttningen.
- Vi missar nya arbetstillfällen.
- Kommunen får dåligt rykte.
- Vattnet kan bli skadligt.
- Risk för attentat.

Som en övergripande sammanfattning kan man säga att de positiva skälen som angavs i Oskarshamn och Östhammar främst gällde ekonomi, och att de negativa skälen som angavs i Finspång och riket handlade om hälsospekter.

4.7 Olyckor

Vid bedömningen av olyckor (tre frågor) återkom skillnaderna mellan stickproven, men de var mindre än i många andra frågor. Tabell 4-7 ger resultaten för en av de tre frågorna; de övriga var likartade.

4.8 Tid

Nya frågor om tid har formulerats. Deras relevans i sammanhanget är uppenbar eftersom hanteringen av använt kärnbränsle kräver mycket långt tidsperspektiv [11].

Resultaten avseende hur länge det använda kärnbränslet är farligt återfinns i tabell 4-8, medan tabell 4-9 ger fördelningen av svar vad gäller möjligheten att förutse utvecklingen i Sverige och i världen i stort.

Tabellen visar att uppfattningarna var likartade i de fyra stickproven och att bara ca hälften av de svarande ansåg att det kunde finnas en fara efter 1 000 år. Efter 20 år har de flesta liten tilltro till att vi kan förutse utvecklingen av det svenska samhället. Ännu mindre ansåg man att man kunde förutsäga utvecklingen i världen i stort, se tabell 4-9, som gäller hela materialet.

Tabell 4-7. Bedömning av troligheten hos en olycka vid hantering av använt kärnbränsle. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
Det är helt otroligt	11	9	6	5
Det är inte särskilt troligt	52	54	34	36
Det kanske kan hända	32	34	48	45
Det är ganska troligt	3	3	9	10
Det är mycket troligt	2	1	4	4

Tabell 4-8. Tid under vilken det använda kärnbränslet ansågs vara farligt? (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Höst 50 år	3	2	2	4
51–100 år	13	7	11	11
101–500 år	14	11	20	17
501–1 000 år	18	22	22	19
Mera än 1 000 år	52	58	45	48

Tabell 4-9. Bedömning av hur långt in i framtiden man kan förutse samhällets utveckling. (Radprocent.)

	Högst 5 år	6–10 år	11–20 år	21–50 år	Mer än 50 år
Det svenska samhället	14	26	29	20	11
Världen i stort	30	26	23	15	6

För bedömningar av optimism-pessimism om mänsklighetens framtid, se tabell 4-10.

Man kan kanske säga att de svarande var försiktigt optimistiska; bara 25 % av de svarande i Oskarshamn och Östhammar var ganska eller mycket pessimistiska, något flera i de övriga två stickproven. Mera specifikt, vad trodde man om möjligheten av nya tekniska lösningar när det gällde det använda kärnbränslet? Se tabell 4-11.

Det var få som inte trodde att denna möjlighet fanns; optimismen var särskilt stor i Oskarshamn och Östhammar.

4.9 Kommunikation, kunskap och engagemang

Engagemanget i frågan framgår av tabell 4-12. Det bedömdes som ganska stort av de svarande.

Självbedömda kunskaper framgår av tabell 4-13. Det fanns en betydande skillnad här, med mycket större bedömd kunskap i Oskarshamn och Östhammar.

I både Oskarshamn och Östhammar var man nöjd med informationen och diskussionerna i frågan, se tabell 4-14.

Misstankar om att myndigheter eller SKB döljer viktig information var ovanliga i Oskarshamn och Östhammar men mera vanliga i Finspång och riket, dock fortfarande hos en ganska liten minoritet, se tabell 4-15.

Tabellerna 4-16 och 4-17 ger fördelningarna av svar på frågorna om vad man ansåg om motståndare mot och förespråkare för ett lokalt slutförvar. Frågan ställdes enbart i Oskarshamn och Östhammar.

Tabell 4-10. Bedömning av mänsklighetens framtid. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Mycket optimistisk	5	6	5	4
Ganska optimistisk	32	30	26	31
Varken optimist eller pessimist	41	36	37	34
Ganska pessimistisk	19	24	27	27
Mycket pessimistisk	3	5	5	4

Tabell 4-11. Bedömning av möjligheten att utveckla ny teknik för hantering av använt kärnbränsle. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Ja, absolut	10	8	6	6
Ja, troligen	39	41	31	33
Tveksam	36	40	40	41
Nej, troligen inte	13	11	20	16
Nej, absolut inte	2	1	3	3

Tabell 4-12. Engagemang i frågan om ett djupförvar för använt kärnbränsle i kommunen. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn
Ja, absolut	13	15
Ja, i viss mån	36	39
Tveksamt	15	16
Nej, inte speciellt	30	27
Nej, absolut inte	5	4

Tabell 4-13. Självbedömd kunskap. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Mycket stor	8	8	2	1
Stor	23	29	0	0
Varken stor eller liten	40	39	37	30
Liten	19	16	28	29
Mycket liten	10	8	33	40

Tabell 4-14. Öppen och tydlig information och diskussion. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn
Ja, absolut	42	51
Ja, i viss mån	33	29
Tveksamt	18	14
Nej, troligen inte	4	4
Nej, absolut inte	3	2

Tabell 4-15. Fråga om myndigheterna eller SKB döljer viktig information. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Nej, absolut inte	30	29	15	12
Nej, troligen inte	30	32	24	25
Mycket tveksamt, men jag tror det inte	24	24	25	27
Mycket tveksamt, men troligen gör de det	9	9	21	17
Ja, troligen	5	3	13	12
Ja, absolut	2	2	3	6

Tabell 4-16. Bedömning av motståndare till ett lokalt slutförvar. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn
De har helt rätt	15	12
De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden	13	10
De har rätt på en del sätt, fel på andra	52	56
De har på det hela taget fel	15	17
De har fullständigt fel	4	5

Tabell 4-17. Bedömning av förespråkare för ett lokalt slutförvar. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn
De har helt rätt	22	23
De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden	32	33
De har rätt på en del sätt, fel på andra	35	36
De har på det hela taget fel	6	4
De har fullständigt fel	5	4

Det mest intressanta i dessa data är kanske en viss öppenhet för kritiken av lokaliseringen av slutförvaret, bara cirka 20 % ansåg att motståndarna till den hade helt eller nästan helt fel.

4.10 Uppfattning om den vetenskapliga kunskapen inom området

Detta avsnitt behandlar frågeställningar som har visat sig ha stor betydelse för riskuppfattning och relaterade attityder. Tre frågor tog upp bedömningar av den vetenskapliga kunskapens tillförlitlighet när det gäller att förvara använt kärnbränsle. De gav liknande resultat. Tabell 4-18 ger ett exempel.

Som framgår av tabellen fanns det betydande skillnader i samma riktning som i andra analyser.

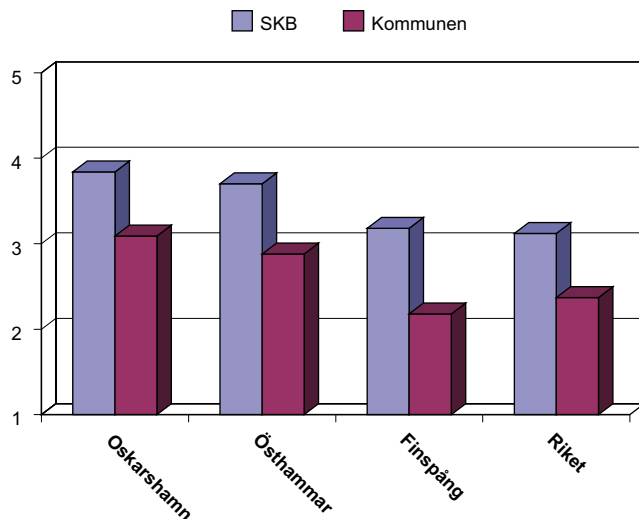
4.11 Policy och förtroende

Förtroendet bedömdes för SKB, SSI, SKI och den egna kommunen. Figur 4-9 ger genomsnittliga resultat för SKB och kommunen. Förtroendet för SKB var stort i Oskarshamn och Östhammar, ett skalsteg mindre i Finspång och riket. Det var genomgående ett tydligt mindre förtroende för kommunen än för SKB. För myndigheterna låg förtroendet på ungefär samma nivå som för SKB.

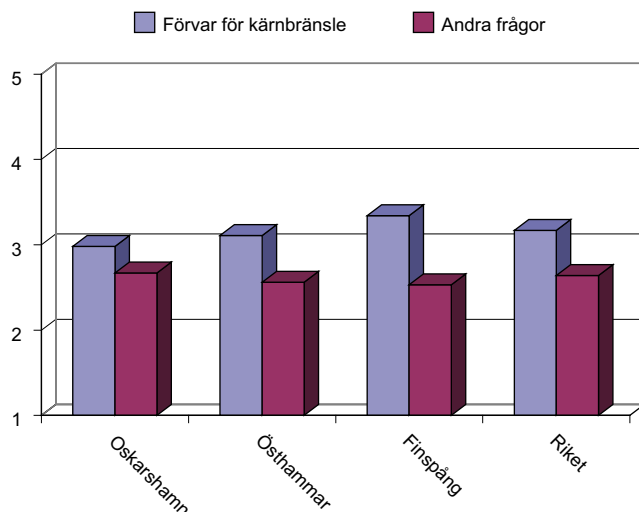
Bedömningen av möjligheten att påverka framgår av figur 4-10. Som synes bedömdes möjligheten att påverka som ganska liten, men större för ett förvar för använt kärnbränsle än för ett genomsnitt av tre andra frågor (skola och utbildning, vård och omsorg, skatter).

Tabell 4-18. Bedömning av om dagens vetenskapliga kunskap är tillräckligt pålitlig för att ligga till grund för konstruktion och byggande av ett slutförvar av använt kärnbränsle. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
Nej, absolut inte	6	5	13	14
Nej, troligen inte	11	8	20	22
Mycket tveksamt, men jag tror det inte	12	13	25	25
Mycket tveksamt, men troligen gör de det	21	21	21	17
Ja, troligen	36	41	16	19
Ja, absolut	13	11	4	3

Figur 4-9. Genomsnittlig skattning av förtroende för SKB och den egna kommunen när det gäller kärnavfallet.

Figur 4-10. Genomsnittlig bedömning av möjlighet att påverka kommunens politik.

4.12 Antagonism

Forskningen om förtroende inom riskområdet har underförstått utgått från att det finns en gemenskap i målsättningar. Förtroende antas bero på hur man ser kompetensen och engagemanget hos en aktör, men inte av om denna aktör är negativt inställd eller rentav fientlig. Detta är emellertid en aspekt som är av betydelse [41, 54, 62, 63]. I föreliggande undersökning medtogs en fråga där de svarande ombads att bedöma om de ansåg att det förelåg en antagonisk relation till SSI, SKB, SKI, regeringen, riksdagen och kärnkraftsindustrin. Frågan löd:

I vilken mån anser du att följande typer av företag, myndigheter, organisationer eller personer i Sverige bedriver en verksamhet som är motsatt dina egna intressen?

Andelen som svarade ”mycket” eller ”fullständigt” motsatta intressen framgår av tabell 4-19.

Tabell 4-19. Andel av de svarande som angav att organisationer/aktörer agerade mycket eller fullständigt motsatt deras egna intressen. (Kolumnprocent.)

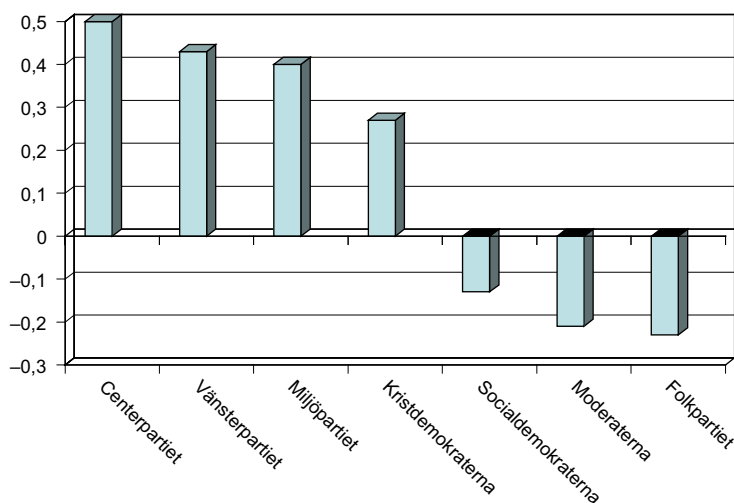
Aktör	Oskarshamn	Östhammar	Finspång	Riket
SSI	3,4	6,7	10,5	7,8
SKB	3,8	7,9	12,2	11,9
SKI	2,8	7,1	11,2	8,9
Regeringen	9,3	15,3	14,7	12,2
Riksdagen	8,6	12,7	14,8	10,5
Kärnkraftsindustrin	7,0	12,1	21,4	21,2

Värdena är låga i Oskarshamn och Östhammar, särskilt i Oskarshamn, men betydligt högre i Finspång och riket, särskilt för kärnkraftsindustrin.

Sambandet mellan politiska preferenser och genomsnittlig antagonism framgår av figur 4-11.

Resultatet påminner om sambandet mellan attityd till ett slutförvar och politisk preferens (se figur 4-12), med den skillnaden att anhängarna till centerpartiet nu kom att inta den mest extrema hållningen (största värdet på antagonism).

Vilken roll spelar social tillit, epistemisk tillit och antagonism i attityd och riskperception? Jag bildade tre index genom att slå ihop frågor som mätte uppfattningen om den vetenskapliga kunskapen inom området (epistemiskt förtroende), den sociala tilliten och upplevelsen av antagonistiska motsättningar. I en enkel regressionsmodell för attityd till avfallsförvar, som förklarade 46 % av variansen, fick epistemisk förtroende störst vikt (= 0,462) medan socialt förtroende och antagonism också hade signifikanta, men mindre, vikter (0,165 respektive -0,146). Resultaten var ungefär desamma när risken för kommunen analyserades som beroende variabel, men antagonismen framstod där som tydligt mera betydelsefull än det sociala förtroendet. Det epistemiska förtroendet var klart viktigast även i detta fall.

Figur 4-11. Antagonism och attityd till slutförvar. Standardiserad skala.

4.13 Politiska preferenser och avsikter vid eventuell folkomröstning

Sambandet mellan politisk preferens och attityd till slutförvaret var tydligt, se figur 4-12.

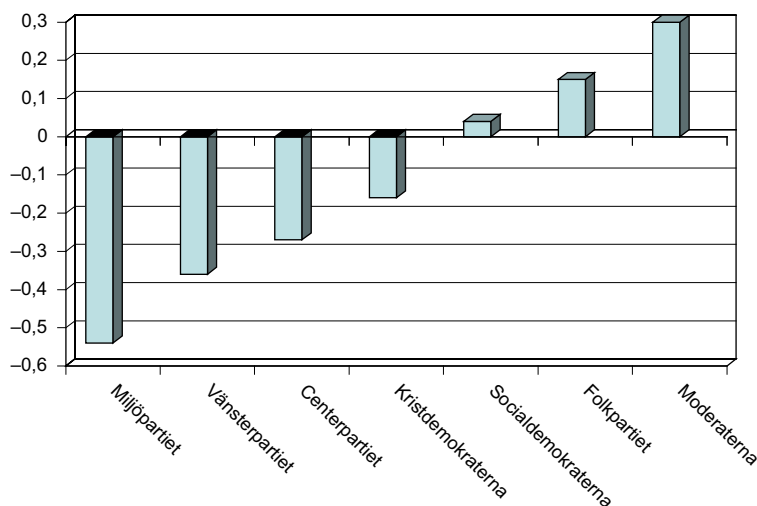
Variationen mellan partierna är bara delvis den traditionella höger-vänster skalan men den torde sammanfalla med vad man får om man studerar andra kontroverser som den om genmodifierad mat, medlemskap i EU och EMU. Kulturteorin för riskperception [7] stämmer dåligt med resultat som detta, och annan forskning i Europa har ju visat att de amerikanska resultaten som var ganska starka [64] inte kan replikeras [27].

Avsikten att rösta för eller mot ett avfallsförvar vid en eventuell framtida lokal folkomröstning framgår av tabell 4-20.

Tabellen visar på mycket stora skillnader. Det var tydliga majoriteter *mot* avfallsförvar i Finspång och riket, och tydliga *för* i Oskarshamn och Östhammar.

Tabell 4-20. Röstavsikt vid en eventuell kommunal folkomröstning om avfallsförvar. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
Jag skulle helt säkert rösta för	38	40	8	7
Jag skulle troligen rösta för	24	28	15	13
Jag är tveksam om hur jag skulle rösta	18	18	23	17
Jag skulle troligen rösta mot	10	6	21	22
Jag skulle helt säkert rösta mot	10	8	33	42

Figur 4-12. Attityd till slutförvar som en funktion av politisk preferens. Standardiserad skala.

4.14 Inställning till kärnkraften

En övergripande fråga ställdes för att mäta attityden till den svenska kärnkraften, se figur 4-13.

Figuren visar stora skillnader mellan män och kvinnor; kvinnor var mera skeptiska till kärnkraften. Det framgår också att de svarande från Östhammar och Oskarshamn var mera positiva till kärnkraften än de svarande från Finspång och i det nationella stickprovet; de senare hade ganska snarlika fördelningar liksom de svarande i Oskarshamn och Östhammar.

Bedömning av kärnkraftens risker och nytta visade liknande fördelningar som den övergripande attityden. Tre policyorienterade frågor ingick dessutom i avsnittet. Här ges i tabellform fördelningen av svaren i det totala materialet, tabell 4-21–4-23.

Det är även i dessa frågor tydligt att svarande från Oskarshamn och Östhammar hade en mera positiv inställning till kärnkraften, ansåg att den svårligen kunde ersättas av andra sätt att producera elektrisk energi, eller kunde avvecklas genom att spara energi. Intressant är också att samtliga grupper ansåg att fossila bränslen hade större risk än kärnkraften.

Tabell 4-21. Fråga om vi kan avveckla kärnkraften genom att spara energi. (Kolumnprocent.)

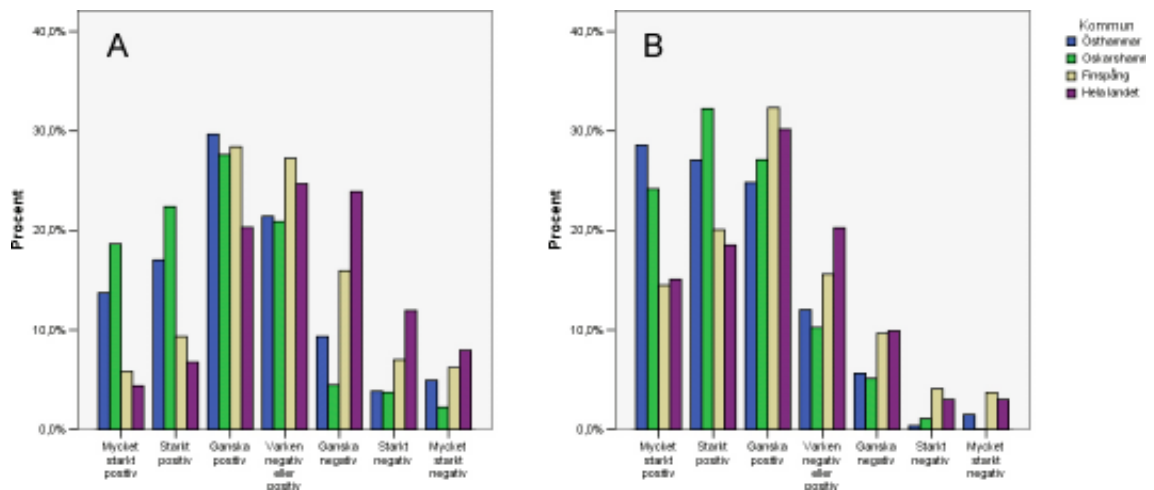
	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Ja, absolut	4	2	6	7
Ja, i viss mån	11	9	18	22
Tveksamt	24	22	28	28
Nej, troligen inte	28	32	29	27
Nej, absolut inte	33	36	20	17

Tabell 4-22. Fråga om vi bör ersätta kärnkraften med andra sätt att producera elektrisk energi. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Ja, absolut	20	11	27	35
Ja, i viss mån	29	33	32	33
Tveksamt	17	18	18	15
Nej, troligen inte	17	17	12	12
Nej, absolut inte	17	21	12	6

Tabell 4-23. Fråga om vilken risk som är störst: kärnkraftens eller klimatförsämring på grund av användning av fossila bränslen. (Kolumnprocent.)

	Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Kärnkraftens risk är klart större	5	2	6	7
Kärnkraftens risk är något större	6	3	7	9
De två riskerna är ungefär lika stora	26	24	36	32
Fossila bränslen har något större risk	19	19	16	19
Fossila bränslen har klart större risk	44	50	35	34

Figur 4-13. Attityd till kärnkraften. Bild A gäller kvinnor och bild B gäller män.

Inställningen till kärnkraft var stark korrelerad med attityden till ett slutförvar. Korrelationerna var 0,71, 0,58, 0,60 och 0,58 för Östhammar, Oskarshamn, Finspång och riket.

Detta avsnitt har visat:

- Stora skillnader mellan stickproven och en positiv inställning till kärnkraften speciellt i Östhammar och Oskarshamn.
- Stora skillnader mellan män och kvinnor; kvinnor var mindre positiva till kärnkraften.
- Policyattityder avseende kärnkraft som varierade på samma sätt som den allmänna attityden till kärnkraft.
- En stark tendens fanns i alla grupper att bedöma fossila bränslen som mera riskfyllda än kärnkraften.
- Ett starkt samband mellan inställningen till kärnkraft och inställningen till ett lokalt slutförvar.

4.15 "NIMBY"

Det är en speciell situation med använt kärnbränsle i och med att det inte kan "röstas bort" – det finns där och vi måste ta hand om det. NIMBY-attityder¹² har ofta diskuterats men faktiskt inte kunnat beläggas som särskilt viktiga i svenska data. Man sätter likhetstecken mellan NIMBY och motstånd mot en lokalisering, men NIMBY är en nedsättande term som förutsätter en cynisk hållning: "Verksamheten är nyttig för mig men jag tänker inte ta min del av den eventuella risken, den får någon annan ta." I analyser av tidigare undersökningar har vi funnit att bara cirka 20 % av motståndarna till en lokalisering är av denna typ. Övriga är negativa till kärnkraften som sådan. De vill inte ha den, och de vill inte ha avfallet. Eftersom formuläret innehåller åtskilliga frågor om attityden till kärnkraft så kommer denna frågeställning att kunna belysas.

Inställningen till kärnkraften hade ett starkt samband med attityden till ett slutförvar för använt kärnbränsle, se tabell 4-24. Korrelationen mellan de två frågorna var 0,66.

¹²⁾ "Not In My Backyard."

Tabell 4-24. Sambandet mellan attityd till kärnkraften och till ett lokalt slutförvar. (Radprocent.)

		Vilken är din inställning till att förlägga ett slutförvar för använt kärnbränsle till din kommun?						
		Mycket starkt positiv	Starkt positiv	Ganska positiv	Varken negativ eller positiv	Ganska negativ	Starkt negativ	Mycket starkt negativ
Vilken är din inställning till den nuvarande svenska kärnkraften?	Mycket starkt positiv	32	25	15	21	3	1	4
	Starkt positiv	10	25	31	23	5	3	2
	Ganska positiv	1	5	27	37	14	8	8
	Varken negativ eller positiv	2	1	6	33	24	14	20
	Ganska negativ	1	1	5	12	2	21	39
	Starkt negativ	1	0	2	3	14	25	54
	Mycket starkt negativ	0	0	0	7	3	9	81
Total		8	11	18	26	13	9	16

Diskussionen om NIMBY utgår från att de som är negativa till ett lokalt slutförvar är egoistiska. De har gärna fördelarna med kärnkraften men vill inte ta en del av nackdelarna i form av ett slutförvar. I denna undersökning var det totalt 745 svarande som var i varierande grad negativa till ett lokalt slutförvar (gäller hela materialet, alla fyra stickproven). Av dessa var det 224 svarande som var positiva till kärnkraften och som därför kunde sägas ha uttryckt en NIMBY-inställning, alltså 30 % av dem som var negativt inställda till ett slutförvar. Det är ingen helt obetydlig grupp, men det är samtidigt tydligt att motståndet mot ett slutförvar inte, i de allra flesta fall, kan ses som en NIMBY-reaktion.

4.16 Emotionella reaktioner

Det har hävdats att emotioner spelar stor roll för riskupplevelsen [23] men ytterst få undersökningar har gjorts av saken. Detta kan låta förvånande men har sin bakgrund i terminologisk oklarhet [49]. Tidigt påstods det att "dread" (stark fruktan, fasa) skulle vara utslagsgivande, men ser man noga på de data som samlats in så handlar de till absolut största delen om annat än emotioner (nämligen om hur allvarliga konsekvenserna av en olycka skulle vara) [39]. Några få undersökningar har studerat ilska och fruktan [22], men för övrigt är det magert med data. Jag har därför tagit med ett avsnitt som tillåter en bredare avtäckning av de grundläggande emotioner som emotionsteoretiker [19, 24] har antagit är de viktigaste: Ilska, Förakt, Rädsla, Intresse, Sorg, Tillfredsställelse (Glädje), Skuld känslor, Skam, Oro, Pessimism och Optimism. Instruktionen var: "Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun". Resultaten framgår av tabellerna 4-25 och 4-26.

Tabell 4-25. Emotionella reaktioner på slutförvar i den svarandes kommun. (Kolumnprocent, separat för varje emotion och stickprov.)

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Slutförvar: Ilska	I mycket hög grad	7	4	18	20
	I hög grad	7	4	18	24
	I någon mån	11	11	23	19
	Knappast alls	34	32	25	22
	Inte alls	41	48	16	15
Slutförvar: Förakt	I mycket hög grad	5	4	14	17
	I hög grad	7	4	15	15
	I någon mån	9	8	24	23
	Knappast alls	33	30	25	24
	Inte alls	46	54	22	21
Slutförvar: Rädsla	I mycket hög grad	8	5	23	23
	I hög grad	9	6	23	25
	I någon mån	27	27	25	26
	Knappast alls	30	33	21	17
	Inte alls	26	29	8	10
Slutförvar: Intresse	I mycket hög grad	9	10	5	5
	I hög grad	27	30	14	13
	I någon mån	36	38	28	29
	Knappast alls	16	12	23	22
	Inte alls	11	9	30	31
Slutförvar: Sorg	I mycket hög grad	5	4	12	13
	I hög grad	5	2	14	17
	I någon mån	10	11	21	23
	Knappast alls	27	27	24	20
	Inte alls	52	56	28	26
Slutförvar: Tillfredsställelse	I mycket hög grad	4	5	2	1
	I hög grad	16	19	4	4
	I någon mån	24	29	14	12
	Knappast alls	25	19	29	21
	Inte alls	31	28	50	62

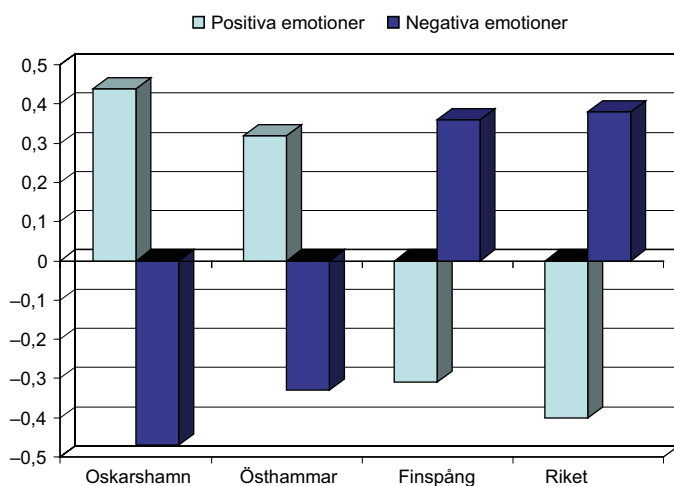
Åtta av emotionerna var negativa, de kombinerades till ett index som hade en alfa-koefficient¹³ på 0,94. För de tre positiva emotionerna var motsvarande siffra 0,84. Dessa siffror betyder att det fungerar bra att mäta negativa och positiva emotioner på detta sätt. För att ge en mera överskådlig bild av resultaten har jag beräknat medelvärdet för de positiva och negativa emotionerna separat, se figur 4-14.

Det föreligger mycket stora skillnader mellan stickproven med avseende på emotionella reaktioner.

¹³⁾ Ett mått på hur höga sambanden mellan är mellan de variabler som ingår i ett index. I testteorin är det ett mått på tillförlitlighet i betydelsen frihet från slumpmässiga mätfel [14].

Tabell 4-26. Emotionella reaktioner på slutförvar i den svarandes kommun. (Kolumnprocent, separat för varje emotion och stickprov.)

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Hela landet
Slutförvar: Skuld känslor	I mycket hög grad	2	2	5	5
	I hög grad	4	1	6	5
	I någon mån	8	9	19	15
	Knappast alls	29	25	29	23
	Inte alls	58	63	41	51
Slutförvar: Skam	I mycket hög grad	3	2	9	6
	I hög grad	4	1	7	8
	I någon mån	7	7	18	16
	Knappast alls	25	23	25	21
	Inte alls	61	67	41	49
Slutförvar: Oro	I mycket hög grad	9	7	25	27
	I hög grad	9	6	21	24
	I någon mån	26	29	27	23
	Knappast alls	28	30	16	15
	Inte alls	27	28	11	10
Slutförvar: Pessimism	I mycket hög grad	8	5	21	23
	I hög grad	7	6	19	20
	I någon mån	19	19	24	23
	Knappast alls	28	28	18	18
	Inte alls	37	43	18	16
Slutförvar: Optimism	I mycket hög grad	11	12	4	3
	I hög grad	20	24	6	5
	I någon mån	31	29	24	22
	Knappast alls	18	14	23	22
	Inte alls	21	20	43	48

Figur 4-14. Positiva och negativa emotionella reaktioner på slutförvar.

4.17 Stigma

Uppfattningen att ett avfallsförvar skulle medföra stigma är en stark uppfattning och kan inte mätas med vanliga attitydfrågor. Jag formulerade därför elva påståenden som på ett mycket tydligt sätt uttrycker starka farhågor för vad en anläggning för att förvara använt kärnbränsle skulle medföra. Dessa framgår av tabell 4-27. Tabellen ger också andelen av de svarande som markerade ”Håller absolut med”, dels i stickproven från Oskarshamn och Östhammar, dels från riket. Tabellen ger också korrelationerna mellan var och en av stigmafrågorna och attityden till ett lokalt avfallsförvar. Dessa är som väntat negativa och mycket höga.

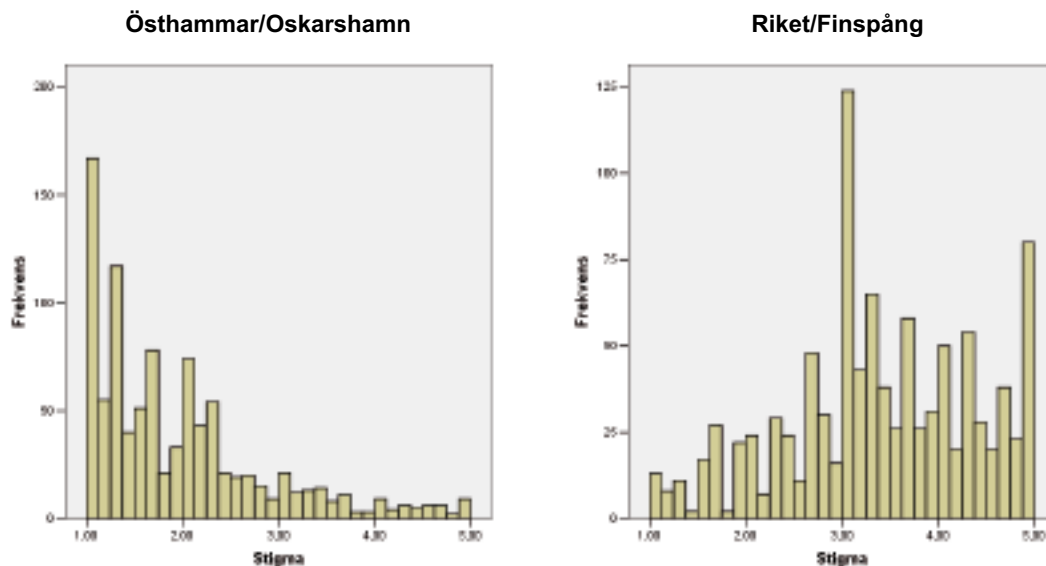
Starka farhågor om stigmatisering fanns alltså bara hos cirka 5 % av de svarande från Oskarshamn och Östhammar, medan de var betydligt vanligare bland de svarande från hela riket. Givetvis är det bara farhågor det handlar om, vi vet inte hur det verkligen skulle bli om och när ett avfallsförvar byggs och tas i drift.

Korrelationerna mellan dessa påståenden var höga och strukturen tydligt endimensionell. (Den första faktorn förklarade 76 % av variansen). De elva stigmafrågorna kombinerades till ett index. Fördelningen av detta index framgår av figur 4-15, dels för Oskarshamn och Östhammar, dels för Finspång och riket.

Skillnaden är som synes dramatisk. Stigma-attityder är lika ovanliga i Oskarshamn och Östhammar som de är vanliga i resten av landet. Fördelningarna var mycket likartade i Oskarshamn och Östhammar, liksom de var det i riket och Finspång.

Tabell 4-27. Bedömning av ”stigma”-frågor.

En anläggning för förvaring av använt kärnbränsle i min kommun skulle...	Korrelation med attityd till avfallsförvar, hela materialet	Andel som starkt höll med i Oskarshamn	Andel som starkt höll med i Östhammar	Andel som starkt höll med i riket
– vara totalt oacceptabelt	–0,76	7	6	38
– vara något skamligt	–0,68	3	2	20
– ge kommunen mycket dåligt rykte	–0,72	3	3	27
– göra människor och företag benägna att flytta	–0,70	4	3	21
– skrämja bort turister	–0,67	4	2	28
– få många att skämmas	–0,61	3	3	14
– leda till svåra motsättningar mellan människor i kommunen	–0,54	4	3	23
– vara en ständig källa till svår oro för oss som bor här	–0,73	8	5	30
– få många att tappa framtidshoppet om kommunen	–0,71	5	3	22
– definitivt få mig att flytta någon annanstans, om möjlighet fanns	–0,70	5	3	23
– få mig att rösta på ett parti som ville riva upp beslutet	–0,76	9	6	36

Figur 4-15. Fördelning av det sammansatta indexet på "stigma".

4.18 Ordens betydelser och associationer

Varför är människor negativa i varierande grad till termer som

- använt kärnbränsle,
- högaktivt kärnavfall,
- atomsopor?

Vi påverkas mer eller mindre omedvetet av de associationer som termerna ger upphov till. Använt kärnbränsle är den aktuella termen i denna undersökning liksom i 2001 års studie, medan "högaktivt kärnavfall" är den term som SOM-institutet använder. "Atomsopor" är en rent retorisk term som inte används i seriös forskning.

De associationer som en term ger upphov till kan vara tillräckliga för att bilda underlag för en attityd och riskuppfattning. Detta är ett alternativ till den vanliga förklaringen att det är "media" som skapar riskuppfattningar. Så kan givetvis vara fallet, speciellt om media ger ny relevant information. Men bara uppmärksamhet i media behöver inte påverka riskuppfattningen. I ett stort EU-projekt 1996–99 fann vi att den intensiva uppmärksamheten om kärnkraften och dess risker inte gav upphov till förändrade riskuppfattningar våren 1996, tio år efter Tjernobylolyckan [55]. Vi hade förutsett den intensiva mediebevakningen men inte att den skulle sakna effekter på riskuppfattningen. Det fanns, och finns, nämligen en mycket utbredd uppfattning bland riskforskare att "tillgänglighet" är bestämmande för riskuppfattningen, på grundval av Nobelpristagarna Kahneman och Tverskys undersökningar från 1970-talet [61]. De hade hävdade att om något är mera sensationellt, lättare att komma att tänka på och mera dramatiskt och uppmärksammat, så bedöms det också som mera sannolikt. Detta låter ju mycket troligt och i eleganta småskaliga experiment tycktes de också ha visat att så var fallet. I vår egen forskning har vi visat dramatiska katastroffilmer av typ "Kinasyndromet" (om kärnkraft) och "Skyskrapan brinner" (brand i höghus). En sådan film är en intensiv upplevelse under ett par timmars tid och därför mycket starkare än de påverkningar som studerats experimentellt i annan forskning. Vi fann emellertid inga effekter på gruppnivå, bara spår av högst varierande individuella reaktioner.

Jag planerade därför att i den nuvarande studien undersöka hur associationer eventuellt påverkar riskupplevelsen. Följande begrepp ingick:

Familj, Makt, Olja, Använt kärnbränsle, Risk, Pengar, Avfall, Sol, Strålning, Kärnkraft, Frisk, Kärnavfall, Vind, Borrhål.

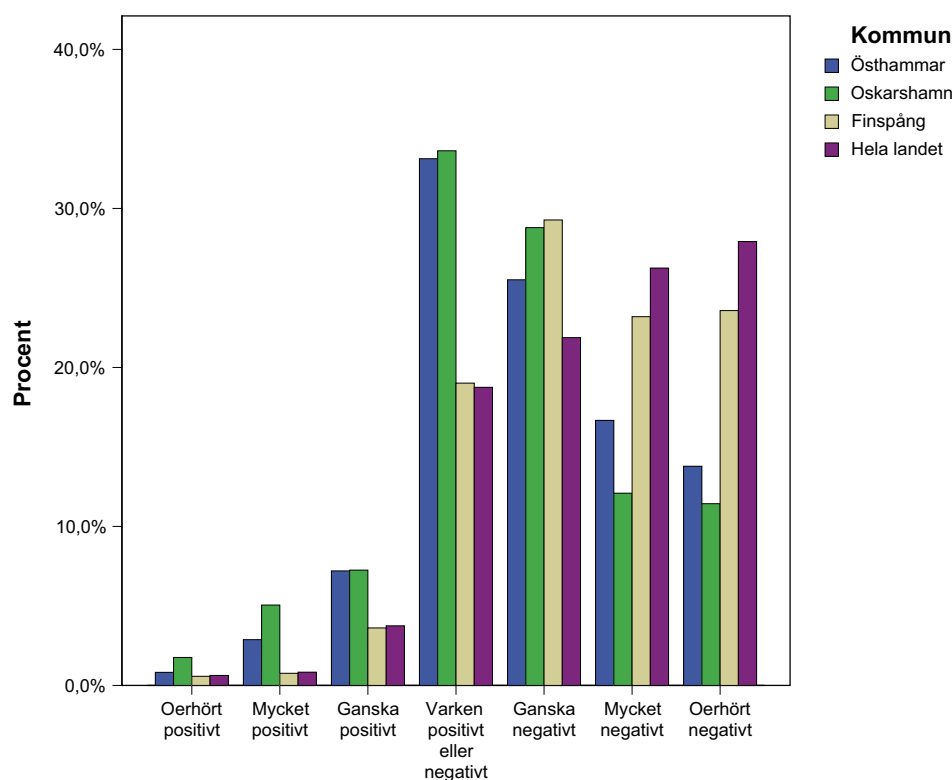
Instruktionen var: ” Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt. Svara snabbt och spontant, det är det som är poängen med denna uppgift. ”

Det är en ganska heterogen samling begrepp, som synes, och det var en poäng. Jag ville samla in bedömningar över en vid variation från mycket negativa (strålning) till mycket positiva sådana (familj, sol, frisk), samt inkluderade en del ord som troligen väcker mera blandade känslor (pengar).

Fråga 44 bad de svarande att bedöma hur positiva eller negativa de spontant ansåg att vissa nyckelord var. Det var påfallande lika svar som gavs i de fyra stickproven när det gällde allmänna begrepp, både positiva och negativa, som ”Familj”, ”Sol” eller ”Avfall”. Skillnader mellan de fyra stickproven var emellertid tydliga när det gällde kärntekniskt relaterade begrepp. Figur 4-16 visar ett typiskt resultat, avseende ”Använt kärnbränsle”.

Det är intressant att se dels en tydlig skillnad mellan Oskarshamn/Östhammar på ena sidan, Finspång och riket på den andra. Svarande i de senare stickproven uttryckte betydligt mera negativa associationer, medan svaren i de förra utmärktes av en större andel av neutrala associationer. Det var ganska få som hade positiva associationer till begreppet, vilket kanske är naturligt.

Korrelationerna mellan bedömningarna av associationer och attityd till ett lokalt avfallsförvar var höga för de kärntekniska begreppen men låga för andra begrepp, se tabell 4-28.

44.4 Använt kärnbränsle

Figur 4-16. Associationer till ”använt kärnbränsle”.

Tabell 4-28. Korrelationer mellan attityd till slutförvar och bedömning av begrepp, hela materialet.

Begrepp	Korrelation
Använt kärnbränsle	0,56(**)
Strålning	0,30(**)
Kärnkraft	0,61(**)
Kärnavfall	0,53(**)
Borrhål	0,28(**)
Avfall	0,24(**)
Risk	0,27(**)

** p < 0,01.

Dessa korrelationer varierade ganska lite mellan de fyra stickproven. Det kan noteras att de ligger på en mycket hög nivå för de kärntekniska begreppen. Associationer till relevanta nyckelord eller nyckelbegrepp tycks alltså vara en viktig aspekt på attityder. Slovic och medarbetare fick liknande resultat med en annorlunda och mera komplicerad teknik [58].

Ger associationer något utöver attityd när det gäller prognos av relevant beteende, som avsikt att rösta i en eventuell folkomröstning? En enkel regressionsanalys gjordes med röstavsikt som beroende variabel och dels attityd till avfallsförvar, dels associationen till ”Använt kärnbränsle” som oberoende.

Resultaten var snarlika i de fyra stickproven. I det sammanslagna materialet förklarades 67 % av variansen i röstavsikt. Regressionsvikterna var 0,56 för attityd och 0,22 för associationer, båda högt signifikanta. Slutsatsen är att associationsdata ger ett betydande tillskott till förståelsen av röstavsikt, i den enkla modell som analyserats.

4.19 Försiktighetsprincipen

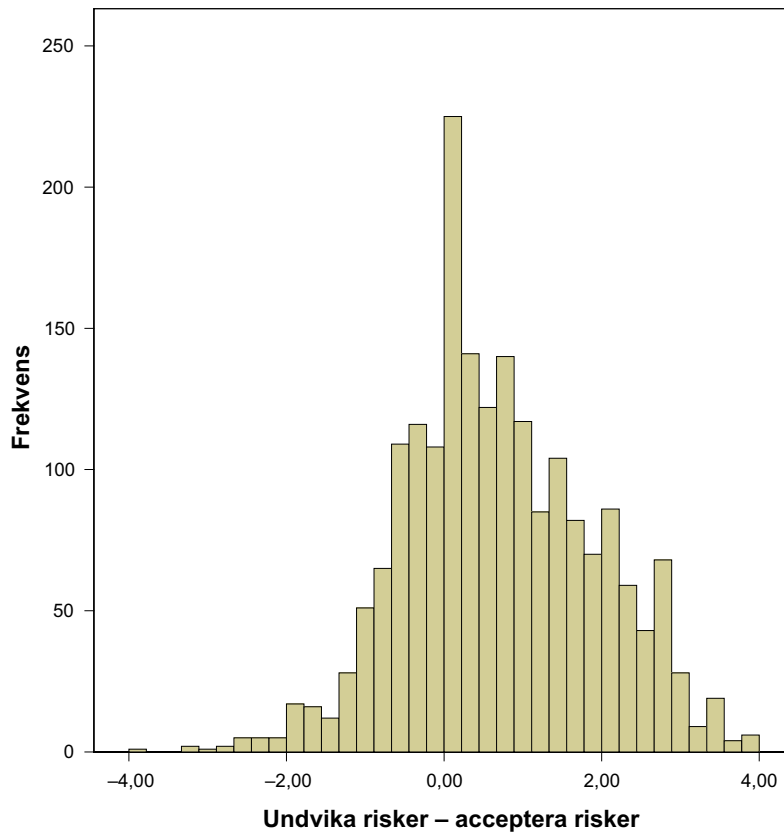
Redan på 70-talet uttalade sig dåvarande statsministern Torbjörn Fälldin ungefär så här: ”Om det finns en risk, om än aldrig så liten, med kärnkraften vill vi inte ha den på grund av de katastrofala konsekvenser en olycka skulle kunna föra med sig.” Detta var en tidig formulering av en variant av försiktighetsprincipen. Numera är det ett centralt tema, inte minst inom EU, och det är föremål för slitningar mellan EU och USA. Frågan är dock hur attityden till försiktighet ska mätas. I den undersökning som nu genomförs ingick ett avsnitt med 15 påstående, och den svarande ombads ta ställning till dem. Två exempel är:

En teknisk lösning för förvaring av använt kärnbränsle som KANSKE innebär allvarliga risker bör undvikas om det ej kan bevisas att den är riskfri

En teknisk lösning för förvaring av använt kärnbränsle som KANSKE innebär allvarliga risker bör accepteras om man finner att fördelarna är större än riskerna

Jag har bildat två index, kallade ”Undvika risker” och ”Acceptera risker”. Något förenklat ingår i det första index påståenden där det krävs att riskfrihet ska bevisas innan man accepterar en teknologi. I det andra ingår motsatsen, alltså påståenden som säger att man måste bevisa att det finns en risk innan en teknologi undviks. Skillnaden mellan de två indexen har beräknats; fördelningen av skillnaderna i hela materialet framgår av figur 4-17. (Det fanns inga större skillnader mellan stickproven).

Som synes fanns en tydlig övervikt av positiva differenser, det vill säga de flesta föredrog försiktighet framför risktagande, även om det senare skulle medföra vissa fördelar. Det vara bara 28 % av alla svarande som var villiga att acceptera riskerna.

Figur 4-17. Fördelningen av försiktighetsattityden i hela materialet.

4.20 Aktiviteter

I de formulär som utsändes till svarande från Oskarshamn och Östhammar fanns frågor om 17 aktiviteter av relevans för frågan om avfallsförvar. Svarsfördelningarna framgår av tabell 4-29.

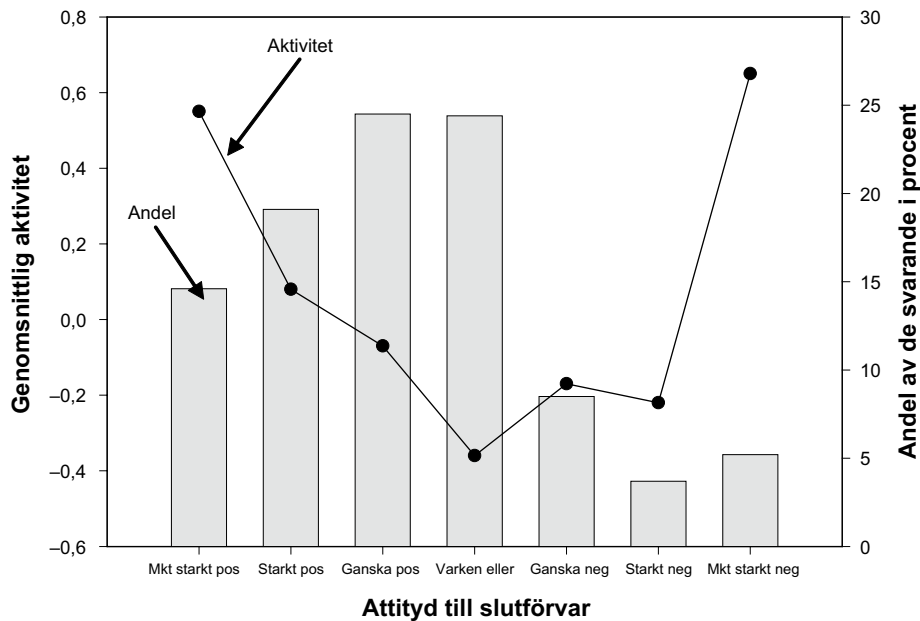
Tabell 4-29. Aktiviteter. (Kolumnprocent.)

		Östhammar	Oskarshamn
35.1 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av SKB?	Aldrig	56	51
	1–2 gånger	38	38
	Tre eller flera gånger	6	11
35.2 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av SKI eller SSI?	Aldrig	79	77
	1–2 gånger	19	18
	Tre eller flera gånger	2	4
35.3 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av kommunen?	Aldrig	84	76
	1–2 gånger	14	21
	Tre eller flera gånger	3	3
35.4 Hur ofta har du delat ut informationsmaterial om frågan?	Aldrig	94	93
	1–2 gånger	5	3
	Tre eller flera gånger	1	3
35.5 Hur ofta har du kontaktat politiker och fört fram dina synpunkter på frågan?	Aldrig	94	93
	1–2 gånger	5	6
	Tre eller flera gånger	2	1

		Östhammar	Oskarshamn
35.6 Hur ofta har du deltagit i demonstration om frågan?	Aldrig	98	97
	1–2 gånger	2	3
	Tre eller flera gånger	0	0
35.7 Hur ofta har du kontaktat myndigheterna SSI eller SKI?	Aldrig	98	97
	1–2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	0	1
35.8 Hur ofta har du kontaktat SKB?	Aldrig	93	85
	1–2 gånger	6	13
	Tre eller flera gånger	1	2
35.9 Hur ofta har du sökt information om kärnavfall på Internet?	Aldrig	77	72
	1–2 gånger	17	19
	Tre eller flera gånger	6	10
35.10 Hur ofta har du tagit initiativ till att diskutera frågan med vänner och bekanta?	Aldrig	37	29
	1–2 gånger	37	39
	Tre eller flera gånger	25	32
35.11 Hur ofta har du övervägt att flytta från en på grund av planerna på ett djupförvar för använt kärnbränsle?	Aldrig	91	93
	1–2 gånger	6	4
	Tre eller flera gånger	2	3
35.12 Hur ofta har du talat med anhöriga, vänner eller bekanta om denna fråga?	Aldrig	24	23
	1–2 gånger	41	36
	Tre eller flera gånger	34	41
35.13 Hur ofta har du talat med barn, egna eller andras, om denna fråga?	Aldrig	57	53
	1–2 gånger	28	28
	Tre eller flera gånger	15	19
35.14 Hur ofta har du skrivit längre artikel, remissvar eller rapport om frågan?	Aldrig	97	98
	1–2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	0	0
35.15 Hur ofta har du skänkt pengar till aktiviteter som berör frågan?	Aldrig	97	98
	1–2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	1	0
35.16 Hur ofta har du samlat in pengar med samma syfte?	Aldrig	100	99
	1–2 gånger	0	1
	Tre eller flera gånger	0	0
35.17 Hur ofta har du blivit intervjuad i media om dina synpunkter på frågan?	Aldrig	92	93
	1–2 gånger	7	7
	Tre eller flera gånger	0	0

Resultaten är likartade i de två kommunerna. Det är främst samtal med bekanta och familj som man ägnat sig åt, därefter informationsträffar anordnade av SKB. Det är också ganska vanligt att man sökt information i frågan på Internet. I övriga avseenden är det bara cirka 5 % av de svarande som har någon aktivitet att rapportera.

Ett index på total aktivitet konstruerades genom att summera svaren på de 17 frågorna. Detta index har prickats mot attityden till slutförvar, se figur 4-18.

Figur 4-18. Aktivitetsnivå samt andel av de svarande för olika värden på attityden till slutförvar.

Det framgår av figuren att variationerna i aktivitet har ett icke-linjärt och starkt samband med attityden. Det är de som har extrema attityder som är i särklass mest aktiva. Dessa aktiva grupper brukar ofta kallas ”stakeholders”¹⁴ och kan antas vara särskilt berörda av frågan, eller åtminstone uppleva att de är det. I mitt tidigare SKB-projekt fann jag samma sak: de mest aktiva hade också mera positiva *eller* mera negativa attityder än andra [37]. Denna typ av resultat är helt naturlig, men också viktig i diskussionen om riskhantering. En inriktning på ”stakeholders” medför risken att man ägnar sig åt sådana personer som har från majoriteten avvikande uppfattningar.

4.21 Policy-avsikt i förhållande till SOM-institutets frågeformulering

SOM-institutet vid Göteborgs universitet spelar ganska stor roll i svenska massmedia genom sina regelbundet återkommande opinionsundersökningar, där även några riskfrågor ingår. Deras slutsatser om förvaring av använt kärnbränsle baseras på en annorlunda typ av fråga än den som jag använt. Jag har föredragit rena policyfrågor av följande typ:

Antag att det föreslås att ett djupförvar för använt kärnbränsle ska förläggas till din kommun. Men det skulle ske bara om kommunens invånare godtar detta i en kommunal folkomröstning. Skulle du delta i en sådan omröstning?

- Ja.
- Tveksamt.
- Nej.

¹⁴ Jag definierar ”stakeholder” som en person som är särskilt aktiv i en fråga, vilket inte nödvändigtvis säger något om hans eller hennes attityd. Att det faktiskt visar sig att de mest aktiva också har mera extrema attityder är ett empiriskt resultat.

Om du skulle delta, hur skulle du rösta, för eller mot?

- Jag skulle helt säkert rösta för.
- Jag skulle troligen rösta för.
- Jag är tveksam om hur jag skulle rösta.
- Jag skulle troligen rösta mot.
- Jag skulle helt säkert rösta mot.

SOM-institutet har emellertid frågat om man skulle vara ”positiv” eller ”negativ” till olika anläggningar i sin kommun. Jag har tagit med deras formulering för att kunna jämföra med policyinriktade frågor. De anläggningar som studerades var oljeraffinaderi, anläggning för miljöfarligt avfall, slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall, kärnkraftverk, vindkraftverk och gasnät för fossil-/naturgas.

Märk att SOM-institutet använder formuleringen ”Slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall”. Formuleringen är givetvis en viktig faktor och den torde påverka till mera negativa och avståndstagande svar. Man kan också undra vad som egentligen menas med att vara positiv eller negativ till begrepp som i sig kan antas ge negativa associationer. Jag kan mycket väl vara negativ men ändå tycka att en sådan anläggning kan tolereras eller rentav vara till nytta för kommunen och landet.

Se tabell 4-30 för en korstabulering av SOM-institutets fråga mot den uppgivna avsikten att rösta vid en eventuell kommunal folkomröstning. Denna tabell bygger på hela materialet men resultatet var mycket likvärdigt vid separata analyser i de fyra stickproven.

Tabellen visar att:

- av de positiva säger nästan alla att de skulle rösta för,
- av de tveksamma i fråga om positiv/negativ attityd är det ytterst få som säger att de skulle rösta mot,
- av de negativa är det en betydande grupp som säger att de skulle rösta för, och en ännu större som är tveksam ifråga om röstavsikt vid en folkomröstning.

Vi har alltså visat att SOM-institutets fråga överskattar den negativa hållningen. Detta är resultat som har praktisk betydelse eftersom SOM-institutet är en av de få institutioner som regelbundet undersöker opinionsläget i dessa frågor.

Tabell 4-30. Sambandet mellan röstavsikt och inställning till ”Slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall” (SOM-institutets fråga). (Kolumnprocent.)

		Bedömning av slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall				
		Mycket positiv	Ganska positiv	Varken positiv eller negativ	Ganska negativ	Mycket negativ
Om du skulle delta, hur skulle du rösta, för eller mot?	Jag skulle helt säkert rösta för	95	55	14	1	1
	Jag skulle troligen rösta för	4	41	42	10	1
	Jag är tveksam om hur jag skulle rösta	1	3	37	44	6
	Jag skulle troligen rösta mot		1	4	37	23
	Jag skulle helt säkert rösta mot		0	3	8	69

4.22 Förändringar 2001–2005

Förändringen av attityden till slutförvar framgår av figur 4-19.

Det framgår att attityden blev mera positiv under denna tidsperiod. TEMO-data från 2003–2006 visar samma trend¹⁵. Liknande resultat erhöles vid undersökning av riskuppfattning och förtroende [45]. Röstavsikten vid en eventuell kommunal folkomröstning blev även den mera positiv, se figur 4-20.

Förändringen 2001–2005 var mera uttalad för män än för kvinnor. Könsskillnaderna var därför större 2005 än 2001. Det fanns parallellt en förändring till mera positiv inställning till kärnkraften men den kunde inte förklara mera än en mindre del av förändringarna i inställningen till ett slutförvar.

4.23 Effekten av kärntekniskt relaterat arbete

En betydande andel av de bosatta i Oskarshamn och Östhammar är sysselsatta i kärnteknisk industri direkt eller på annat sätt ekonomiskt anknutna till denna industri. Detta kan kanske förklara den positiva inställningen till slutförvar i dessa två kommuner. För att undersöka denna möjlighet medtogs en fråga om arbete i formuläret till bosatta i Finspång och riket. Denna fråga lød:

Arbetar du eller någon i din familj inom ett företag som levererar produkter eller tjänster till kärnteknisk industri (kärnkraftverk, hantering av kärnkraftens avfall)?

Tabell 4-31 ger en översikt av svaren på frågan.

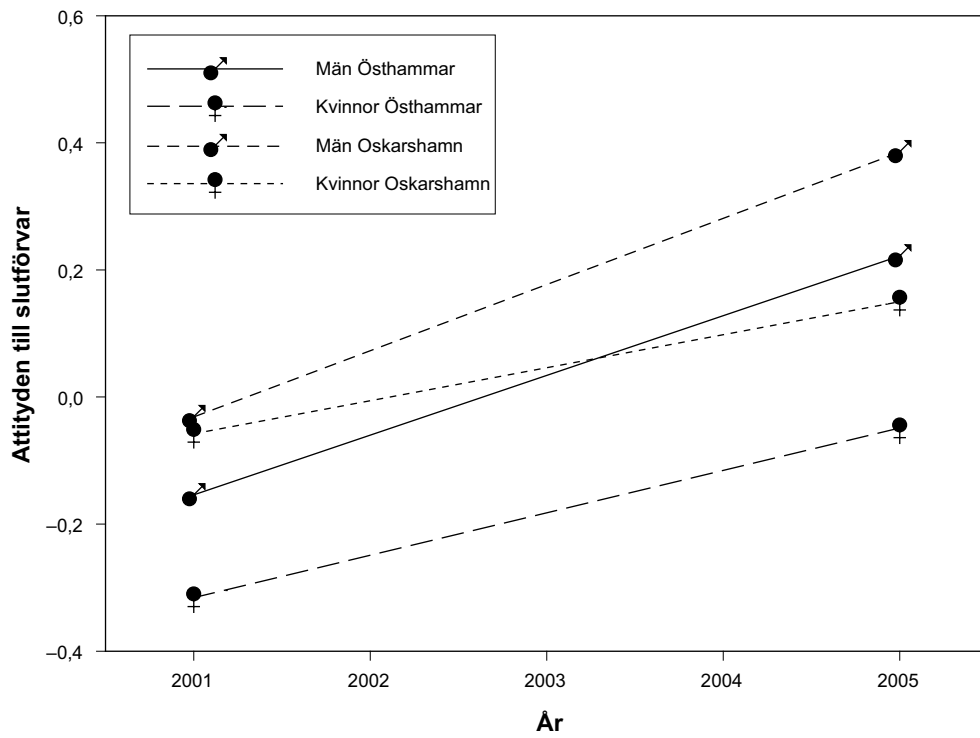
De som svarade ”vet ej” på frågan har i analyserna nedan behandlats som att data saknas¹⁶. Attitydfrågorna som avsåg avfallsförvar och kärnkraften standardiserades och medelvärden beräknades i de sex grupper som bildades av svarande från Oskarshamn och Östhammar, Finspång med och utan kärntekniskt arbete, samt riket med och utan sådant arbete. Resultaten framgår av tabell 4-32.

Trenden är likartad i fråga om attityd till avfallsförvar och kärnkraften. Skillnaden mellan Oskarshamn och Östhammar och Finspång/riket för svarande utan kärntekniskt arbete är omkring 0,6 på den standardiserade skalan. Finspång/kärntekniskt arbete är en grupp som ligger omkring halva vägen till Oskarshamn och Östhammar, medan avståndet till riket/kärntekniskt arbete är större. Dessa resultat tyder på att attityderna i Oskarshamn och Östhammar bara till en del kan förklaras av förekomsten av kärntekniskt arbete. Kanske kan ungefär halva effekten förklaras på det sättet¹⁷.

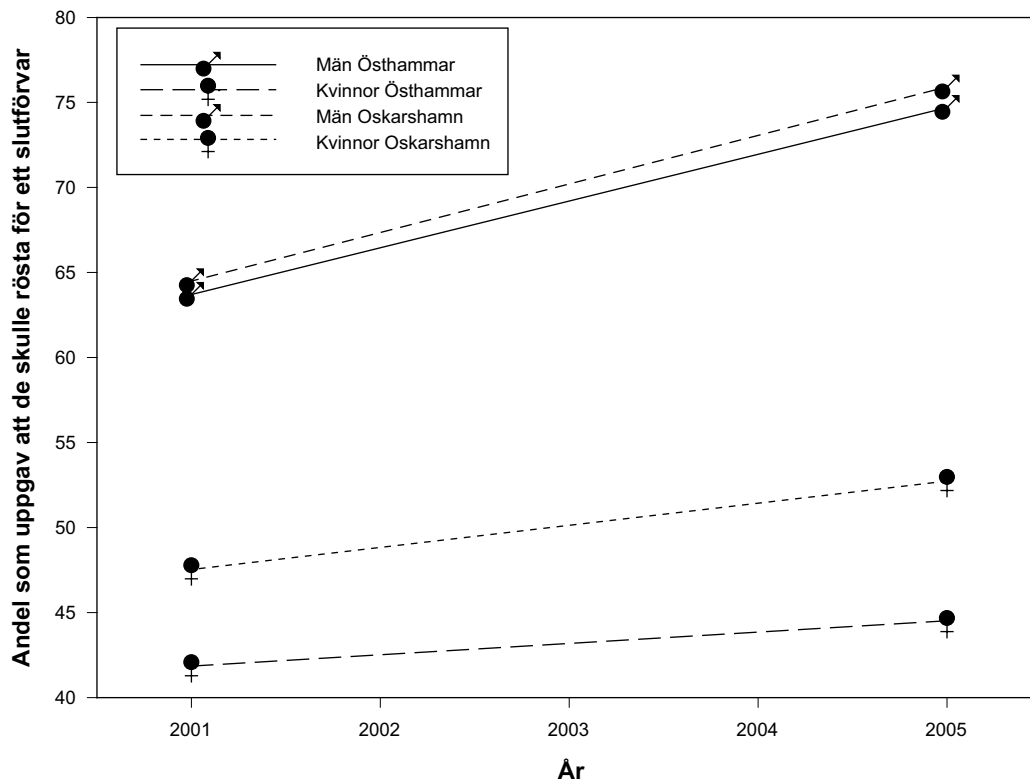
¹⁵ Nicklas Källebring, TEMO, juni 2006.

¹⁶ Ett problem kan möjligen vara att några av den lilla gruppen i riket som angav att de hade kärntekniskt arbete faktiskt var bosatta i Oskarshamn och Östhammar. Om man tar hänsyn till hur stor andel av befolkningen som bor i dessa kommuner (0,5 %) borde det vara högst 5 personer som fick formuläret riktat till riket. Av dessa kan det antas att hälften svarade, alltså 2-3. Alla i de två kommunerna är dock ej anställda i kärnteknisk industri, om vi antar att det gäller så mycket som 1/3 – troligen är det betydligt mindre – kan det alltså röra sig om högst en person av de 14 som uppgav att de var verksamma i kärnteknisk industri i hela riket. Detta är inte tillräckligt för att snedvräda resultat och slutsatser.

¹⁷ Eftersom inte alla i Oskarshamn och Östhammar har sådant arbete är effekten av sådant arbete troligen mindre än vad som kan uppskattas utifrån dessa resultat.

Figur 4-19. Attityden till slutförvar 2001–2005.

Figur 4-20. Andel som uppgav att de skulle rösta för ett slutförvar.

Tabell 4-31. Svar på frågan om kärntekniskt arbete.

	Finspång		Hela landet	
	Antal	%	Antal	%
Ja	97	18	16	3
Nej	403	77	462	94
Vet ej	25	5	14	3

Tabell 4-32. Genomsnittliga värden av attityder (standardiserade skalor).

	Attityd till slutförvar	Attityd till kärnkraften
Östhammar	0,24	0,24
Oskarshamn	0,37	0,59
Finspång, kärntekniskt arbete	0,04	-0,19
Finspång, ej kärntekniskt arbete	-0,32	-0,48
Riket, kärntekniskt arbete	-0,20	-0,28
Riket, ej kärntekniskt arbete	-0,34	-0,57

4.24 Vad förklarar skillnaderna mellan Oskarshamn/Östhammar och landet i övrigt?

Denna rapport har behandlat ett stort antal aspekter på attityder och riskupplevelser. En central fråga återstår dock att besvara: Varför är attityden till ett slutförvar så mycket mera positiv i Oskarshamn och Östhammar? Preliminära analyser ovan har visat att skillnaderna inte kan fullständigt förklaras av olika attityder till kärnkraften som sådan, eller kärntekniskt arbete.

Den statistiska metod som är lämplig för att besvara frågan är kovariansanalys. Den innebär att man studerar skillnaderna mellan grupper, i vårt fall de fyra stickproven, före och efter korrektion för variation i kontrollvariabler. Om gruppskillnaderna helt eller delvis försvinner efter korrektion har man fått en förståelse för vad de beror på. Givetvis är detta ingen sätt att få definitiv kunskap om orsakssambanden, och det finns alltid en möjlighet att formulera alternativa modeller, men det är ändå ett praktiskt användbart sätt att gå tillväga.

I denna analys har jag valt att använda olika mått på nyttan med avfallsförvaret som kontrollvariabel. De nyttomått som jag använt är:

- Fråga 4, en direkt fråga om nytta för kommunen.
- Det sammansatta index som mäter ekonomisk nytta med ett avfallsförvar.
- Ekonomisk risk med ett slutförvar.

Variansen mellan stickproven sjönk med 97 % efter korrektion för denna kontrollvariabel. Det som fanns kvar var fortfarande statistiskt signifikant (på grund av de stora stickproven) men alltså praktiskt ointressant. Med andra ord: nyttan med ett slutförvar är en mycket viktig förklaring till skillnaderna mellan stickproven.

Detta resultat ska dock inte övertolkas. Andra aspekter som risk har också sin betydelse. En regressionsanalys där de förklarande variablerna, förutom nytto- och riskdimensionerna, var olika aspekter på risk och förtroende, samt emotionella reaktioner, visade att attityden till kärnkraften, epistemisk förtroende och emotionella reaktioner bidrog till att ytterligare förklara attityden till ett avfallsförvar. Modellen förklarade 72 % av variationen i attityd till slutförvar. Se vidare tabell 4-33.

Tabell 4-33. Resultat av regressionsanalys av attityden till slutförvar.

Förklarande variabel	Regressionskoefficient, standardiserad	Signifikans	Unikt bidrag (part correlation)
Kön	-0,021	0,094	-0,019
Ålder	-0,011	0,401	-0,010
Utbildningsnivå	-0,029	0,023	-0,026
Nytta	-0,386	0,000	-0,264
Risk	0,165	0,000	0,120
Epistemiskt förtroende	0,044	0,016	0,028
Attityd till kärnkraften	-0,126	0,000	-0,087
Positiva emotioner	-0,162	0,000	-0,122
Negativa emotioner	0,154	0,000	0,098

5 Diskussion

5.1 Metodfrågor

Vi arbetade med postenkäter eftersom det knappast är möjligt att göra så omfattande studier som det här är fråga om med andra metoder. Vi har goda erfarenheter av sådan metodik i många tidigare undersökningar. Människor svarar i ganska stor omfattning, trots att det tar en del av deras tid att göra så (normalt 30–40 minuter). Det blir en viss skevhet bland de svarande eftersom personer med högre utbildning har en starkare tendens att svara än övriga. Kontroller av utbildningens betydelse tyder emellertid på att detta inte är en väsentlig faktor.

Det finns tyvärr en långsiktig tendens att denna typ av undersökningar ger minskande svarsprocent jämfört med 80-talet och det tidiga 90-talet. I min studie av genteknikattityder som genomfördes 2003-04 blev svarsprocenten 49 % [44], med metodik som är snarlik den som nu används i de nya undersökningarna i Östhammar och Oskarshamn. SOM-institutet, som också arbetar med omfattande postenkäter, har en högre slutlig svarsprocent (omkring 65 %) men detta uppnås efter fem påminnelser som delvis består av telefonuppmaningar¹⁸. Med två påminnelser når de normalt 40 %, vi ligger alltså betydligt över deras resultat, vilket i sin tur antagligen beror på att de inte använder sig av belöningar för att svara¹⁹. Ännu intressantare är att en svarsprocent på 50 troligen ger resultat som ligger mycket nära en på 65 %, se min studie av attityder och riskuppfattningar inför folkomröstningen om medlemskap i EU [26]. I 2001 års undersökning för SKB låg svarsprocenten lägre än väntat, omkring 40 % [34]. Ganska ingående kontroller tydde ändå på att resultaten var ändå troligen rättvisande.

Vad är orsaken till de ökande svårigheterna att få in data i denna typ av undersökningar? En uppenbar faktor är invandringen. En betydande del av befolkningen består nu av människor födda utomlands och många av dem har ofullständiga kunskaper i svenska och kanske är de också mindre insatta i och intresserade av svenska samhällsfrågor. Svarsprocenten i denna grupp var i genteknikundersökningen bara 30 %. Samtidigt kunde jag konstatera att den totala svarsprocenten tycktes ha sänkts ganska obetydligt av just detta skäl. Det måste alltså finnas andra orsaker.

Det sägs ofta att människor är trötta på att få så många enkäter. Det är ett tveksamt argument. Visserligen görs det många undersökningar men det är knappast en nyhet och inte heller är de så många att varje enskild person blir överväldigad, trött och arg av alla enkäter som han eller hon uppmanas besvara. En eventuell ökning i risken att bli uttagen i ett stickprov torde vara liten²⁰.

Kan skälet vara misstänksamhet mot myndigheterna och rädsla för att bli registrerad i databaser? Till viss del, kanske, men har denna rädsla verkligen ökat? I den ovan nämnda studien inför folkomröstningen om medlemskap i EU kunde vi märka misstänksamhet mot SCB, som administrerade den första delen av undersökningen, och detta trots att de svarande var tillförsäkrade anonymitet. Vissa myndigheter kanske har låg trovärdighet, och man kan fråga sig hur mycket de arbetar med att öka den. Våra utskick sker emellertid inte från en myndighet utan från Centrum för Riskforskning.

---

¹⁸) Redan två påminnelser leder till en del irriterade telefonsamtal och kraftigt uttryckta önskningsatt slippa mera post av detta slag. Det rör sig om ett mindre antal personer, men att gå ut med ännu flera påminnelser är enligt min mening olämpligt.

¹⁹) Strängt taget är detta inte riktigt sant. De svarande får delta i ett lotteri där vinsterna är böcker utgivna av SOM-institutet.

²⁰) Jag kan bara påminna mig om att ha fått en postenkät under de senaste 15 åren, men många telefonförfrågningar.

En annan möjlig förklaring är att många forskare numera tycks överlåta till marknadsundersökare att insamla data. Det blir ingen direktkontakt och forskarna tycks inte alltid bry sig om att kontrollera de tekniska detaljerna i hur undersökningen går till, eller vad den kopplas ihop med. Frågor om tvål och resebyråer tycks ibland blandas med frågor om viktiga samhällspolitiska spörsmål, som förvaring av använt kärnbränsle. I en stor EU-barometer om genteknik nyligen ville jag kontrollera hur frågorna ställts och vilken svarsprocenten var [44]. Varken forskarna eller marknadsundersökaren som samlat in data kunde ge besked härom.

Det finns en uppsjö av andra hypoteser av typ ”den moderna tidens stress”. Detta är emellertid en typ av faktorer som funnits och debatterats i åtminstone 50 år och inget tyder på att de skulle ha ökat i betydelse sedan 80-talet. Svenskar är stressade och har misstro mot sina politiker, javisst, men knappast mera nu än förr, och vad gäller myndigheter är tilltron fortfarande god, jämfört med många andra länder. Svenskar har förtroende för forskare, speciellt för dem som verkar vid universitetet och högskolor, och myndigheter uppfattas som förespråkare för vetenskap och objektivitet.

Det har i denna undersökning varit möjligt att jämföra vissa av resultaten med vad som framkommit när samma frågor, eller nästan samma frågor, ställts i andra och parallella studier som delvis använt annan metodik. Hälsoundersökningen fick som framgår av bilaga 3 högre svarsfrekvens medan Temo rapporterade ungefär samma svarsfrekvens, se bilaga 4. Vid en jämförelse med hälsoundersökningen visade det sig att resultaten var snarlika; inga viktiga skillnader kunde konstateras. Temo-data skilde sig emellertid i ett viktigt avseende. De hade betydligt färre som valde mittalternativet på skalan och flera som valde positiva alternativ. Detta kunde enkelt förklaras av att Temo:s intervjuare ej explicit uppgav att mittalternativet fanns tillgängligt. Man kan givetvis fråga sig vilka data som bäst beskriver opinionsläget. Det verkar troligt att det är data i denna undersökning som gör det eftersom de avspeglar de spontana val som de svarande gjorde när de hade alla alternativen klart definierade för sig. Det krävs en speciell ansträngning om en svarande i en intervju ska definiera egna svarsalternativ och det är troligen inte ens, för många svarande, uppenbart att de har rätt att göra det enligt de ”spelregler” som gäller i intervjusituationen.

5.2 Överblick av resultaten

Huvudlinjerna i resultaten när det gäller Oskarshamn och Östhammar är följande:

- Stora skillnader förelåg mellan på ena sidan Oskarshamn och Östhammar, på den andra Finspång och riket i sin helhet: mera positiv inställning till ett slutförvar i Oskarshamn och Östhammar än i de två övriga stickproven. Risken med kärnavfall bedömdes som liten. I Oskarshamn och Östhammar fanns bland männen en klar majoritet för ett slutförvar; bland kvinnorna fanns en viss tveksamhet.
- Dessa skillnader kunde inte annat än till en mindre del förklaras av kärntekniskt relaterat arbete eller positiv inställning till kärnkraften.
- I Oskarshamn och Östhammar var inställningen mera positiv i de yngre grupperna.
- I Oskarshamn och Östhammar var man i stort sett nöjd med diskussioner, information och öppenhet i frågorna om slutförvar. Förtroendet för vetenskapen, SKB och myndigheter var större än i landet i övrigt, dock ej känslan av att kunna påverka skeendet vad gällde slutförvaret.
- Aktivitet i frågorna om slutförvaret var störst bland dem som hade mest extrem attityd, antingen den var positiv eller negativ.
- Engagemanget i frågan om slutförvar var ganska stort i Oskarshamn och Östhammar, liksom de självbedömda kunskaperna i frågan, medan motsvarande värden i riket i stort var mycket lägre.

Resultat som gällde alla fyra stickproven är:

- Viktiga faktorer både i attityd och i riskupplevelse var tillit till vetenskapen samt nytta med ett avfallsförvar för kommunen. Politisk preferens var också starkt relaterad. Social tillit hade en viss men begränsad betydelse. De traditionella aspekterna ”stark fruktan” och ”ny risk” saknade emellertid betydelse i denna undersökning. Däremot erhöles tydliga effekter med en bredare avtäckning av emotioner och med en annorlunda instruktion som betonade att det var den egna, spontana emotionsupplevelsen som det gällde.
- Tidsaspekten bedömdes annorlunda än vad experter gör; man trodde inte att använt kärnbränsle skulle vara farligt så länge som det av dem anses vara fallet. Möjligheten att förutsäga samhällets utveckling ansågs vara liten. Man var dock försiktig optimist i stort och trodde även på ny teknik för att hantera använt kärnbränsle; detta gällde alla stickproven.
- Antagonism förekom hos en mindre del av de svarande.
- Tron att ett slutförvar skulle medföra stigma var ovanlig i Oskarshamn och Östhammar, betydligt vanligare i riket (och Finnsång).
- Försiktighetsprincipen tycktes ha ett stort generellt stöd.
- Inställningen till kärnkraften var positiv. Man ansåg dess risker vara betydligt mindre än riskerna med fossila bränslen och klimatförsämring.
- ”NIMBY”-attityder, alltså att man var positiv till kärnkraft men negativ till ett lokalt slutförvar, svarade bara för en mindre del av de negativa attityderna till ett slutförvar.
- Associationer till vissa nyckelord som kärnavfall och strålning svarade för en del av attityderna.
- SOM-institutets sätt att mäta inställningen till kärnavfall befanns ge en alltför negativ bild av opinionen.
- I en slutlig analys av variationerna mellan kommuner och riket avseende attityden till ett avfallsförvar fann jag att den absolut viktigaste förklaringsvariabeln var den nytta man ansåg att en sådan anläggning skulle ha för kommunen. Tillkommande dimensioner av betydelse var epistemiskt förtroende, emotionella reaktioner, attityden till kärnkraften samt bedömningen av risker för kommunen.

5.3 Slutsats

Den traditionella synen på risk och därmed relaterade attityder är att dessa avgörs av de ”klassiska” riskdimensionerna ”fruktan” och ”ny risk” samt social tillit. Den studie som här rapporterats har gett anledning till nytänkande om dessa ting. Tillit är viktigt, ja, men det är mera en fråga om epistemisk än om social tillit. Risk är viktigt, ja, men det handlar i första hand om ekonomiska risker och hälsorisker, inte om att andra människor kanske kommer att bli fyllda av stark fruktan. Emotioner är viktiga, ja, men det är nödvändigt att studera ett brett spektrum av emotioner; förutom den egna fruktan är till exempel ilska av stor betydelse. Utöver dessa dimensioner framstår emellertid *nyttan* som något av avgörande betydelse. Nyttan för kommunens del av anläggningen är en mycket kraftfullt förklarande faktor vad gäller skillnader mellan Oskarshamn och Östhammar och landet i övrigt. Detta resultat ska givetvis förstås i ljuset av att riskerna upplevs som mycket små, något som framkommer på ett flertal ställen i undersökningen.

6 Referenser

- [1] **af Wåhlberg A, Sjöberg L, 2000.** Risk perception and the media. *Journal of Risk Research*, 3, 31–50.
- [2] **Alabarracín D, Johnson B T, Zanna M P (Eds), 2005.** *The handbook of attitudes*. Mahwah, NJ: Erlbaum.
- [3] **Berglund M, Berglund K, Johansson R, 2006.** *Besvärskät hälsa, livsvillkor och miljöstörningar i närområdet kring Forsmark och i övriga Östhammars kommun*. SKB R-06-44, Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [4] **Broström L, Kessling A, Krafft G, Sjöberg L, 2002.** *Psykosociala effekter av ett djupförvar för använt kärnbränsle. Litteraturoversikt och intervjuer med Uppsalabor. (Psychosocial effects of a depth repository for spent nuclear fuel. Literature review and interviews with residents of Uppsala.)* SKB R-02-13, Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [5] **Combs B, Slovic P, 1979.** Newspaper coverage of causes of death. *Journalism Quarterly*, 56, 837–843, 849.
- [6] **Dora C (Ed), 2006.** *Health, hazards and public debate. Lessons for risk communication from the BSE/CJD saga*. Copenhagen, Denmark: WHO.
- [7] **Douglas M, Wildavsky A, 1982.** *Risk and culture*. Berkeley, CA: University of California Press.
- [8] **Drottz-Sjöberg B-M, 1991.** *Perception of risk. Studies of risk attitudes, perceptions and definitions* (Vol. 1). Stockholm: Stockholm School of Economics, Center for Risk Research.
- [9] **Drottz-Sjöberg B-M, 1996.** *Stämningar i Storuman efter folkomröstningen om ett djupförvar. (Moods in Storuman after the repository referendum)* (Projekt Rapport PR D-96-004). Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [10] **Drottz-Sjöberg B-M, 1998.** *Stämningar i Malå efter folkomröstningen 1997. (Moods in Malå after the 1997 referendum)* (Projekt Rapport PR D-98-03). Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [11] **Drottz-Sjöberg B-M, 2003.** *Tidshorisonter. Upplevelse av tid i ett kärnavfallsperspektiv* (Slutrapport SSI P 1345). Stockholm: Statens strålskyddsinstitut.
- [12] **Drottz-Sjöberg B-M, Sjöberg L, 1990.** Risk perception and worries after the Chernobyl accident. *Journal of Environmental Psychology*, 10, 135–149.
- [13] **Drottz-Sjöberg B-M, Sjöberg L, 1991.** Attitudes and conceptions of adolescents with regard to nuclear power and radioactive wastes. *Journal of Applied Social Psychology*, 21, 2007–2035.
- [14] **Fhanér S, 1986/1968.** *Psykologisk testning: teori och tillämpningar*. Stockholm: Norstedt.
- [15] **Fischhoff B, Slovic P, Lichtenstein S, Read S, Combs B, 1978.** How safe is safe enough? A psychometric study of attitudes towards technological risks and benefits. *Policy Sciences*, 9, 127–152.
- [16] **Hedberg P, 1994.** Kärnavfall – nej tack! (Nuclear waste – no thanks!). In S. Holmberg & L. Weibull (Eds.), *Vägval* (pp. 171–184). Göteborg: SOM-institutet.

- [17] **Hedberg P, 2002.** Kärnavfall. (Nuclear waste). In S. Holmberg & L. Weibull (Eds.), *Det våras för politiken* (pp. 339–350). Göteborg: SOM-institutet, University of Göteborg.
- [18] **Hellström L, 2006.** *Besvärskät hälsa, livsvillkor och miljöstörningar i Misterhults församling och övriga Oskarshamns kommun.* SKB R-06-43, Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [19] **Izard C E, 1977.** *Human emotions.* New York: Plenum Press.
- [20] **Japac L, 2005.** *Quality issues in interview studies: Some contributions.* Stockholm: Department of Statistics, University of Stockholm.
- [21] **Kasperson R E, Jhaveri N, Kasperson J X, 2001.** Stigma and the social amplification of risk: Toward a framework for an analysis. In J. Flynn & P. Slovic & H. Kunreuther (Eds.), *Risk, media, and stigma. Understanding public challenges to modern science and technology* (pp. 9-27). London: Earthscan.
- [22] **Lerner J S, Gonzalez R M, Small D A, Fischhoff B, 2003.** Effects of fear and anger on perceived risks of terrorism: A national field experiment. *Psychological Science, 14,* 144–150.
- [23] **Loewenstein G F, Weber E U, Hsee C K, Welch N, 2001.** Risk as feelings. *Psychological Bulletin, 127,* 267–286.
- [24] **Silvia P J, 2006.** *Exploring the psychology of interest.* New York: Oxford University Press.
- [25] **Sjöberg L, 1980.** The risks of risk analysis. *Acta Psychologica, 45,* 301–321.
- [26] **Sjöberg L, 1996.** *Riskuppfattning och inställning till svenskt medlemskap i EU. (Risk perception and attitude to Swedish membership in the EU).* Stockholm: Styrelsen för Psykologiskt Försvar.
- [27] **Sjöberg L, 1997.** Explaining risk perception: An empirical and quantitative evaluation of cultural theory. *Risk Decision and Policy, 2,* 113-130.
- [28] **Sjöberg L, 1997.** *Valet till EU-parlamentet 1995. En socialpsykologisk studie. (The election to the EU Parliament in 1995. A social psychological study).* Stockholm: Styrelsen för psykologiskt försvar.
- [29] **Sjöberg L, 1998.** Worry and risk perception. *Risk Analysis, 18,* 85–93.
- [30] **Sjöberg L, 1999.** Consequences of perceived risk: Demand for mitigation. *Journal of Risk Research, 2,* 129–149.
- [31] **Sjöberg L, 2000.** Consequences matter, “risk” is marginal. *Journal of Risk Research, 3,* 287–295.
- [32] **Sjöberg L, 2000.** Perceived risk and tampering with nature. *Journal of Risk Research, 3,* 353–367.
- [33] **Sjöberg L, 2001.** Limits of knowledge and the limited importance of trust. *Risk Analysis, 21,* 189–198.
- [34] **Sjöberg L, 2001.** *Riskattityder och inställningen till djupförvar för använt kärnbränsle i fyra kommuner. (Risk attitudes and the attitude to a depth repository for spent nuclear fuel in four municipalities.)* SKB R-01-54, Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [35] **Sjöberg L, 2002.** Are received risk perception models alive and well? *Risk Analysis, 22,* 665–670.
- [36] **Sjöberg L, 2002.** Attitudes to technology and risk: Going beyond what is immediately given. *Policy Sciences, 35,* 379–400.

- [37] **Sjöberg L, 2003.** Attitudes and risk perceptions of stakeholders in a nuclear waste siting issue. *Risk Analysis*, 23, 739–749.
- [38] **Sjöberg L, 2003.** Finns en risk för stigmatisering? Sociala effekter av ett slutförvar för använt kärnbränsle. (Is there a risk of stigmatization? Social effects of a repository for spent nuclear fuel).
- [39] **Sjöberg L, 2003.** Risk perception, emotion, and policy: The case of nuclear technology. *European Review*, 11, 109–128.
- [40] **Sjöberg L, 2003.** *Trust and antagonistic relationships*. Paper presented at the Annual Meeting, Society for Risk Analysis, Baltimore, MD.
- [41] **Sjöberg L, 2004.** Antagonism, trust and risk perception, Paper invited by Lawrence Livermore National Laboratory to a meeting on “Living with Risk” Project. Boston: Center for Global Security Research/ International Institute for Strategic Studies.
- [42] **Sjöberg L, 2004.** Asking questions about risk and worry: Dilemmas of the pollsters. *Journal of Risk Research*, 7, 671–674.
- [43] **Sjöberg L, 2004.** Explaining individual risk perception: the case of nuclear waste. *Risk Management: An International Journal*, 6, 51–64.
- [44] **Sjöberg L, 2004.** *Gene technology in the eyes of the public and experts. Moral opinions, attitudes and risk perceptions* (SSE/EFI Working Paper Series in Business Administration 2004:7). Stockholm: Stockholm School of Economics.
- [45] **Sjöberg L, 2004.** Local acceptance of a high-level nuclear waste repository. *Risk Analysis*, 24, 739–751.
- [46] **Sjöberg L, 2005.** Opinion och attityder till förvaring av använt kärnbränsle – en studie i Oskarshamn och Östhammar. (Opinions and attitudes to the disposal of used nuclear fuel – a study in Oskarshamn and Östhammar). In K. Vikström (Ed.), *Samhällsforskning 2005. Betydelsen för människorna, hembygden och regionen av ett slutförvar för använt kärnbränsle* (pp. 11–26). Svensk Kärnbränslehantering AB.
- [47] **Sjöberg L, 2006.** *Myths of the psychometric paradigm and how they can misinform risk communication*. Paper presented at the Risk Perception and Communication Consultation Technical Meeting, organized by World Health Organization, Regional Office for Europe, Venice, Italy. May 29–30, 2006.
- [48] **Sjöberg L, 2006.** Nuclear waste risk perceptions and attitudes in siting a final repository for spent nuclear fuel. In K. Andersson (Ed.), *VALDOR 2006. Proceedings* (pp. 452–460). Stockholm.
- [49] **Sjöberg L, 2006.** Will the real meaning of affect please stand up? *Journal of Risk Research*, 9, 101–108.
- [50] **Sjöberg L, af Wåhlberg A, 2002.** New Age and risk perception. *Risk Analysis*, 22, 751–764.
- [51] **Sjöberg L, Drottz-Sjöberg B-M, 1993.** *Attitudes to nuclear waste* (Rhizikon: Risk Research Report 12). Stockholm: Center for Risk Research.
- [52] **Sjöberg L, Drottz B-M, 1988.** *Attityder till radioaktivt avfall. (Attitudes to radioactive waste)* (SKN Report 23). Stockholm: Statens kärnbränslenämnd.
- [53] **Sjöberg L, Hagenvall H, Ljunggren C, Persson J, 2005.** *Växtskyddsmedel: Attityder och riskuppfattningar hos svenska lantbrukare. (Pesticides: attitudes and risk perceptions of Swedish farmers)* (http://www.svensktvaxtskydd.se/Nyhet/Rapport_Saker_anvandning.pdf). Stockholm: Svenskt Växtskydd.

- [54] **Sjöberg L, Herber M W, (in press)**. Too much trust in (social) trust? The importance of epistemic concerns and perceived antagonism. *International Journal of Global Environmental Issues*.
- [55] **Sjöberg L, Jansson B, Brenot J, Frewer L, Prades A, Tønnesen A, 2000**. *Radiation risk perception in commemoration of Chernobyl: A cross-national study in three waves* (Rhizikon: Risk Research Report 33). Stockholm: Center for Risk Research.
- [56] **Sjöberg L, Winroth E, 1986**. Risk, moral value of actions, and mood. *Scandinavian Journal of Psychology*, 27, 191–208.
- [57] **Slovic P, Flynn J H, Layman M, 1991**. Perceived risk, trust, and the politics of nuclear waste. *Science*, 254, 1603–1607.
- [58] **Slovic P, Layman M, Flynn J, 1991**. Risk perception, trust, and nuclear waste: Lessons from Yucca Mountain. *Environment*, 33, 6–11, 28–30.
- [59] **Slovic P, Layman M, Kraus N, Flynn J, Chalmers J, Gesell G, 1991**. Perceived risk, stigma, and potential economic impact of a high-level nuclear waste repository in Nevada. *Risk Analysis*, 11, 683–696.
- [60] **SOU, 1979**. *Säker kärnkraft? Betänkande av Reaktorsäkerhetsutredningen*. Stockholm: Statens offentliga utredningar 1979:86.
- [61] **Tversky A, Kahneman D, 1973**. Availability: A heuristic for judging frequency and probability. *Cognitive Psychology*, 4, 207–232.
- [62] **Viklund M, 2002**. *An expectancy-value approach to determinants of trust* (SSE/EFI Working Paper Series in Business Administration 2002:13). Stockholm: Center for Risk Research: Stockholm School of Economics.
- [63] **Viklund M, 2002**. *Risk policy: trust, risk perception, and attitudes*. Stockholm: Economic Research Institute.
- [64] **Wildavsky A, Dake K, 1990**. Theories of risk perception: Who fears what and why? *Daedalus*, 119, 41–60.

Formulär

Förvaring av använt kärnbränsle

Detta frågeformulär har utarbetats för att undersöka människors uppfattningar om förvaring av använt kärnbränsle. Projektledare för detta projekt är prof. Lennart Sjöberg, Centrum för Riskforskning vid Handelshögskolan i Stockholm.

Vi ber dig att i detta formulär göra en del bedömningar och besvara frågor. Det handlar mest om använt kärnbränsle och kärnkraft men vissa frågor om andra teknologier ställs också för att ge en jämförelse. Kryssa för det svarsalternativ du anser passa bäst. Vissa frågor är ganska lika, de har medtagits av tekniska skäl. Svara så snabbt du kan och spontant. Tänk inte alltför länge på varje enskild fråga. Försök svara på varje fråga. Även ett osäkert svar är av intresse för oss!

1. Vilken är din inställning till att förlägga ett slutförvar för använt kärnbränsle till din kommun?

- Mycket starkt positiv.
- Starkt positiv.
- Ganska positiv.
- Varken negativ eller positiv.
- Ganska negativ.
- Starkt negativ.
- Mycket starkt negativ.

2. Känner du dig engagerad i frågan om ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun?

- Nej, absolut inte.
- Nej, inte speciellt.
- Tveksamt.
- Ja, i viss mån.
- Ja, absolut.

3. Vilken kännedom har du om den metod som SKB förordar för djupförvar av använt kärnbränsle?

- Mycket liten.
- Liten.
- Varken stor eller liten.
- Stor.
- Mycket stor.

4. Skulle ett sådant slutförvar vara till nytta för kommunen?

- Ja, absolut.
- Ja, troligen.
- Tveksam.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

5. Skulle ett slutförvar medföra risker för kommunen?

- Ja, absolut.
- Ja, troligen.
- Tveksam.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

6. Skulle ett slutförvar medföra risker för dig personligen?

- Ja, absolut.
- Ja, troligen.
- Tveksam.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

7. Finns det skäl att acceptera ett slutförvar i din kommun? Vilka? (Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)

- Nej, inga sådana skäl finns.
- Kommunens ekonomi skulle stärkas.
- Kommunen skulle göra nytta för hela landet.
- Det skulle bli en anda av optimism och framstegstro i kommunen.
- Vi skulle få hit många duktiga och välutbildade människor.
- Vi skulle få möjligheter till statliga bidrag.
- Vi skulle få möjligheter till EU-bidrag.
- Nya företag inom andra branscher skulle flytta hit.
- Övriga skäl:.....

8. Finns det skäl att motsätta sig ett slutförvar i din kommun? Vilka? (Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)

- Nej, inga sådana skäl finns.
- Det skulle medföra betydande risker för människornas hälsa.
- Kommunen skulle få ett mycket dåligt rykte.
- Många skulle flytta härifrån.
- Företag skulle lämna kommunen.
- Det skulle bli ett tryck från andra länder att placera sitt avfall här.

Övriga skäl: .....

9. Hur troligt anser du att det är att det inträffar en allvarlig olycka vid hantering och förvaring av använt kärnbränsle någonstans i Sverige, under de kommande 50 åren?

- Det är helt otroligt.
- Det är inte särskilt troligt.
- Det kanske kan hända.
- Det är ganska troligt.
- Det är mycket troligt.

10. Om det skulle inträffa en sådan olycka, hur allvarliga skulle konsekvenserna bli? (Tänk på alla typer av konsekvenser.)

- Inte speciellt allvarliga.
- Allvarliga, i viss mån.
- Ganska allvarliga.
- Mycket allvarliga.
- Extremt allvarliga.

11. Skulle du kunna skydda dig mot en sådan olycka?

- Ja, absolut.
- Ja, troligen.
- Tveksamt.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

12. Skulle ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun medföra negativa hälsoeffekter för kommunens invånare?

- Inga negativa hälsoeffekter.
- Ganska negativa hälsoeffekter.
- Mycket negativa hälsoeffekter.

13. Under hur lång tid kan det använda kärnbränslet vara farligt för levande varelser?

- Högst 50 år.
- 51–100 år.
- 101–500 år.
- 501–1 000 år.
- Mera än 1 000 år.

14. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl förutse utvecklingen av det svenska samhället?

- Högst 5 år.
- 6–10 år.
- 11–20 år.
- 21–50 år.
- Mera än 50 år.

15. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl förutse utvecklingen av världen i stort?

- Högst 5 år.
- 6–10 år.
- 11–20 år.
- 21–50 år.
- Mera än 50 år.

16. Vad anser du om mänsklighetens framtid på ca 100 års sikt – är du optimist eller pessimist?

- Mycket optimistisk.
- Ganska optimistisk.
- Varken optimist eller pessimist.
- Ganska pessimistisk.
- Mycket pessimistisk.

17. Tror du att det använda kärnbränslet inom ca 100 år kan göras helt ofarligt med hjälp av nya, idag ej tillgängliga, tekniska metoder?

- Ja, absolut.
- Ja, troligen.
- Tveksam.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

18. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.

Den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i min kommun kännetecknas av att:	Absolut inte	Ytterst lite	Ganska lite	I viss mån	I ganska hög grad	I hög grad	I mycket hög grad
– risken är ny och okänd för dem som är utsatta	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– människor har stört naturens ordning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är svår att förstå för dem som kan utsättas för den	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är föga känd även för vetenskapsmän	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– de som utsätts för risken gör det ofrivilligt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är svår att undvika för den som kan drabbas	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten troligen leder till omedelbara negativa konsekvenser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kommer att medföra negativa effekter som ej går att undanröja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är mycket fruktad	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– djupförvaret är del i en "onaturlig" verksamhet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kommer troligen att skada barn och kommande generationer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är orättvis och omoralisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kommer att skapa stark oro hos en del människor i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten är resultat av mänskligt övermod	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kommer troligen att ge effekter som inte går att uppfatta med mänskliga sinnen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– risken är ett exempel på att det kan leda till katastrofer om människor försöker påverka naturens grundläggande skeenden och förhållanden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten troligen kommer att ha effekter som ökar med tiden	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten troligen kommer att leda till cancer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kommer att leda till svåra konflikter mellan människor eller grupper i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten är resultat av en aktivitet som strider mot naturen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten medför sjunkande fastighetspriser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten medför köpmotstånd mot produkter från kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– terrorister kan komma att använda djupförvaret för sabotage och hot	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– verksamheten kan ha negativa effekter som är okända idag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

19. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.

Den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i min kommun skulle innebära:	Absolut inte	Ytterst lite	Ganska lite	I viss mån	I ganska hög grad	I hög grad	I mycket hög grad
– nya jobb för de bosatta i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– att kommunen får ett positivt rykte	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– chans till ökade bidrag från staten och industrin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– chans till ökade EU-bidrag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– en ökad optimism och framtidstro i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– stolthet över att vi bidrar till att lösa ett nationellt problem	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– företag även inom andra branscher söker sig till kommunen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– kommunen blir känd i hela världen som ett föredöme	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– mera sysselsättning inom turism och annan besöksnäring	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– vi blir kända i positiv mening	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– vi får chansen till ytterligare en kärnteknisk anläggning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
– positiva effekter som är okända idag	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

20. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun. Svara snabbt och spontant.

En anläggning för förvaring av använt kärnbränsle i min kommun skulle...	Håller absolut med	Håller med i ganska hög grad	Håller med i någon mån	Håller knappast alls med	Håller inte alls med
– vara totalt oacceptabelt	☐	☐	☐	☐	☐
– vara något skamligt	☐	☐	☐	☐	☐
– ge kommunen mycket dåligt rykte	☐	☐	☐	☐	☐
– göra människor och företag benägna att flytta	☐	☐	☐	☐	☐
– skrämman bort turister	☐	☐	☐	☐	☐
– få många att skämmas	☐	☐	☐	☐	☐
– leda till svåra motsättningar mellan människor i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
– vara en ständig källa till svår oro för oss som bor här	☐	☐	☐	☐	☐
– få många att tappa framtidshoppet om kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
– definitivt få mig att flytta någon annanstans, om möjlighet fanns	☐	☐	☐	☐	☐
– få mig att rösta på ett parti som ville riva upp beslutet	☐	☐	☐	☐	☐

21. Markera för varje påstående i vilken mån du håller med eller ej.

Påstående	Håller absolut med	Håller i stort sett med	Tveksam	Håller i stort sett inte med	Håller absolut inte med
Det vore oansvarigt att inte ta chansen att förlägga ett djupförvar för använt kärnbränsle till vår kommun	☐	☐	☐	☐	☐
Under inga omständigheter kan jag acceptera ett djupförvar för använt kärnbränsle i kommunen	☐	☐	☐	☐	☐
De som är negativa till ett djupförvar för använt kärnbränsle är oftast mycket väl informerade i frågan	☐	☐	☐	☐	☐
Det finns starka moraliska skäl att förlägga ett djupförvar för använt kärnbränsle till vår kommun	☐	☐	☐	☐	☐
Man ska lita på experterna, säger de att ett djupförvar för använt kärnbränsle är helt ofarligt är det inte rationellt att fortsätta att protestera	☐	☐	☐	☐	☐
Vetenskapen ger inga definitiva svar på frågan om hur det använda kärnbränslet ska hanteras på ett säkert sätt	☐	☐	☐	☐	☐
De som motsätter sig ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår kommun verkar väldigt emotionella och okunniga	☐	☐	☐	☐	☐
De som accepterar ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår kommun är aningslösa och naiva	☐	☐	☐	☐	☐
Industrin, representerad av SKB, verkar i allas våra intressen	☐	☐	☐	☐	☐
Somliga överdriver starkt riskerna med ett djupförvar för använt kärnbränsle	☐	☐	☐	☐	☐
Myndigheterna (SSI och SKI) har säkert noggrann och kompetent uppsikt över säkerheten i hanteringen av det använda kärnbränslet	☐	☐	☐	☐	☐
Motståndet mot ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår kommun är bara ett utslag av den gamla vanliga teknikfientligheten	☐	☐	☐	☐	☐
Det är faktiskt orimligt att vi idag ska behöva ta hänsyn till eventuella risker om 1 000-tals år med det använda kärnbränslet	☐	☐	☐	☐	☐

22. Anser du att diskussioner om och planering av ett eventuellt djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun förs på ett öppet och tydligt sätt så att alla som vill kan delta och få all den information de vill ha?

- Ja, absolut.
- Ja, i viss mån.
- Tveksamt.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

23. Tror du att myndigheter eller SKB döljer viktig information om eventuella risker med det använda kärnbränslet?

- Nej, absolut inte.
- Nej, troligen inte.
- Mycket tveksamt, men jag tror det inte.
- Mycket tveksamt, men troligen gör de det.
- Ja, troligen.
- Ja, absolut.

24. Hur fullständigt känner man inom vetenskapen till alla omständigheter av betydelse för att bedöma riskerna med hantering och förvaring av använt kärnbränsle?

- Man känner till allt eller nästan allt av betydelse.
- Man känner till det mesta även om en del frågor återstår att lösa.
- Man känner till mycket, men mycket återstår att utreda.
- Man känner till en del, men det mesta återstår att utreda.
- Man har ytterst små kunskaper inom detta område.

25. Tror du att din kommun kommer att få ett djupförvar för använt kärnbränsle?

- Ja.
- Nej.

26. Anser du att de tekniska och vetenskapliga frågorna kring slutförvaring av det använda kärnbränslet idag är tillfredsställande lösta?

- Nej, absolut inte.
- Nej, troligen inte.
- Mycket tveksamt, men jag tror inte det.
- Mycket tveksamt, men troligen är de det.
- Ja, troligen.
- Ja, absolut.

27. Tror du att dagens vetenskapliga kunskap är tillräckligt pålitlig för att ligga till grund för konstruktion och byggande av ett djupförvar för använt kärnbränsle?

- Nej, absolut inte.
- Nej, troligen inte.
- Mycket tveksamt, men jag tror inte det.
- Mycket tveksamt, men troligen är den det.
- Ja, troligen.
- Ja, absolut.

28. Antag att det föreslås att ett djupförvar för använt kärnbränsle ska förläggas till din kommun. Men det skulle ske bara om kommunens invånare godtar detta i en kommunal folkomröstning. Skulle du delta i en sådan omröstning?

- Ja.
- Tveksamt.
- Nej.

29. Om du skulle delta, hur skulle du rösta, för eller mot?

- Jag skulle helt säkert rösta för.
- Jag skulle troligen rösta för.
- Jag är tveksam om hur jag skulle rösta.
- Jag skulle troligen rösta mot.
- Jag skulle helt säkert rösta mot.

30. Vilket förtroende har du för nedanstående organisationer och myndigheter när det gäller förvaring av använt kärnbränsle?

	Mycket stort	Stort	Varken stort eller litet	Litet	Mycket litet	Vet ej
Svensk kärnbränslehantering, SKB	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Statens strålskyddsinstitut, SSI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Statens kärnkraftsinspektion, SKI	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Din kommun	☐	☐	☐	☐	☐	☐

31. Vad anser du om de möjligheter som bosatta i din kommun har att påverka kommunens politik i nedanstående typer av frågor?

	Mycket stora möjligheter	Ganska stora möjligheter	Vissa begränsade möjligheter	Ganska små möjligheter	Ytterst små möjligheter
Skola, utbildning	☐	☐	☐	☐	☐
Vård och omsorg	☐	☐	☐	☐	☐
Skatter	☐	☐	☐	☐	☐
Förläggning av ett djupförvar för använt kärnbränsle till kommunen	☐	☐	☐	☐	☐

32. Vad anser du om dem som ifrågasätter att det använda kärnbränslet ska lokaliseras till din kommun?

- De har helt rätt.
- De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden.
- De har rätt på en del sätt, fel på andra.
- De har på det hela taget fel.
- De har fullständigt fel.

33. Vad anser du om dem som stödjer att kärnavfall ska lokaliseras till din kommun?

- De har helt rätt.
- De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden.
- De har rätt på en del sätt, fel på andra.
- De har på det hela taget fel.
- De har fullständigt fel.

34. I vilken mån anser du att följande typer av företag, myndigheter, organisationer eller personer i Sverige bedriver en verksamhet som är motsatt dina egna intressen?

Typ av företag/myndighet, organisation eller person	Den typen av företag eller organisation bedriver en verksamhet som, i förhållande till mina intressen, är:						
	fullständigt förenlig med mina intressen	i stort sett förenlig	ganska förenlig	delvis förenlig, delvis inte	ganska motsatt mina intressen	mycket motsatt mina intressen	fullständigt motsatt mina intressen
Strålskydds-myndigheten (SSI)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
SKB	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Statens kärnkrafts-inspektion (SKI)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Regeringen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Riksdagen	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kärnkrafts-industrin	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

35. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.

Hur ofta har du:	Aldrig	1–2 gånger	Tre eller flera gånger
deltagit i informationsträff ordnad av SKB	☐	☐	☐
deltagit i informationsträff ordnad av SKI eller SSI	☐	☐	☐
deltagit i informationsträff ordnad av kommunen	☐	☐	☐
delat ut informationsmaterial om frågan	☐	☐	☐
kontaktat politiker och fört fram dina synpunkter på frågan	☐	☐	☐
deltagit i demonstration om frågan	☐	☐	☐
kontaktat myndigheterna SSI eller SKI	☐	☐	☐
kontaktat SKB	☐	☐	☐
sökt information om kärnavfall på Internet	☐	☐	☐
tagit initiativ till att diskutera frågan med vänner och bekanta	☐	☐	☐
övervägt att flytta från kommunen på grund av planerna på ett djupförvar för använt kärnbränsle	☐	☐	☐
talat med anhöriga, vänner eller bekanta om denna fråga	☐	☐	☐
talat med barn, egna eller andras, om denna fråga	☐	☐	☐
skrivit längre artikel, remissvar eller rapport om frågan	☐	☐	☐
skänkt pengar till aktiviteter som berör frågan	☐	☐	☐
samlat in pengar med samma syfte	☐	☐	☐
blivit intervjuad i media om dina synpunkter på frågan	☐	☐	☐

36. Utveckla gärna med egna ord dina synpunkter på ett eventuellt slutförvar i din kommun (fortsätt på baksidan av formuläret eller särskilt papper om du behöver mera utrymme:

37. Vilken är din inställning till den nuvarande svenska kärnkraften?

- Mycket starkt positiv.
- Starkt positiv.
- Ganska positiv.
- Varken negativ eller positiv.
- Ganska negativ.
- Starkt negativ.
- Mycket starkt negativ.

38. Vilken är din bedömning av kärnkraftens nytta för det svenska samhället?

- Oerhört stor nytta.
- Mycket stor nytta.
- Ganska stor nytta.
- En viss nytta.
- En liten, men obetydlig nytta.
- Absolut ingen nytta.

39. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för DET SVENSKA SAMHÄLLET?

- Oerhört stora risker.
- Mycket stora risker.
- Ganska stora risker.
- Vissa risker.
- Små, men obetydliga risker.
- Absolut inga risker.

40. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för DIG PERSONLIGEN?

- Oerhört stora risker.
- Mycket stora risker.
- Ganska stora risker.
- Vissa risker.
- Små, men obetydliga risker.
- Absolut inga risker.

41. Anser du att vi kan avveckla kärnkraften genom att spara energi?

- Ja, absolut.
- Ja, i viss mån.
- Tveksamt.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

42. Anser du att vi bör ersätta kärnkraften med andra sätt att producera elektrisk energi?

- Ja, absolut.
- Ja, i viss mån.
- Tveksamt.
- Nej, troligen inte.
- Nej, absolut inte.

43. Vilken risk är störst: kärnkraftens eller klimatförsämring på grund av användning av fossila bränslen som kol, olja och bensin?

- Kärnkraftens risk är klart större.
- Kärnkraftens risk är något större.
- De två riskerna är ungefär lika stora.
- Fossila bränslen har något större risk.
- Fossila bränslen har klart större risk.

44. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt. Svara snabbt och spontant, det är det som är poängen med denna uppgift.

Ord eller uttryck	Oerhört positivt	Mycket positivt	Ganska positivt	Varken positivt eller negativt	Ganska negativt	Mycket negativt	Oerhört negativt
Familj	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Makt	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Olja	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Använt kärnbränsle	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Risk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pengar	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Avfall	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sol	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Strålning	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kärnkraft	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Frisk	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kärnavfall	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vind	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Borrhål	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

45. Hur ställer du dig till etablering av följande verksamheter i den kommun där du bor?

Verksamhet	Mycket positiv	Ganska positiv	Varken positiv eller negativ	Ganska negativ	Mycket negativ
Oljeraffinaderi	☐	☐	☐	☐	☐
Anläggning för miljöfarligt avfall	☐	☐	☐	☐	☐
Slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall	☐	☐	☐	☐	☐
Kärnkraftverk	☐	☐	☐	☐	☐
Vindkraftverk	☐	☐	☐	☐	☐
Gasnät för fossil-/naturgas	☐	☐	☐	☐	☐

46. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för mobiltelefoner (både sändarstationer och mottagare).

Känsla	I mycket hög grad	I hög grad	I någon mån	Knappast alls	Inte alls
Ilkska	☐	☐	☐	☐	☐
Förakt	☐	☐	☐	☐	☐
Rädsla	☐	☐	☐	☐	☐
Intresse	☐	☐	☐	☐	☐
Sorg	☐	☐	☐	☐	☐
Tillfredsställelse	☐	☐	☐	☐	☐
Skuld känslor	☐	☐	☐	☐	☐
Skam	☐	☐	☐	☐	☐
Oro	☐	☐	☐	☐	☐
Pessimism	☐	☐	☐	☐	☐
Optimism	☐	☐	☐	☐	☐

47. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för genmodifierad mat.

Känsla	I mycket hög grad	I hög grad	I någon mån	Knappast alls	Inte alls
Ilkska	☐	☐	☐	☐	☐
Förakt	☐	☐	☐	☐	☐
Rädsla	☐	☐	☐	☐	☐
Intresse	☐	☐	☐	☐	☐
Sorg	☐	☐	☐	☐	☐
Tillfredsställelse	☐	☐	☐	☐	☐
Skuld känslor	☐	☐	☐	☐	☐
Skam	☐	☐	☐	☐	☐
Oro	☐	☐	☐	☐	☐
Pessimism	☐	☐	☐	☐	☐
Optimism	☐	☐	☐	☐	☐

48. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för terrorism.

Känsla	I mycket hög grad	I hög grad	I någon mån	Knappast alls	Inte alls
Ilcka	☐	☐	☐	☐	☐
Förakt	☐	☐	☐	☐	☐
Rädsla	☐	☐	☐	☐	☐
Intresse	☐	☐	☐	☐	☐
Sorg	☐	☐	☐	☐	☐
Tillfredsställelse	☐	☐	☐	☐	☐
Skuld känslor	☐	☐	☐	☐	☐
Skam	☐	☐	☐	☐	☐
Oro	☐	☐	☐	☐	☐
Pessimism	☐	☐	☐	☐	☐
Optimism	☐	☐	☐	☐	☐

49. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun

Känsla	I mycket hög grad	I hög grad	I någon mån	Knappast alls	Inte alls
Ilcka	☐	☐	☐	☐	☐
Förakt	☐	☐	☐	☐	☐
Rädsla	☐	☐	☐	☐	☐
Intresse	☐	☐	☐	☐	☐
Sorg	☐	☐	☐	☐	☐
Tillfredsställelse	☐	☐	☐	☐	☐
Skuld känslor	☐	☐	☐	☐	☐
Skam	☐	☐	☐	☐	☐
Oro	☐	☐	☐	☐	☐
Pessimism	☐	☐	☐	☐	☐
Optimism	☐	☐	☐	☐	☐

50. Hur stor tror du risken är för DIG PERSONLIGEN av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan ”vet ej” för dem.

Bedöm risken att du skadas av:	Risken för mig personligen är:								
	Obefintlig	Mycket liten	Liten	Ganska liten	Måttlig	Ganska stor	Stor	Mycket stor	Vet ej
– luftföroreningar	0	1	2	3	4	5	6	7	
– att bo nära högspänningsledning	0	1	2	3	4	5	6	7	
– klimatförändring genom växthuseffekten	0	1	2	3	4	5	6	7	
– strålning från inomhusradon	0	1	2	3	4	5	6	7	
– olämpliga matvanor	0	1	2	3	4	5	6	7	
– svenska kärnkraftverk	0	1	2	3	4	5	6	7	
– naturlig bakgrundsstrålning	0	1	2	3	4	5	6	7	
– svenskt kärnavfall	0	1	2	3	4	5	6	7	
– genmodifierad mat	0	1	2	3	4	5	6	7	
– röntgenundersökningar	0	1	2	3	4	5	6	7	
– mobiltelefoner	0	1	2	3	4	5	6	7	

51. Hur stor tror du risken är för MÄNNISKOR I ALLMÄNHET (i Sverige) av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan ”vet ej” för dem.

Bedöm risken att de skadas av:	Risken för människor i allmänhet är:								
	Obefintlig	Mycket liten	Liten	Ganska liten	Måttlig	Ganska stor	Stor	Mycket stor	Vet ej
– luftföroreningar	0	1	2	3	4	5	6	7	
– att bo nära högspänningsledning	0	1	2	3	4	5	6	7	
– klimatförändring genom växthuseffekten	0	1	2	3	4	5	6	7	
– strålning från inomhusradon	0	1	2	3	4	5	6	7	
– olämpliga matvanor	0	1	2	3	4	5	6	7	
– svenska kärnkraftverk	0	1	2	3	4	5	6	7	
– naturlig bakgrundsstrålning	0	1	2	3	4	5	6	7	
– svenskt kärnavfall	0	1	2	3	4	5	6	7	
– genmodifierad mat	0	1	2	3	4	5	6	7	
– röntgenundersökningar	0	1	2	3	4	5	6	7	
– mobiltelefoner	0	1	2	3	4	5	6	7	

52. Markera för varje påstående i vilken mån du håller med eller ej.

En teknisk lösning för förvaring av använt kärnbränsle som KANSKE innebär allvarliga risker:	Håller absolut med	Håller i stort sett med	Tveksam	Håller i stort sett inte med	Håller absolut inte med
– bör undvikas om det ej kan bevisas att den är riskfri	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas först om det kan bevisas att den medför risker	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om inte fördelarna med den är betydande	☐	☐	☐	☐	☐
– bör accepteras så länge det finns åtminstone NÅGRA fördelar med den	☐	☐	☐	☐	☐
– bör accepteras om det inte finns mycket säkra bevis för att den är riskabel	☐	☐	☐	☐	☐
– bör accepteras även om man vet att den medför risker, men att riskerna är ytterst små	☐	☐	☐	☐	☐
– bör absolut undvikas, oavsett hur säker eller osäker kunskaperna om riskerna är	☐	☐	☐	☐	☐
– bör accepteras om man finner att fördelarna är större än riskerna	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om den kan ersättas av annan teknologi eller verksamhet, utan att kostnaderna blir alltför stora	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas tills man vet mer om riskerna	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om inte samma människor som utsätts för de eventuella riskerna också får rimlig del av fördelarna	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om inte de som utsätts för de eventuella riskerna accepterat detta, t ex i en folkomröstning	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas med tanke på att vetenskapen aldrig kommer fram till en definitiv kunskap om hur stora riskerna egentligen är	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om människor är oroliga för riskerna, även om de inte är vetenskapligt bevisade	☐	☐	☐	☐	☐
– bör undvikas om det inte finns starka vetenskapliga belägg för att risken är liten	☐	☐	☐	☐	☐

Så till sist några frågor som vi ställer för att kunna jämföra olika grupper av svarande:

53. Kön:

- Man.
 Kvinna.

54. Ålder:

- Yngre än 18 år.
- 18–24.
- 25–34.
- 35–44.
- 45–54.
- 55–64.
- 65–74.
- 75 eller äldre.

55. Utbildning: (Markera den ”högsta” utbildning du har fullständigt genomfört fram till avgångs- eller examensbetyg)

- Grundskola, folkskola.
- Yrkesskola, verkstadsskola, 1-årig handelsskola.
- 2-årigt gymnasium, realskola, folkhögskola, flickskola.
- 3-årigt gymnasium (ej tekniskt).
- Tekniskt gymnasium, 3 eller 4 år, tekniskt institut.
- Universitet eller högskola, 2,5 år eller kortare (mindre än 120 p).
- Universitet eller högskola, 3 år eller längre (120 p eller mer).
- Annan utbildning, nämligen .....

56. Är svenska ditt modersmål?

- Ja.
- Nej.

57. Är du svensk medborgare?

- Ja.
- Nej.

58. Vilket politiskt parti tycker du bäst om idag?

- Centerpartiet.
- Folkpartiet liberalerna.
- Kristdemokratiska samhällspartiet.
- Miljöpartiet de gröna.
- Moderata samlingspartiet.
- Socialdemokraterna.
- Vänsterpartiet.

59. Är du som fyller i detta formulär den som formuläret adresserats till?

- Ja.
- Nej.

60. Har du lust att vara med i flera undersökningar av detta slag?

- Ja, eventuellt.
- Nej.

61. Vill du ha ett intyg och ett diplom som visar att du deltagit i undersökningen? (Rapporten kommer att finnas på SKB:s hemsida).

- Nej.
- Ja, intyg.
- Ja, diplom.

61. Vi ber dig till sist ge ditt omdöme om detta formulär i några avseenden:

	Nej, absolut inte	Nej, i stort sett inte	Tveksamt	Ja, i stort sett	Ja, absolut
Anser du att undersökningen är meningsfull?	☐	☐	☐	☐	☐
Var frågorna klart formulerade?	☐	☐	☐	☐	☐
Var svarsalternativen klart formulerade?	☐	☐	☐	☐	☐
Tog formuläret upp det som är viktigt i sammanhanget?	☐	☐	☐	☐	☐
Anser du att vi med formuläret försökte påverka dina svar i någon viss riktning?	☐	☐	☐	☐	☐
Har formuläret gjort dig intresserad av att skaffa mera information inom området?	☐	☐	☐	☐	☐
Har detta formulär gjort dig oroad över de risker som det behandlar?	☐	☐	☐	☐	☐
Var det en intressant uppgift att fylla i formuläret?	☐	☐	☐	☐	☐
Var texten lättläst och uppställningen överskådlig?	☐	☐	☐	☐	☐
Fanns det med många frågor som du tyckte var onödiga?	☐	☐	☐	☐	☐

62. Ungefär hur lång tid tog det att fylla i formuläret? _____ minuter

Övriga kommentarer:

Tabeller

Innehållsförteckning

1. Vilken är din inställning till att förlägga ett slutförvar för använt kärnbränsle till din kommun?	85
2. Känner du dig engagerad i frågan om ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun?	85
3. Vilken kännedom har du om den metod som SKB förordar för djupförvar av använt kärnbränsle?	85
4. Skulle ett sådant slutförvar vara till nytta för kommunen?	85
5. Skulle ett slutförvar medföra risker för kommunen?	86
6. Skulle ett slutförvar medföra risker för dig personligen?	86
7. Finns det skäl att acceptera ett slutförvar i din kommun? Vilka?	86
8. Finns det skäl att motsätta sig ett slutförvar i din kommun? Vilka?	87
9. Hur troligt anser du att det är att det inträffar en allvarlig olycka vid hantering och förvaring av använt kärnbränsle någonstans i Sverige, under de kommande 50 åren?	87
10. Om det skulle inträffa en sådan olycka, hur allvarliga skulle konsekvenserna bli? (Tänk på alla typer av konsekvenser.)	87
11. Skulle du kunna skydda dig mot en sådan olycka?	88
12. Skulle ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun medföra negativa hälsoeffekter för kommunens invånare?	88
13. Under hur lång tid kan det använda kärnbränslet vara farligt för levande varelser?	88
14. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl förutse utvecklingen av det svenska samhället?	88
15. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl förutse utvecklingen av världen i stort?	89
16. Vad anser du om mänsklighetens framtid på ca 100 års sikt – är du optimist eller pessimist?	89
17. Tror du att det använda kärnbränslet inom ca 100 år kan göras helt ofarligt med hjälp av nya, idag ej tillgängliga, tekniska metoder?	89
18 a. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	90
18 b. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	91
18 c. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	92
18 d. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	93

18 e. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	94
19 a. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	95
19 b. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	96
19 c. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.	97
20 a. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun.	97
20 b. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun.	98
21 a. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun.	99
21 b. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun.	100
22. Anser du att diskussioner om och planering av ett eventuellt djupförvar för använt kärnbränsle i din förs på ett öppet och tydligt sätt så att alla som vill kan delta och få all den information de vill ha?	100
23. Tror du att myndigheter eller SKB döljer viktig information om eventuella risker med det använda kärnbränslet?	101
24. Hur fullständigt känner man inom vetenskapen alla omständigheter av betydelse för att bedöma riskerna med hantering och förvaring av använt kärnbränsle?	101
25. Tror du att din kommun kommer att få ett djupförvar för använt kärnbränsle?	101
26. Anser du att de tekniska och vetenskapliga frågorna kring slutförvaring av det använda kärnbränslet idag är tillfredsställande lösta?	101
27. Tror du att dagens vetenskapliga kunskap är tillräckligt pålitlig för att ligga till grund för konstruktion och byggande av ett djupförvar av använt kärnbränsle?	102
28. Antag att det föreslås att ett djupförvar för använt kärnbränsle ska förläggas till din kommun. Men det skulle ske bara om kommunens invånare godtar detta i en allmän folkomröstning. Skulle du delta i en sådan omröstning?	102
29. Om du skulle delta, hur skulle du rösta, för eller mot?	102
30. Vilket förtroende har du för nedanstående organisationer och myndigheter när det gäller förvaring av använt kärnbränsle?	103
31. Vad anser du om de möjligheter som bosatta i din kommun har att påverka kommunens politik i nedanstående typer av frågor?	104
32. Vad anser du om dem som ifrågasätter att det använda kärnbränslet ska lokaliseras till din kommun?	104
33. Vad anser du om dem som stödjer att kärnavfall ska lokaliseras till din kommun?	104
34. I vilken mån anser du att följande typer av företag, myndigheter, organisationer eller personer i Sverige bedriver en verksamhet som är motsatt dina egna intressen?	105

35 a. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.	106
35 b. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.	106
35 c. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.	107
37. Vilken är din inställning till den nuvarande svenska kärnkraften?	107
38. Vilken är din bedömning av kärnkraftens nytta för det svenska samhället?	107
39. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för det svenska samhället?	107
40. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för dig personligen?	108
41. Anser du att vi kan avveckla kärnkraften genom att spara energi?	108
42. Anser du att vi bör ersätta kärnkraften med andra sätt att producera elektrisk energi?	108
43. Vilken risk är störst: kärnkraftens eller klimatförsämring på grund av användning av fossila bränslen som kol, olja och bensin?	108
44 a. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt.	109
44 b. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt.	110
44 c. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt.	111
45. Hur ställer du dig till etablering av följande verksamheter i den kommun där du bor?	112
46 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för mobiltelefoner (både sändarstationer och mottagare).	113
46 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för mobiltelefoner (både sändarstationer och mottagare).	114
47 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för genmodifierad mat.	115
47 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för genmodifierad mat.	116
48 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för terrorism.	117
48 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för terrorism.	118
49 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun.	119
49 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun.	120
50 a. Hur stor tror du risken är för dig personligen av följande?	121
50 b. Hur stor tror du risken är för dig personligen av följande?	122
51 a. Hur stor tror du risken är för människor i allmänhet (i Sverige) av följande?	124

51 b. Hur stor tror du risken är för människor i allmänhet (i Sverige) av följande?	125
52 a. Försiktighetsprincipen	126
52b. Försiktighetsprincipen	127
52 c. Försiktighetsprincipen	128
53. Kön	128
54. Ålder	128
55. Utbildning	129
56 och 57. Språk och medborgarskap.	129
58. Politisk preferens	129
59. Rätt adressat?	129
60. Kan du tänka dig att vara med i flera undersökningar av detta slag?	130
61. Vill du ha ett intyg och ett diplom som visar att du deltagit i undersökningen?	130
62 a. Bedömning av formulär och undersökning.	130
62 b. Bedömning av formulär och undersökning.	131

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
1. Vilken är din inställning till att förlägga ett slutförvar för använt kärnbränsle till din kommun?	Mycket starkt positiv	14	15	2	1
	Starkt positiv	17	21	3	2
	Ganska positiv	25	24	12	10
	Varken negativ eller positiv	24	25	29	24
	Ganska negativ	8	9	17	16
	Starkt negativ	5	2	12	17
	Mycket starkt negativ	7	3	25	30

		Östhammar	Oskarshamn
		Kolumn- procent	Kolumn- procent
2. Känner du dig engagerad i frågan om ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun?	Ja, absolut	13	15
	Ja, troligen	36	39
	Tveksam	15	16
	Nej, troligen inte	30	27
	Nej, absolut inte	5	4

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
3. Vilken kännedom har du om den metod som SKB förordar för djupförvar av använt kärnbränsle?	Mycket stor	8	8	2	1
	Stor	23	29	0	0
	Varken stor eller liten	40	39	37	30
	Liten	19	16	28	29
	Mycket liten	10	8	33	40

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
4. Skulle ett sådant slutförvar vara till nytta för kommunen?	Ja, absolut	29	33	4	3
	Ja, troligen	37	42	25	19
	Tveksam	23	19	36	38
	Nej, troligen inte	6	4	20	24
	Nej, absolut inte	4	2	15	17

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
5. Skulle ett slutförvar medföra risker för kommunen?	Ja, absolut	7	6	17	16
	Ja, troligen	22	24	34	39
	Tveksam	32	31	26	22
	Nej, troligen inte	33	32	21	20
	Nej, absolut inte	7	6	2	2

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
6. Skulle ett slutförvar medföra risker för dig personligen?	Ja, absolut	4	2	7	8
	Ja, troligen	13	16	23	25
	Tveksam	21	22	29	27
	Nej, troligen inte	44	43	33	34
	Nej, absolut inte	18	16	8	7

7. Finns det skäl att acceptera ett slutförvar i din kommun? Vilka?
(Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
7.1 Nej, inga sådana skäl finns	Instämmer	16	13	48	50
	Instämmer inte	84	87	52	50
7.2 Kommunens ekonomi skulle stärkas	Instämmer	46	49	27	22
	Instämmer inte	54	51	73	78
7.3 Kommunen skulle göra nytta för Riket	Instämmer	39	37	22	22
	Instämmer inte	61	63	78	78
7.4 Det skulle bli en anda av optimism och framstegstro i kommunen	Instämmer	20	23	4	4
	Instämmer inte	80	77	96	96
7.5 Vi skulle få hit många duktiga och välutbildade människor	Instämmer	37	43	17	13
	Instämmer inte	63	57	83	87
7.6 Vi skulle få möjligheter till statliga bidrag	Instämmer	18	15	15	13
	Instämmer inte	82	85	85	87
7.7 Vi skulle få möjligheter till EU-bidrag	Instämmer	14	11	13	11
	Instämmer inte	86	89	87	89
7.8 Nya företag inom andra branscher skulle flytta hit	Instämmer	29	32	16	12
	Instämmer inte	71	68	84	88
7.9 Andra skäl	Instämmer	8	7	3	4
	Instämmer inte	92	93	97	96
7.10 Annat skäl specificerat	Instämmer	11	10	0	0
	Instämmer inte	89	90	100	100

**8. Finns det skäl att motsätta sig ett slutförvar i din kommun? Vilka?
(Ange ett eller flera om du anser att det finns sådana skäl.)**

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
8.1 Nej, inga sådana skäl finns	Instämmer	56	54	26	21
	Instämmer inte	44	46	74	79
8.2 Det skulle medföra betydande risker för människornas hälsa	Instämmer	19	16	34	41
	Instämmer inte	81	84	66	59
8.3 Kommunen skulle få ett mycket dåligt rykte	Instämmer	8	4	24	27
	Instämmer inte	92	96	76	73
8.4 Många skulle flytta härifrån	Instämmer	7	3	22	21
	Instämmer inte	93	97	78	79
8.5 Företag skulle lämna kommunen	Instämmer	1	0	4	6
	Instämmer inte	99	100	96	94
8.6 Det skulle bli ett tryck från andra länder att placera sitt avfall här	Instämmer	22	24	27	32
	Instämmer inte	78	76	73	68
8.7 Andra skäl	Instämmer	4	4	0	0
	Instämmer inte	96	96	100	100
8.8 Annat skäl specificerat	Instämmer	5	6	4	9
	Instämmer inte	95	94	96	91

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
9. Hur troligt anser du att det är att det inträffar en allvarlig olycka vid hantering och förvaring av använt kärnbränsle någonstans i Sverige, under de kommande 50 åren?	Det är helt otroligt	11	9	6	5
	Det är inte särskilt troligt	52	54	34	36
	Det kanske kan hända	32	34	48	45
	Det är ganska troligt	3	3	9	10
	Det är mycket troligt	2	1	4	4

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
10. Om det skulle inträffa en sådan olycka, hur allvarliga skulle konsekvenserna bli? (Tänk på alla typer av konsekvenser.)	Inte speciellt allvarliga	8	5	3	3
	Allvarliga, i viss mån	20	22	14	14
	Ganska allvarliga	23	23	21	21
	Mycket allvarliga	32	33	40	38
	Extremt allvarliga	17	18	21	24

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
11. Skulle du kunna skydda dig mot en sådan olycka?	Ja, absolut	5	3	2	2
	Ja,troligen	24	24	12	12
	Tveksam	36	38	37	34
	Nej,troligen inte	29	29	40	42
	Nej, absolut inte	7	6	10	11

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
12. Skulle ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun medföra negativa hälsoeffekter för kommunens invånare?	Inga negativa hälsoeffekter	75	80	50	47
	Ganska negativa hälsoeffekter	20	18	37	35
	Mycket negativa hälsoeffekter	5	2	13	18

		Östhammar	Oskarshamn
		Kolumn- procent	Kolumn- procent
13. Under hur lång tid kan det användas kärnbränslet vara farligt för levande varelser?	Högst 50 år	3	2
	Högst 100 år	13	7
	Högst 500 år	14	12
	Högst 1 000 år	18	23
	Högst 10 000 år	13	15
	Mer än 10 000 år	39	41

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
14. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl förutse utvecklingen av det svenska samhället?	Högst 5 år	11	15	15	14
	6-10 år	30	28	24	22
	11-20 år	30	29	27	32
	21-50 år	21	18	22	21
	Mer än 50 år	9	11	11	11

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
15. Hur långt in i framtiden anser du att vi kan någorlunda väl företse utvecklingen av världen i stort?	Högst 5 år	29	31	31	27
	6-10 år	29	27	22	27
	11-20 år	21	21	23	25
	21-50 år	16	15	16	14
	Mer än 50 år	5	6	7	7

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
16. Vad anser du om mänsklighetens framtid på ca 100 års sikt – är du optimist eller pessimist?	Mycket optimistisk	5	6	5	4
	Ganska optimistisk	32	30	26	31
	Varken optimist eller pessimist	41	36	37	34
	Ganska pessimistisk	19	24	27	27
	Mycket pessimistisk	3	5	5	4

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
17. Tror du att det använda kärnbränslet inom ca 100 år kan göras helt ofarligt med hjälp av nya, idag ej tillgängliga, tekniska metoder?	Ja, absolut	10	8	6	6
	Ja, troligen	39	41	31	33
	Tveksam	36	40	40	41
	Nej, troligen inte	13	11	20	16
	Nej, absolut inte	2	1	3	3

18 a. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
18.1 Risken är ny och okänd för dem som är utsatta	Absolut inte	10	10	5	3
	Ytterst lite	17	16	7	5
	Ganska lite	16	19	11	10
	I viss mån	31	29	30	25
	I ganska hög grad	14	14	20	22
	I hög grad	8	6	16	21
	I mycket hög grad	5	7	12	13
18.2 Människor har stört naturens ordning	Absolut inte	9	7	5	4
	Ytterst lite	16	18	8	7
	Ganska lite	17	17	9	11
	I viss mån	29	31	24	22
	I ganska hög grad	15	14	18	19
	I hög grad	7	9	18	17
	I mycket hög grad	8	5	18	21
18.3 Risken är svår att förstå för dem som kan utsättas för den	Absolut inte	6	4	4	2
	Ytterst lite	11	10	5	5
	Ganska lite	13	11	8	7
	I viss mån	33	38	28	24
	I ganska hög grad	23	21	23	25
	I hög grad	9	8	22	25
	I mycket hög grad	5	7	11	13
18.4 Risken är föga känd även för vetenskapsmän	Absolut inte	18	18	13	10
	Ytterst lite	18	16	12	14
	Ganska lite	11	13	14	9
	I viss mån	28	26	27	27
	I ganska hög grad	12	15	17	22
	I hög grad	9	7	11	15
	I mycket hög grad	4	4	5	4
18.5 De som utsätts för risken gör det frivilligt	Absolut inte	9	12	5	5
	Ytterst lite	9	12	4	5
	Ganska lite	9	10	7	5
	I viss mån	31	29	24	22
	I ganska hög grad	16	14	17	16
	I hög grad	13	12	21	23
	I mycket hög grad	13	10	21	25

18 b. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
18.6 Risken är svår att undvika för den som kan drabbas	Absolut inte	4	4	2	1
	Ytterst lite	10	8	6	3
	Ganska lite	9	15	5	7
	I viss mån	26	22	16	17
	I ganska hög grad	19	21	24	18
	I hög grad	16	16	25	27
	I mycket hög grad	15	14	23	27
18.7 Verksamheten leder troligen till omedelbara negativa konsekvenser	Absolut inte	20	19	7	7
	Ytterst lite	22	25	13	11
	Ganska lite	20	21	14	17
	I viss mån	18	18	27	28
	I ganska hög grad	7	9	15	12
	I hög grad	8	4	14	15
	I mycket hög grad	5	4	11	10
18.8 Verksamheten kommer att medföra negativa effekter som ej går att undanröja	Absolut inte	14	11	4	4
	Ytterst lite	22	26	11	11
	Ganska lite	18	22	13	12
	I viss mån	24	23	25	27
	I ganska hög grad	8	8	19	15
	I hög grad	7	7	14	19
	I mycket hög grad	7	4	14	12
18.9 Risken är mycket fruktad	Absolut inte	10	10	2	1
	Ytterst lite	15	20	6	5
	Ganska lite	18	22	9	9
	I viss mån	24	21	18	21
	I ganska hög grad	14	10	20	17
	I hög grad	10	10	22	24
	I mycket hög grad	9	6	23	23
18.10 Djupförvaret är en del i en "onaturlig" verksamhet	Absolut inte	11	11	4	5
	Ytterst lite	12	13	5	6
	Ganska lite	12	12	7	7
	I viss mån	27	31	24	24
	I ganska hög grad	12	12	19	15
	I hög grad	12	8	19	20
	I mycket hög grad	12	12	22	23

18 c. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
18.11 Verksamheten kommer troligen att skada barn och kommande generationer	Absolut inte	23	22	8	6
	Ytterst lite	25	26	15	13
	Ganska lite	18	21	17	14
	I viss mån	17	16	19	20
	I ganska hög grad	6	6	12	14
	I hög grad	6	4	12	13
	I mycket hög grad	5	4	17	19
18.12 Risken är orättvis och omoralisk	Absolut inte	22	22	10	11
	Ytterst lite	18	23	10	10
	Ganska lite	14	16	10	14
	I viss mån	25	23	26	23
	I ganska hög grad	7	6	13	10
	I hög grad	7	3	16	15
	I mycket hög grad	7	7	15	17
18.13 Verksamheten kommer att skapa en stark oro hos en del människor i kommunen	Absolut inte	2	5	1	0
	Ytterst lite	11	14	3	1
	Ganska lite	10	16	3	3
	I viss mån	39	40	19	19
	I ganska hög grad	19	13	26	23
	I hög grad	10	6	23	24
	I mycket hög grad	9	7	25	28
18.14 Verksamheten är resultat av mänskligt övermod	Absolut inte	23	25	8	12
	Ytterst lite	18	17	10	10
	Ganska lite	18	18	15	11
	I viss mån	26	24	28	27
	I ganska hög grad	8	7	13	12
	I hög grad	5	5	14	14
	I mycket hög grad	4	4	12	13
18.15 Verksamheten kommer troligen att ge effekter som inte går att uppfatta med mänskliga sinnen	Absolut inte	13	14	5	6
	Ytterst lite	21	22	11	11
	Ganska lite	17	16	14	13
	I viss mån	26	25	25	26
	I ganska hög grad	10	11	15	14
	I hög grad	6	5	14	17
	I mycket hög grad	6	6	16	13

18 d. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
18.16 Risken är ett exempel på att det kan leda till katastrofer om människor försöker påverka naturens grundläggande skeenden och förhållanden	Absolut inte	14	14	4	6
	Ytterst lite	21	20	12	11
	Ganska lite	16	22	11	10
	I viss mån	25	19	22	24
	I ganska hög grad	9	12	18	16
	I hög grad	8	6	12	16
	I mycket hög grad	7	7	20	18
18.17 Verksamheten kommer troligen att ha effekter som ökar med tiden	Absolut inte	14	13	4	4
	Ytterst lite	20	22	12	14
	Ganska lite	21	19	16	13
	I viss mån	23	25	24	24
	I ganska hög grad	9	10	17	17
	I hög grad	8	6	13	16
	I mycket hög grad	5	4	14	13
18.18 Verksamheten kommer troligen att leda till cancer	Absolut inte	18	18	6	8
	Ytterst lite	26	28	16	13
	Ganska lite	21	20	15	16
	I viss mån	18	20	26	26
	I ganska hög grad	6	6	10	10
	I hög grad	4	4	13	11
	I mycket hög grad	7	4	14	16
18.19 Verksamheten kommer att leda till svåra konflikter mellan människor eller grupper i kommunen	Absolut inte	5	8	1	1
	Ytterst lite	17	22	6	5
	Ganska lite	18	23	9	9
	I viss mån	35	29	25	27
	I ganska hög grad	12	10	21	21
	I hög grad	7	6	19	19
	I mycket hög grad	5	3	19	18
18.20 Verksamheten är resultat av en verksamhet som strider mot naturen	Absolut inte	17	11	5	7
	Ytterst lite	15	19	9	8
	Ganska lite	13	16	11	10
	I viss mån	27	29	23	21
	I ganska hög grad	9	10	15	14
	I hög grad	8	8	15	15
	I mycket hög grad	9	7	22	24

18 e. Tag ställning till följande påståenden angående den eventuella risken med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
18.21 Verksamheten medför sjunkande fastighetspriser	Absolut inte	17	18	4	4
	Ytterst lite	17	21	7	6
	Ganska lite	20	24	10	11
	I viss mån	26	24	27	26
	I ganska hög grad	7	5	16	16
	I hög grad	6	4	15	16
	I mycket hög grad	7	4	21	21
18.22 Verksamheten medför köpmotstånd mot produkter från kommunen	Absolut inte	26	29	11	11
	Ytterst lite	28	34	14	14
	Ganska lite	22	20	23	19
	I viss mån	13	13	23	25
	I ganska hög grad	5	2	11	8
	I hög grad	4	2	9	11
	I mycket hög grad	4	1	9	11
18.23 Terrorister kan komma att använda djupförvaret för sabotage och hot	Absolut inte	10	9	5	5
	Ytterst lite	28	30	18	16
	Ganska lite	17	18	20	19
	I viss mån	24	25	24	27
	I ganska hög grad	11	9	11	12
	I hög grad	4	5	10	11
	I mycket hög grad	6	5	12	9
18.24 Verksamheten kan ha negativa effekter som är okända idag	Absolut inte	5	4	1	1
	Ytterst lite	20	16	9	7
	Ganska lite	12	18	9	8
	I viss mån	33	32	29	25
	I ganska hög grad	13	14	16	17
	I hög grad	7	8	16	19
	I mycket hög grad	9	9	21	23

19 a. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
19.1 Nya jobb för de bosatta i kommunen	Absolut inte	1	1	5	5
	Ytterst lite	4	2	8	10
	Ganska lite	7	7	14	13
	I viss mån	28	29	38	44
	I ganska hög grad	28	29	21	15
	I hög grad	18	19	8	10
	I mycket hög grad	12	13	6	3
19.2 Kommunen får ett positivt rykte	Absolut inte	10	7	29	36
	Ytterst lite	10	7	19	21
	Ganska lite	22	20	24	24
	I viss mån	33	33	21	15
	I ganska hög grad	13	18	4	3
	I hög grad	9	9	2	1
	I mycket hög grad	3	5	1	1
19.3 Chans till ökade bidrag från staten och industrin	Absolut inte	3	1	4	3
	Ytterst lite	5	4	5	8
	Ganska lite	12	11	10	6
	I viss mån	36	39	36	40
	I ganska hög grad	25	25	26	25
	I hög grad	13	13	12	12
	I mycket hög grad	6	6	7	6
19.4 Chans till ökade EU-bidrag	Absolut inte	4	2	4	3
	Ytterst lite	7	5	7	6
	Ganska lite	14	16	13	11
	I viss mån	37	38	32	39
	I ganska hög grad	20	20	24	23
	I hög grad	13	12	13	10
	I mycket hög grad	6	7	6	6
19.5 En ökad optimism och framtidstro i kommunen	Absolut inte	7	4	22	28
	Ytterst lite	10	8	15	18
	Ganska lite	17	18	24	26
	I viss mån	32	26	24	19
	I ganska hög grad	17	21	9	6
	I hög grad	12	14	4	2
	I mycket hög grad	4	8	2	1

19 b. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
19.6 Stolthet över att vi bidrar till att lösa ett nationellt problem	Absolut inte	11	10	23	27
	Ytterst lite	10	10	21	20
	Ganska lite	19	15	22	20
	I viss mån	28	25	21	21
	I ganska hög grad	17	20	7	8
	I hög grad	10	12	3	4
	I mycket hög grad	5	9	3	1
19.7 Företag även inom andra branscher söker sig till kommunen	Absolut inte	6	4	12	14
	Ytterst lite	11	9	19	23
	Ganska lite	17	17	24	28
	I viss mån	38	35	32	25
	I ganska hög grad	15	16	8	6
	I hög grad	7	11	3	3
	I mycket hög grad	6	7	2	1
19.8 Kommunen blir känd i hela världen som ett föredöme	Absolut inte	9	5	22	27
	Ytterst lite	13	11	19	22
	Ganska lite	21	16	22	21
	I viss mån	31	34	23	21
	I ganska hög grad	16	18	7	6
	I hög grad	7	9	4	2
	I mycket hög grad	3	7	3	1
19.9 Mera sysselsättning inom turism och annan besöksnäring	Absolut inte	8	4	31	39
	Ytterst lite	14	12	26	25
	Ganska lite	21	19	23	19
	I viss mån	30	35	13	11
	I ganska hög grad	14	17	4	3
	I hög grad	8	8	2	2
	I mycket hög grad	4	5	1	0
19.10 Vi blir kända i positiv mening	Absolut inte	10	6	26	34
	Ytterst lite	11	11	22	23
	Ganska lite	21	20	22	21
	I viss mån	33	32	21	16
	I ganska hög grad	16	17	5	3
	I hög grad	7	8	2	2
	I mycket hög grad	2	5	2	0

19 c. Tag ställning till följande påståenden om den eventuella nyttan med ett djupförvar för använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
19.11 Vi får chansen till ytterligare en kärnteknisk anläggning	Absolut inte	7	4	–	–
	Ytterst lite	6	5	–	–
	Ganska lite	13	9	–	–
	I viss mån	28	28	–	–
	I ganska hög grad	27	29	–	–
	I hög grad	12	14	–	–
	I mycket hög grad	8	11	–	–
19.12 Positiva effekter som är okända idag	Absolut inte	8	6	20	23
	Ytterst lite	13	10	24	28
	Ganska lite	19	20	25	20
	I viss mån	35	36	24	21
	I ganska hög grad	15	15	4	5
	I hög grad	7	9	2	2
	I mycket hög grad	4	6	1	0

20 a. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun. Svara snabbt och spontant.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
20.1 Totalt oacceptabelt	Håller absolut inte med	42	49	13	12
	Håller knappast alls med	25	23	0	0
	Håller med i någon mån	18	18	38	29
	Håller med i ganska hög grad	7	5	20	21
	Håller absolut med	8	6	29	38
20.2 Skamligt	Håller absolut inte med	55	60	19	22
	Håller knappast alls med	25	25	0	0
	Håller med i någon mån	11	10	49	41
	Håller med i ganska hög grad	5	3	15	18
	Håller absolut med	4	2	16	20
20.3 Ge kommunen ett mycket dåligt rykte	Håller absolut inte med	43	49	11	10
	Håller knappast alls med	30	30	0	0
	Håller med i någon mån	16	16	49	42
	Håller med i ganska hög grad	8	2	20	22
	Håller absolut med	4	3	19	27
20.4 Göra människor och företag benägna att flytta	Håller absolut inte med	35	42	9	7
	Håller knappast alls med	33	37	0	0
	Håller med i någon mån	20	15	53	49
	Håller med i ganska hög grad	7	4	20	23
	Håller absolut med	4	2	18	21
20.5 Skrämma bort turister	Håller absolut inte med	40	45	10	10
	Håller knappast alls med	32	34	0	0
	Håller med i någon mån	19	15	49	44
	Håller med i ganska hög grad	6	3	20	19
	Håller absolut med	4	3	21	28
20.6 Få många att skämmas	Håller absolut inte med	47	57	18	19
	Håller knappast alls med	32	31	0	0
	Håller med i någon mån	11	8	56	52
	Håller med i ganska hög grad	7	2	15	15
	Håller absolut med	3	2	11	14

20 b. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun. Svara snabbt och spontant.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
20.7 Leda till svåra motsättningar mellan människor i kommunen	Håller absolut inte med	17	24	4	5
	Håller knappast alls med	32	37	0	0
	Håller med i någon mån	37	32	46	46
	Håller med i ganska hög grad	9	5	26	26
	Håller absolut med	4	3	24	23
20.8 Vara en ständig källa till svår oro för oss som bor här	Håller absolut inte med	30	32	7	6
	Håller knappast alls med	33	34	0	0
	Håller med i någon mån	22	23	41	37
	Håller med i ganska hög grad	8	5	24	27
	Håller absolut med	8	5	28	30
20.9 Få många att tappa framtidshoppet om kommunen	Håller absolut inte med	37	41	11	9
	Håller knappast alls med	35	38	0	0
	Håller med i någon mån	14	14	48	48
	Håller med i ganska hög grad	8	3	22	21
	Håller absolut med	5	3	19	22
20.10 Definitivt få mig att flytta någon annanstans, om möjlighet finns	Håller absolut inte med	62	68	26	24
	Håller knappast alls med	18	21	0	0
	Håller med i någon mån	10	5	41	40
	Håller med i ganska hög grad	4	2	13	14
	Håller absolut med	5	3	19	23
20.11 Få mig att rösta på ett parti som vill riva upp beslutet	Håller absolut inte med	59	62	26	21
	Håller knappast alls med	15	21	0	0
	Håller med i någon mån	11	7	31	28
	Håller med i ganska hög grad	6	4	15	15
	Håller absolut med	9	6	28	36

21 a. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun. Svara snabbt och spontant.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
21.1 Det vore oansvarigt att inte ta chansen att förlägga ett djupförvar för använt kärnbränsle till vår kommun	Håller absolut inte med	18	16	36	40
	Håller knappast alls med	14	16	0	0
	Tveksam	25	20	44	41
	Håller med i ganska hög grad	22	22	13	11
	Håller absolut med	22	25	7	8
21.2 Under inga omständigheter kan jag acceptera ett djupförvar för använt kärnbränsle i kommunen	Håller absolut inte med	49	52	20	19
	Håller knappast alls med	20	22	0	0
	Tveksam	16	15	41	34
	Håller med i ganska hög grad	7	5	14	18
21.3 De som är negativa till ett djupförvar för använt kärnbränsle är oftast mycket väl informerade i frågan	Håller absolut inte med	17	18	–	–
	Håller knappast alls med	26	23	–	–
	Tveksam	41	43	–	–
	Håller med i ganska hög grad	12	12	–	–
21.4 Det finns starka moraliska skäl att förlägga ett djupförvar för använt kärnbränsle till vår kommun	Håller absolut inte med	14	10	34	40
	Håller knappast alls med	15	15	0	0
	Tveksam	35	35	50	44
	Håller med i ganska hög grad	28	29	11	10
	Håller absolut med	9	11	6	6
21.4 Man ska lita på experterna, säger de att ett djupförvar för använt kärnbränsle är helt ofarligt är det inte rationellt att fortsätta att protestera	Håller absolut inte med	12	12	29	37
	Håller knappast alls med	18	17	0	0
	Tveksam	26	31	48	43
	Håller med i ganska hög grad	36	32	19	16
	Håller absolut med	9	8	5	5
21.6 Vetenskapen ger inga definitiva svar på frågan om hur det använda kärnbränslet ska hanteras på ett säkert sätt	Håller absolut inte med	8	7	8	7
	Håller knappast alls med	22	23	0	0
	Tveksam	32	29	38	39
	Håller med i ganska hög grad	27	30	32	30
	Håller absolut med	11	11	22	25
21.7 De som motsätter sig ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår kommun verkar väldigt emotionella och okunniga	Håller absolut inte med	12	11	–	–
	Håller knappast alls med	21	23	–	–
	Tveksam	37	36	–	–
	Håller med i ganska hög grad	24	23	–	–
	Håller absolut med	6	7	–	–

21 b. Ta ställning till nedanstående påståenden om en anläggning för använt kärnavfall i din kommun. Svara snabbt och spontant.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
21.8 De som accepterar ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår är aningslösa och naiva	Håller absolut inte med	26	29	–	–
	Håller knappast alls med	39	34	–	–
	Tveksam	18	26	–	–
	Håller med i ganska hög grad	11	6	–	–
	Håller absolut med	5	4	–	–
21.9 Industrin, representerad av SKB, verkar i allas våra intressen	Håller absolut inte med	7	4	11	16
	Håller knappast alls med	10	9	0	0
	Tveksam	32	30	55	53
	Håller med i ganska hög grad	37	42	26	24
	Håller absolut med	15	15	7	7
21.10 Somliga överdriver starkt riskerna med ett djupförvar för använt kärnbränsle	Håller absolut inte med	8	7	–	–
	Håller knappast alls med	15	10	–	–
	Tveksam	23	32	–	–
	Håller med i ganska hög grad	40	41	–	–
	Håller absolut med	15	10	–	–
21.11 Myndigheterna (SSI och SKI) har säkert noggrann och kompetent uppsikt över säkerheten i hanteringen av det använda kärnbränslet	Håller absolut inte med	4	4	9	12
	Håller knappast alls med	7	5	0	0
	Tveksam	22	18	48	45
	Håller med i ganska hög grad	46	50	33	35
	Håller absolut med	21	23	10	8
21.12 Motståndet mot ett djupförvar för använt kärnbränsle i vår är bara ett utslag av den gamla vanliga teknikfientligheten	Håller absolut inte med	16	14	–	–
	Håller knappast alls med	20	23	–	–
	Tveksam	35	33	–	–
	Håller med i ganska hög grad	23	25	–	–
	Håller absolut med	6	4	–	–
21.13 Det är faktiskt orimligt att vi idag ska behöva ta hänsyn till eventuella risker om 1000-tals år med det använda kärnbränslet	Håller absolut inte med	38	37	35	41
	Håller knappast alls med	21	24	0	0
	Tveksam	19	18	35	33
	Håller med i ganska hög grad	13	14	14	12
	Håller absolut med	9	7	16	14

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent
22. Anser du att diskussioner om och planering av ett eventuellt djupförvar för använt kärnbränsle i din förs på ett öppet och tydligt sätt så att alla som vill kan delta och få all den information de vill ha?	Ja, absolut	42	51
	Ja, i viss mån	33	29
	Tveksamt	18	14
	Nej, troligen inte	4	4
	Nej, absolut inte	3	2

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
23. Tror du att myndigheter eller SKB döljer viktig information om eventuella risker med det använda kärnbränslet?	Nej, absolut inte	30	29	15	12
	Nej, troligen inte	30	32	24	25
	Mycket tveksamt, men jag tror det inte	24	24	25	27
	Mycket tveksamt, men troligen gör de det	9	9	21	17
	Ja, troligen	5	3	13	12
	Ja, absolut	2	2	3	6

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
24. Hur fullständigt känner man inom vetenskapen alla omständigheter av betydelse för att bedöma riskerna med hantering och förvaring av använt kärnbränsle?	Man känner allt eller nästan allt av betydelse	7	8	5	4
	Man känner det mesta även om en del frågor återstår att lösa	47	43	28	26
	Man känner mycket, men mycket återstår att utreda	33	37	47	46
	Man känner till en del, men det mesta återstår att utreda	10	9	14	18
	Man har ytterst små kunskaper inom detta område	3	3	6	6

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
25. Tror du att din kommer att få ett djupförvar för använt kärnbränsle?	Ja	82	92	4	5
	Nej	18	8	96	95

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
26. Anser du att de tekniska och vetenskapliga frågorna kring slutförvaring av det använda kärnbränslet idag är tillfredsställande lösta?	Nej, absolut inte	11	8	22	24
	Nej, troligen inte	16	18	26	24
	Mycket tveksamt, men jag tror det inte	17	15	26	26
	Mycket tveksamt, men troligen gör de det	16	22	11	11
	Ja, troligen	35	33	13	14
	Ja, absolut	6	4	2	1

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
27. Tror du att dagens vetenskapliga kunskap är tillräckligt pålitlig för att ligga till grund för konstruktion och byggande av ett djupförvar av använt kärnbränsle?	Nej, absolut inte	6	5	13	14
	Nej, troligen inte	11	8	20	22
	Mycket tveksamt, men jag tror det inte	12	13	25	25
	Mycket tveksamt, men troligen gör de det	21	21	21	17
	Ja, troligen	36	41	16	19
	Ja, absolut	13	11	4	3

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
28. Antag att det föreslås att ett djupförvar för använt kärnbränsle ska förläggas till din kommun. Men det skulle ske bara om kommunens invånare godtar detta i en allmän folkomröstning. Skulle du delta i en sådan omröstning?	Ja	89	89	90	90
	Tveksamt	9	9	7	6
	Nej	2	2	2	3

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
29. Om du skulle delta, hur skulle du rösta, för eller mot?	Jag skulle helt säkert rösta för	38	40	8	7
	Jag skulle troligen rösta för	24	28	15	13
	Jag är tveksam om hur jag skulle rösta	18	18	23	17
	Jag skulle troligen rösta mot	10	6	21	22
	Jag skulle helt säkert rösta mot	10	8	33	42

30. Vilket förtroende har du för nedanstående organisationer och myndigheter när det gäller förvaring av använt kärnbränsle?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
30.1 Förtroende för SKB	Mycket stort	20	23	7	6
	Stort	41	44	27	24
	Varken stort eller litet	32	28	50	52
	Litet	3	3	9	9
	Mycket litet	4	1	7	8
	Vet ej	0	1	0	0
30.2 Förtroende för SSI	Mycket stort	21	24	10	8
	Stort	39	42	29	30
	Varken stort eller litet	31	28	45	45
	Litet	4	3	9	8
	Mycket litet	4	2	7	8
	Vet ej	0	1	0	0
30.3 Förtroende för SKI	Mycket stort	22	25	10	7
	Stort	38	42	28	28
	Varken stort eller litet	32	27	48	47
	Litet	4	4	8	9
	Mycket litet	3	1	6	9
	Vet ej	0	1	0	0
30.4 Förtroende för "din kommun"	Mycket stort	6	7	3	1
	Stort	22	26	6	13
	Varken stort eller litet	42	44	34	36
	Litet	15	13	22	22
	Mycket litet	15	9	36	28
	Vet ej	0	2	0	0

31. Vad anser du om de möjligheter som bosatta i din kommun har att påverka kommunens politik i nedanstående typer av frågor?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
31.1 Möjlighet påverka skola och utbildning	Mycket stora möjligheter	3	4	4	3
	Ganska stora möjligheter	19	20	18	24
	Vissa begränsade möjligheter	36	43	35	36
	Ganska små möjligheter	29	27	31	27
	Ytterst små möjligheter	13	7	12	10
31.2 Möjlighet påverka vård och omsorg	Mycket stora möjligheter	1	3	2	3
	Ganska stora möjligheter	15	14	15	15
	Vissa begränsade möjligheter	36	40	32	36
	Ganska små möjligheter	34	32	36	30
	Ytterst små möjligheter	14	11	16	16
31.3 Möjlighet påverka skatter	Mycket stora möjligheter	2	3	3	3
	Ganska stora möjligheter	10	10	7	8
	Vissa begränsade möjligheter	25	27	23	27
	Ganska små möjligheter	36	33	40	33
	Ytterst små möjligheter	26	27	27	29
31.4 Möjlighet påverka förläggning av ett djupförvar för använt kärnbränsle till kommunen	Mycket stora möjligheter	3	7	6	7
	Ganska stora möjligheter	31	29	23	26
	Vissa begränsade möjligheter	30	33	24	27
	Ganska små möjligheter	24	21	26	24
	Ytterst små möjligheter	12	10	21	16

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
32. Vad anser du om dem som ifrågasätter att det använda kärnbränslet ska lokaliseras till din kommun?	De har helt rätt	15	12	0	0
	De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden	13	10	0	0
	De har rätt på en del sätt, fel på andra	52	56	0	0
	De har på det hela taget fel	15	17	0	0
	De har fullständigt fel	4	5	0	0

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
33. Vad anser du om dem som stödjer att det använda kärnbränslet ska lokaliseras till din kommun?	De har helt rätt	22	23	0	0
	De har på det hela taget rätt, men inte i alla avseenden	32	33	0	0
	De har rätt på en del sätt, fel på andra	35	36	0	0
	De har på det hela taget fel	6	4	0	0
	De har fullständigt fel	5	4	0	0

34. I vilken mån anser du att följande typer av företag, myndigheter, organisationer eller personer i Sverige bedriver en verksamhet som är motsatt dina egna intressen?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
34.1 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: SSI	Fullständigt förenlig med mina intressen	13	14	8	9
	I stort sett förenlig	32	31	21	22
	Ganska förenlig	21	25	22	20
	Delvis förenlig, delvis inte	23	23	27	31
	Ganska motsatt mina intressen	4	4	12	10
	Mycket motsatt mina intressen	4	1	5	4
	Fullständigt motsatt mina intressen	3	3	6	4
34.2 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: SKB	Fullständigt förenlig med mina intressen	13	17	6	6
	I stort sett förenlig	32	30	16	19
	Ganska förenlig	21	23	23	18
	Delvis förenlig, delvis inte	20	21	31	33
	Ganska motsatt mina intressen	6	5	12	13
	Mycket motsatt mina intressen	4	1	6	8
	Fullständigt motsatt mina intressen	4	3	6	4
34.3 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: SKI	Fullständigt förenlig med mina intressen	16	16	8	9
	I stort sett förenlig	28	31	20	21
	Ganska förenlig	20	22	22	20
	Delvis förenlig, delvis inte	24	24	27	31
	Ganska motsatt mina intressen	5	4	12	11
	Mycket motsatt mina intressen	4	1	6	5
	Fullständigt motsatt mina intressen	3	2	6	4
34.4 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: Regeringen	Fullständigt förenlig med mina intressen	4	3	3	3
	I stort sett förenlig	13	15	8	12
	Ganska förenlig	23	25	18	17
	Delvis förenlig, delvis inte	35	37	42	40
	Ganska motsatt mina intressen	10	11	14	16
	Mycket motsatt mina intressen	9	3	9	9
	Fullständigt motsatt mina intressen	6	7	6	3
34.5 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: Riksdagen	Fullständigt förenlig med mina intressen	3	3	3	3
	I stort sett förenlig	12	14	8	12
	Ganska förenlig	23	24	19	16
	Delvis förenlig, delvis inte	37	39	43	44
	Ganska motsatt mina intressen	12	11	12	14
	Mycket motsatt mina intressen	7	2	9	7
	Fullständigt motsatt mina intressen	6	6	6	3
34.6 Verksamhet förenlig med eller motsatt mina intressen: Kärnkraftsindustrin	Fullständigt förenlig med mina intressen	14	15	6	5
	I stort sett förenlig	23	24	13	13
	Ganska förenlig	22	22	18	16
	Delvis förenlig, delvis inte	23	24	27	30
	Ganska motsatt mina intressen	6	8	14	14
	Mycket motsatt mina intressen	6	3	12	10
	Fullständigt motsatt mina intressen	6	4	9	11

35 a. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent
35.1 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av SKB?	Aldrig	56	51
	1-2 gånger	38	38
	Tre eller flera gånger	6	11
35.2 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av SKI eller SSI?	Aldrig	79	77
	1-2 gånger	19	18
	Tre eller flera gånger	2	4
35.3 Hur ofta har du deltagit i informationsträff ordnad av kommunen?	Aldrig	84	76
	1-2 gånger	14	21
	Tre eller flera gånger	3	3
35.4 Hur ofta har du delat ut informationsmaterial om frågan?	Aldrig	94	93
	1-2 gånger	5	3
	Tre eller flera gånger	1	3
35.5 Hur ofta har du kontaktat politiker och fört fram dina synpunkter på frågan?	Aldrig	94	93
	1-2 gånger	5	6
	Tre eller flera gånger	2	1
35.6 Hur ofta har du deltagit i demonstration om frågan?	Aldrig	98	97
	1-2 gånger	2	3
	Tre eller flera gånger	0	0
35.7 Hur ofta har du kontaktat myndigheterna SSI eller SKI?	Aldrig	98	97
	1-2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	0	1

35 b. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent
35.8 Hur ofta har du kontaktat SKB?	Aldrig	93	85
	1-2 gånger	6	13
	Tre eller flera gånger	1	2
35.9 Hur ofta har du sökt information om kärnavfall på Internet?	Aldrig	77	72
	1-2 gånger	17	19
	Tre eller flera gånger	6	10
35.10 Hur ofta har du tagit initiativ till att diskutera frågan med vänner och bekanta?	Aldrig	37	29
	1-2 gånger	37	39
	Tre eller flera gånger	25	32
35.11 Hur ofta har du övervägt att flytta från kommunen på grund av planerna på ett djupförvar för använt kärnbränsle?	Aldrig	91	93
	1-2 gånger	6	4
	Tre eller flera gånger	2	3
35.12 Hur ofta har du talat med anhöriga, vänner eller bekanta om denna fråga?	Aldrig	24	23
	1-2 gånger	41	36
	Tre eller flera gånger	34	41
35.13 Hur ofta har du talat med barn, egna eller andras, om denna fråga?	Aldrig	57	53
	1-2 gånger	28	28
	Tre eller flera gånger	15	19
35.14 Hur ofta har du skrivit längre artikel, remissvar eller rapport om frågan?	Aldrig	97	98
	1-2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	0	0

35 c. Här kommer några frågor om aktiviteter som har att göra med en eventuell lokalisering av ett djupförvar för använt kärnbränsle till din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent
35.15 Hur ofta har du skänkt pengar till aktiviteter som berör frågan?	Aldrig	97	98
	1-2 gånger	2	2
	Tre eller flera gånger	1	0
35.16 Hur ofta har du samlat in pengar med samma syfte?	Aldrig	100	99
	1-2 gånger	0	1
	Tre eller flera gånger	0	0
35.17 Hur ofta har du blivit intervjuad i media om dina synpunkter på frågan?	Aldrig	92	93
	1-2 gånger	7	7
	Tre eller flera gånger	0	0

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
37. Vilken är din inställning till den nuvarande svenska kärnkraften?	Mycket starkt positiv	23	22	10	9
	Starkt positiv	23	29	15	12
	Ganska positiv	27	28	30	25
	Varken negativ eller positiv	16	13	22	22
	Ganska negativ	7	5	13	17
	Starkt negativ	2	2	5	8
	Mycket starkt negativ	3	1	5	6

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
38. Vilken är din bedömning av kärnkraftens nytta för det svenska samhället?	Oerhört stor nytta	34	35	19	14
	Mycket stor nytta	33	38	30	27
	Ganska stor nytta	21	17	29	31
	En viss nytta	10	8	15	21
	En liten, men obetydlig nytta	2	1	4	4
	Absolut ingen nytta	1	1	3	3

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
39. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för det svenska samhället?	Oerhört stora risker	4	2	5	5
	Mycket stora risker	5	4	9	9
	Ganska stora risker	10	12	18	20
	Vissa risker	47	48	47	46
	Små, men obetydliga risker	30	29	18	18
	Absolut inga risker	5	5	3	2

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
40. Vilken är din bedömning av kärnkraftens risker för dig personligen?	Oerhört stora risker	2	1	4	4
	Mycket stora risker	4	2	3	4
	Ganska stora risker	6	6	11	13
	Vissa risker	36	41	40	39
	Små, men obetydliga risker	37	38	32	32
	Absolut inga risker	14	11	8	8

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
41. Anser du att vi kan avveckla kärnkraften genom att spara energi?	Ja, absolut	4	2	6	7
	Ja, i viss mån	11	9	18	22
	Tveksamt	24	22	28	28
	Nej, troligen inte	28	32	29	27
	Nej, absolut inte	33	36	20	17

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
42. Anser du att vi bör ersätta kärnkraften med andra sätt att producera elektrisk energi?	Ja, absolut	20	11	27	35
	Ja, i viss mån	29	33	32	33
	Tveksamt	17	18	18	15
	Nej, troligen inte	17	17	12	12
	Nej, absolut inte	17	21	12	6

		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
43. Vilken risk är störst: kärnkraftens eller klimatförsämring på grund av användning av fossila bränslen som kol, olja och bensin?	Kärnkraftens risk är klart större	5	2	6	7
	Kärnkraftens risk är något större	6	3	7	9
	De två riskerna är ungefär lika stora	26	24	36	32
	Fossila bränslen har något större risk	19	19	16	19
	Fossila bränslen har klart större risk	44	50	35	34

44 a. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt. Svara snabbt och spontant, det är det som är poängen med denna uppgift.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
44.1 Familj	Oerhört positivt	59	64	63	66
	Mycket positivt	27	27	28	26
	Ganska positivt	8	5	5	5
	Varken positivt eller negativt	5	3	3	2
	Ganska negativt	1	1	0	0
	Mycket negativt	0	0	1	0
	Oerhört negativt	1	0	0	1
44.2 Makt	Oerhört positivt	2	2	3	2
	Mycket positivt	7	4	5	5
	Ganska positivt	24	25	23	25
	Varken positivt eller negativt	33	32	28	30
	Ganska negativt	22	22	26	24
	Mycket negativt	9	9	10	9
	Oerhört negativt	4	5	5	5
44.3 Olja	Oerhört positivt	2	2	1	1
	Mycket positivt	7	6	5	5
	Ganska positivt	17	15	18	19
	Varken positivt eller negativt	35	36	32	35
	Ganska negativt	24	30	29	30
	Mycket negativt	11	7	11	7
	Oerhört negativt	4	4	4	3
44.4 Använt kärnbränsle	Oerhört positivt	1	2	1	1
	Mycket positivt	3	5	1	1
	Ganska positivt	7	7	4	4
	Varken positivt eller negativt	33	34	19	19
	Ganska negativt	26	29	29	22
	Mycket negativt	17	12	23	26
	Oerhört negativt	14	11	24	28
44.5 Risk	Oerhört positivt	0	1	0	1
	Mycket positivt	2	1	2	1
	Ganska positivt	6	4	4	5
	Varken positivt eller negativt	27	27	24	22
	Ganska negativt	28	35	29	27
	Mycket negativt	27	21	25	27
	Oerhört negativt	10	11	15	18

44 b. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt. Svara snabbt och spontant, det är det som är poängen med denna uppgift.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
44.6 Pengar	Oerhört positivt	17	15	14	14
	Mycket positivt	28	29	26	27
	Ganska positivt	27	34	35	34
	Varken positivt eller negativt	20	17	17	19
	Ganska negativt	4	4	4	4
	Mycket negativt	2	1	1	1
	Oerhört negativt	1	1	1	1
44.7 Avfall	Oerhört positivt	1	1	0	1
	Mycket positivt	1	2	2	1
	Ganska positivt	3	4	2	3
	Varken positivt eller negativt	22	22	18	18
	Ganska negativt	33	36	39	37
	Mycket negativt	26	23	26	25
44.8 Sol	Oerhört positivt	45	51	48	46
	Mycket positivt	36	31	37	39
	Ganska positivt	13	12	11	11
	Varken positivt eller negativt	6	4	2	2
	Ganska negativt	1	1	1	1
	Mycket negativt	0	0	1	0
	Oerhört negativt	0	0	0	1
44.9 Strålning	Oerhört positivt	0	1	1	0
	Mycket positivt	1	0	0	0
	Ganska positivt	2	2	1	1
	Varken positivt eller negativt	16	14	9	8
	Ganska negativt	24	24	19	22
	Mycket negativt	25	27	31	26
44.10 Kärnkraft	Oerhört positivt	7	8	5	4
	Mycket positivt	15	21	9	8
	Ganska positivt	28	28	20	19
	Varken positivt eller negativt	22	24	21	20
	Ganska negativt	11	9	21	22
	Mycket negativt	8	5	11	15
	Oerhört negativt	7	5	13	13

44 c. Vissa ord eller uttryck får oss att tänka på något positivt, andra på något negativt. Vissa ord är varken det ena eller det andra, de är neutrala. Bedöm i vilken mån orden i nedanstående lista får dig att tänka på något positivt, neutralt eller negativt. Svara snabbt och spontant, det är det som är poängen med denna uppgift.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
44.11 Frisk	Oerhört positivt	77	76	79	82
	Mycket positivt	14	17	15	14
	Ganska positivt	4	3	2	2
	Varken positivt eller negativt	4	2	2	1
	Ganska negativt	1	1	1	0
	Mycket negativt	0	1	0	0
	Oerhört negativt	0	0	1	0
44.12 Kärnavfall	Oerhört positivt	1	2	1	0
	Mycket positivt	2	2	1	0
	Ganska positivt	6	5	3	2
	Varken positivt eller negativt	24	29	15	14
	Ganska negativt	26	26	24	22
	Mycket negativt	18	20	25	24
	Oerhört negativt	22	17	32	38
44.13 Vind	Oerhört positivt	18	16	19	23
	Mycket positivt	21	19	25	25
	Ganska positivt	28	25	29	28
	Varken positivt eller negativt	23	28	18	18
	Ganska negativt	7	8	6	5
	Mycket negativt	2	3	2	1
	Oerhört negativt	1	0	2	1
44.14 Borrhål	Oerhört positivt	2	2	4	4
	Mycket positivt	7	5	6	3
	Ganska positivt	14	8	14	11
	Varken positivt eller negativt	57	68	54	59
	Ganska negativt	10	11	14	15
	Mycket negativt	6	3	6	7
	Oerhört negativt	3	3	4	2

45. Hur ställer du dig till etablering av följande verksamheter i den kommun där du bor?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
45.1 Oljeraffinaderi	Mycket positiv	2	4	2	2
	Ganska positiv	9	7	8	9
	Varken positiv eller negativ	29	27	33	30
	Ganska negativ	32	36	33	32
	Mycket negativ	27	26	24	26
45.2 Anläggning för miljöfarligt avfall	Mycket positiv	4	3	1	1
	Ganska positiv	14	13	8	7
	Varken positiv eller negativ	30	29	21	20
	Ganska negativ	29	34	34	31
	Mycket negativ	23	21	37	41
45.3 Slutförvar för kärnkraftens högaktiva avfall	Mycket positiv	15	16	3	1
	Ganska positiv	30	34	10	9
	Varken positiv eller negativ	26	26	21	15
	Ganska negativ	13	14	23	24
	Mycket negativ	17	10	44	51
45.4 Kärnkraftverk	Mycket positiv	26	28	6	4
	Ganska positiv	32	39	14	13
	Varken positiv eller negativ	22	19	19	19
	Ganska negativ	9	10	27	23
	Mycket negativ	10	4	34	42
45.5 Vindkraftverk	Mycket positiv	22	24	32	34
	Ganska positiv	32	36	34	37
	Varken positiv eller negativ	22	21	23	20
	Ganska negativ	12	11	8	8
	Mycket negativ	11	8	3	2
45.6 Gasnät för fossil-/naturgas	Mycket positiv	4	3	4	8
	Ganska positiv	18	18	24	24
	Varken positiv eller negativ	43	44	39	44
	Ganska negativ	20	23	21	18
	Mycket negativ	15	12	12	6

46 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för mobiltelefoner (både sändarstationer och mottagare).		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
Mobiltelefoner: Ilska	I mycket hög grad	1	2	2	1
	I hög grad	6	4	5	4
	I någon mån	26	25	28	28
	Knappast alls	39	42	40	39
	Inte alls	28	26	25	28
Mobiltelefoner: Förakt	I mycket hög grad	1	1	2	1
	I hög grad	5	6	4	4
	I någon mån	18	17	18	16
	Knappast alls	36	38	40	39
	Inte alls	41	39	36	39
Mobiltelefoner: Rädsla	I mycket hög grad	2	2	2	2
	I hög grad	4	5	6	6
	I någon mån	26	23	29	31
	Knappast alls	34	35	38	33
	Inte alls	34	34	25	28
Mobiltelefoner: Intresse	I mycket hög grad	4	6	6	7
	I hög grad	24	24	21	22
	I någon mån	43	46	49	47
	Knappast alls	20	15	18	18
	Inte alls	10	8	7	6
Mobiltelefoner: Sorg	I mycket hög grad	2	2	2	1
	I hög grad	3	4	3	3
	I någon mån	12	11	15	14
	Knappast alls	32	31	34	30
	Inte alls	51	52	46	52
Mobiltelefoner: Tillfredsställelse	I mycket hög grad	4	4	3	7
	I hög grad	22	23	18	19
	I någon mån	43	44	50	45
	Knappast alls	20	18	19	18
	Inte alls	11	10	10	11

46 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för mobiltelefoner (både sändarstationer och mottagare).		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
Mobiltelefoner: Skuld känslor	I mycket hög grad	1	0	1	1
	I hög grad	3	4	3	3
	I någon mån	11	11	15	14
	Knappast alls	32	33	35	30
	Inte alls	54	52	47	53
Mobiltelefoner: Skam	I mycket hög grad	1	1	0	1
	I hög grad	2	2	2	1
	I någon mån	8	10	10	8
	Knappast alls	29	24	32	26
	Inte alls	60	63	56	64
Mobiltelefoner: Oro	I mycket hög grad	2	3	2	4
	I hög grad	6	6	4	6
	I någon mån	28	24	31	33
	Knappast alls	28	32	33	27
	Inte alls	37	35	29	31
Mobiltelefoner: Pessimism	I mycket hög grad	1	2	2	2
	I hög grad	2	4	4	4
	I någon mån	18	19	23	21
	Knappast alls	34	35	34	32
	Inte alls	45	41	38	41
Mobiltelefoner: Optimism	I mycket hög grad	5	7	5	7
	I hög grad	24	25	22	21
	I någon mån	40	37	44	39
	Knappast alls	18	19	20	21
	Inte alls	13	12	10	12

47 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för genmodifierad mat.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
GMM: Ilska	I mycket hög grad	21	21	25	23
	I hög grad	27	28	25	25
	I någon mån	23	27	29	24
	Knappast alls	18	17	14	16
	Inte alls	11	7	7	12
GMM: Förakt	I mycket hög grad	18	19	19	19
	I hög grad	25	28	27	23
	I någon mån	25	24	28	27
	Knappast alls	19	19	16	17
	Inte alls	12	10	11	14
GMM: Rädsla	I mycket hög grad	19	18	22	21
	I hög grad	23	27	28	27
	I någon mån	33	36	31	30
	Knappast alls	17	13	14	14
	Inte alls	8	6	5	8
GMM: Intresse	I mycket hög grad	2	5	3	6
	I hög grad	13	13	13	12
	I någon mån	28	25	26	33
	Knappast alls	31	34	29	24
	Inte alls	27	23	29	25
GMM: Sorg	I mycket hög grad	11	10	13	11
	I hög grad	14	15	18	15
	I någon mån	19	25	26	26
	Knappast alls	28	24	23	18
	Inte alls	28	27	19	30
GMM: Tillfredsställelse	I mycket hög grad	1	2	2	1
	I hög grad	3	3	3	3
	I någon mån	13	10	13	14
	Knappast alls	35	34	34	29
	Inte alls	48	53	49	53

47 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för genmodifierad mat.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
GMM: Skuld känslor	I mycket hög grad	4	4	4	4
	I hög grad	6	8	10	9
	I någon mån	16	18	21	21
	Knappast alls	32	28	29	23
	Inte alls	42	42	35	44
GMM: Skam	I mycket hög grad	4	5	5	5
	I hög grad	9	10	11	8
	I någon mån	14	16	18	20
	Knappast alls	29	26	30	22
	Inte alls	44	43	36	45
GMM: Oro	I mycket hög grad	15	15	21	20
	I hög grad	24	28	27	25
	I någon mån	27	33	29	31
	Knappast alls	18	13	15	14
	Inte alls	16	11	8	11
GMM: Pessimism	I mycket hög grad	15	15	18	17
	I hög grad	25	26	25	25
	I någon mån	26	27	27	25
	Knappast alls	18	19	16	17
	Inte alls	17	13	14	16
GMM: Optimism	I mycket hög grad	2	2	2	3
	I hög grad	6	4	5	4
	I någon mån	22	18	22	22
	Knappast alls	30	33	32	31
	Inte alls	41	43	40	40

48 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för terrorism.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
Terrorism: Ilska	I mycket hög grad	72	72	77	72
	I hög grad	20	19	17	17
	I någon mån	5	5	4	8
	Knappast alls	2	2	1	1
	Inte alls	1	1	1	2
Terrorism: Förakt	I mycket hög grad	66	69	72	65
	I hög grad	21	21	18	21
	I någon mån	9	7	7	9
	Knappast alls	3	2	2	3
	Inte alls	1	2	1	2
Terrorism: Rädsla	I mycket hög grad	37	40	45	37
	I hög grad	19	17	19	22
	I någon mån	28	29	25	28
	Knappast alls	12	10	9	10
	Inte alls	4	4	2	3
Terrorism: Intresse	I mycket hög grad	6	6	6	7
	I hög grad	10	9	14	16
	I någon mån	25	24	23	28
	Knappast alls	24	24	19	17
	Inte alls	34	37	37	32
Terrorism: Sorg	I mycket hög grad	30	33	42	41
	I hög grad	28	33	28	29
	I någon mån	22	18	17	21
	Knappast alls	10	8	7	4
	Inte alls	9	9	7	6
Terrorism: Tillfredsställelse	I mycket hög grad	1	0	1	1
	I hög grad	2	1	3	1
	I någon mån	6	3	3	4
	Knappast alls	12	10	11	8
	Inte alls	79	86	82	85

48 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för terrorism.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
Terrorism: Skuld känslor	I mycket hög grad	4	6	5	6
	I hög grad	3	4	6	5
	I någon mån	12	10	16	15
	Knappast alls	25	18	20	20
	Inte alls	56	63	53	54
Terrorism: Skam	I mycket hög grad	12	16	13	13
	I hög grad	11	11	11	8
	I någon mån	10	10	17	14
	Knappast alls	20	16	16	17
	Inte alls	48	47	43	48
Terrorism: Oro	I mycket hög grad	26	36	38	35
	I hög grad	24	19	23	24
	I någon mån	28	30	24	28
	Knappast alls	14	9	9	8
	Inte alls	7	6	5	5
Terrorism: Pessimism	I mycket hög grad	28	34	38	36
	I hög grad	23	24	29	27
	I någon mån	26	24	19	25
	Knappast alls	10	6	6	6
	Inte alls	12	12	9	7
Terrorism: Optimism	I mycket hög grad	2	2	3	2
	I hög grad	3	2	2	2
	I någon mån	15	15	14	16
	Knappast alls	23	17	19	20
	Inte alls	56	64	62	60

49 a. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
Slutförvar: IIska	I mycket hög grad	7	4	18	20
	I hög grad	7	5	18	24
	I någon mån	10	12	23	19
	Knappast alls	33	32	25	22
	Inte alls	42	47	16	15
Slutförvar: Förakt	I mycket hög grad	5	4	14	17
	I hög grad	7	4	15	15
	I någon mån	8	9	24	23
	Knappast alls	32	31	25	24
	Inte alls	47	52	22	21
Slutförvar: Rädsla	I mycket hög grad	8	5	23	23
	I hög grad	9	6	23	25
	I någon mån	25	28	25	26
	Knappast alls	30	33	21	17
	Inte alls	27	28	8	10
Slutförvar: Intresse	I mycket hög grad	9	10	5	5
	I hög grad	27	30	14	13
	I någon mån	36	38	28	29
	Knappast alls	16	12	23	22
	Inte alls	12	10	30	31
Slutförvar: Sorg	I mycket hög grad	5	4	12	13
	I hög grad	5	2	14	17
	I någon mån	10	11	21	23
	Knappast alls	26	28	24	20
	Inte alls	53	55	28	26
Slutförvar: Tillfredsställelse	I mycket hög grad	4	5	2	1
	I hög grad	16	19	4	4
	I någon mån	25	29	14	12
	Knappast alls	24	20	29	21
	Inte alls	31	27	50	62

49 b. Gör en snabb och spontan bedömning av vilken känsla du har för en anläggning för att förvara använt kärnbränsle i din kommun.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
Slutförvar: Skuldkänslor	I mycket hög grad	2	2	5	5
	I hög grad	4	1	6	5
	I någon mån	8	10	19	15
	Knappast alls	28	25	29	23
	Inte alls	58	62	41	51
Slutförvar: Skam	I mycket hög grad	3	2	9	6
	I hög grad	4	1	7	8
	I någon mån	7	8	18	16
	Knappast alls	25	22	25	21
	Inte alls	62	67	41	49
Slutförvar: Oro	I mycket hög grad	9	7	25	27
	I hög grad	9	6	21	24
	I någon mån	25	31	27	23
	Knappast alls	29	28	16	15
	Inte alls	28	27	11	10
Slutförvar: Pessimism	I mycket hög grad	8	5	21	23
	I hög grad	7	6	19	20
	I någon mån	18	19	24	23
	Knappast alls	28	29	18	18
	Inte alls	39	42	18	16
Slutförvar: Optimism	I mycket hög grad	11	11	4	3
	I hög grad	20	24	6	5
	I någon mån	31	30	24	22
	Knappast alls	17	15	23	22
	Inte alls	21	19	43	48

50 a. Hur stor tror du risken är för dig personligen av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan "vet ej" för dem.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
50.1 Luftföroreningar	Obefintlig	3	3	1	0
	Mycket liten	14	12	6	5
	Liten	14	12	8	9
	Ganska liten	16	17	15	15
	Måttlig	25	24	30	28
	Ganska stor	11	14	17	18
	Stor	7	7	9	12
	Mycket stor	3	3	5	8
	Vet ej	7	6	7	5
50.2 Att bo nära högspänningsledningar	Obefintlig	5	4	3	3
	Mycket liten	14	9	8	9
	Liten	14	17	13	13
	Ganska liten	18	14	17	13
	Måttlig	17	22	20	23
	Ganska stor	12	14	18	16
	Stor	7	8	10	10
	Mycket stor	5	4	6	9
	Vet ej	7	7	5	3
50.3 Klimatförändring genom växthuseffekten	Obefintlig	2	1	1	1
	Mycket liten	5	3	3	5
	Liten	11	8	7	8
	Ganska liten	11	12	14	12
	Måttlig	24	23	27	23
	Ganska stor	22	27	21	23
	Stor	11	11	13	12
	Mycket stor	6	8	8	12
	Vet ej	7	6	5	3
50.4 Strålning från inomhusradon	Obefintlig	8	5	4	4
	Mycket liten	14	10	8	11
	Liten	17	21	16	16
	Ganska liten	19	18	16	18
	Måttlig	16	18	23	22
	Ganska stor	9	11	13	13
	Stor	5	7	7	6
	Mycket stor	3	2	4	6
	Vet ej	10	7	9	5
50.5 Olämpliga matvanor	Obefintlig	5	3	3	3
	Mycket liten	10	8	6	10
	Liten	11	11	11	10
	Ganska liten	15	15	14	11
	Måttlig	20	22	20	22
	Ganska stor	16	16	16	18
	Stor	12	13	14	11
	Mycket stor	5	6	8	10
	Vet ej	6	7	8	4

50 b. Hur stor tror du risken är för dig personligen av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan "vet ej" för dem.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
50.6 Svenska kärnkraftverk	Obefintlig	10	9	6	6
	Mycket liten	36	35	26	26
	Liten	18	19	20	16
	Ganska liten	14	14	18	21
	Måttlig	10	12	15	15
	Ganska stor	3	3	4	5
	Stor	2	1	2	2
	Mycket stor	2	1	1	3
	Vet ej	5	6	8	5
50.7 Naturlig bakgrundsstrålning	Obefintlig	8	6	4	5
	Mycket liten	27	23	16	15
	Liten	19	18	19	16
	Ganska liten	16	19	17	22
	Måttlig	11	12	15	14
	Ganska stor	3	2	5	5
	Stor	1	2	2	2
	Mycket stor	1	0	1	1
	Vet ej	14	18	22	21
50.8 Svenskt kärnavfall	Obefintlig	10	8	4	6
	Mycket liten	29	32	22	20
	Liten	20	19	18	17
	Ganska liten	13	13	17	21
	Måttlig	10	13	14	16
	Ganska stor	4	4	8	7
	Stor	3	2	4	3
	Mycket stor	4	2	3	5
	Vet ej	7	7	10	6
50.9 Genmodifierad mat	Obefintlig	5	1	1	3
	Mycket liten	12	10	7	9
	Liten	13	14	13	16
	Ganska liten	16	16	20	19
	Måttlig	21	25	23	21
	Ganska stor	13	15	17	13
	Stor	5	6	7	7
	Mycket stor	3	4	4	5
	Vet ej	11	10	8	6
50.10 Röntgenundersökningar	Obefintlig	6	4	6	5
	Mycket liten	21	17	19	18
	Liten	20	22	19	20
	Ganska liten	20	21	21	23
	Måttlig	17	20	20	22
	Ganska stor	6	6	7	5
	Stor	2	4	1	2
	Mycket stor	1	1	1	1
	Vet ej	6	5	6	4

50 b. Hur stor tror du risken är för dig personligen av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan "vet ej" för dem.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
50.11 Mobiltelefoner	Obefintlig	7	5	4	4
	Mycket liten	18	16	15	14
	Liten	17	20	19	18
	Ganska liten	20	18	19	22
	Måttlig	20	19	23	23
	Ganska stor	6	11	10	8
	Stor	5	3	2	4
	Mycket stor	1	2	1	2
	Vet ej	6	6	6	5

51 a. Hur stor tror du risken är för människor i allmänhet (i Sverige) av följande? Välj det alternativ för varje risk som bäst motsvarar din åsikt. Försök att bedöma alla risker. Om du inte kan svara i vissa fall, markera då rutan "vet ej" för dem.		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
51.1 Luftföroreningar	Obefintlig	1	1	1	0
	Mycket liten	6	5	4	4
	Liten	12	9	8	10
	Ganska liten	15	15	15	14
	Måttlig	26	32	27	26
	Ganska stor	22	23	26	25
	Stor	9	6	8	12
	Mycket stor	4	4	5	6
	Vet ej	5	4	7	3
51.2 Att bo nära högspänningsledning	Obefintlig	2	2	1	2
	Mycket liten	10	9	5	7
	Liten	14	13	14	13
	Ganska liten	20	19	18	14
	Måttlig	25	28	25	25
	Ganska stor	14	13	19	19
	Stor	6	8	7	10
	Mycket stor	3	4	5	7
	Vet ej	5	5	6	3
51.3 Klimatförändring genom växthuseffekten	Obefintlig	1	1	1	1
	Mycket liten	5	5	4	6
	Liten	10	8	10	10
	Ganska liten	15	14	16	14
	Måttlig	26	27	26	28
	Ganska stor	22	23	21	19
	Stor	9	11	10	12
	Mycket stor	5	7	5	7
	Vet ej	7	5	5	2
51.4 Strålning från inomhusradon	Obefintlig	1	2	1	1
	Mycket liten	6	5	4	5
	Liten	15	17	13	13
	Ganska liten	22	17	20	20
	Måttlig	26	29	29	30
	Ganska stor	13	12	18	15
	Stor	6	8	7	6
	Mycket stor	1	2	2	4
	Vet ej	9	8	7	6
51.5 Olämpliga matvanor	Obefintlig	0	1	1	0
	Mycket liten	4	2	2	2
	Liten	6	7	4	2
	Ganska liten	5	7	7	7
	Måttlig	25	19	20	22
	Ganska stor	33	37	26	28
	Stor	15	14	23	21
	Mycket stor	7	11	11	13
	Vet ej	4	3	6	4

51 b. Hur stor tror du risken är för människor i allmänhet (i Sverige) av följande?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
51.6 Svenska kärnkraftverk	Obefintlig	9	7	4	3
	Mycket liten	29	29	18	20
	Liten	21	20	14	17
	Ganska liten	16	19	19	18
	Måttlig	12	14	21	21
	Ganska stor	4	3	8	7
	Stor	2	2	5	5
	Mycket stor	2	1	3	5
	Vet ej	5	4	7	4
51.7 Naturlig bakgrundsstrålning	Obefintlig	5	5	3	4
	Mycket liten	21	18	11	12
	Liten	20	20	17	16
	Ganska liten	19	17	18	18
	Måttlig	12	20	19	19
	Ganska stor	5	5	6	6
	Stor	1	1	3	3
	Mycket stor	1	0	1	1
	Vet ej	15	15	22	21
51.8 Svenskt kärnavfall	Obefintlig	9	7	3	3
	Mycket liten	26	29	16	15
	Liten	19	19	16	16
	Ganska liten	16	14	16	17
	Måttlig	12	15	18	19
	Ganska stor	5	5	10	8
	Stor	2	3	5	6
	Mycket stor	3	2	7	6
	Vet ej	6	7	10	8
51.9 Genmodifierad mat	Obefintlig	3	1	1	2
	Mycket liten	7	5	5	6
	Liten	14	12	9	12
	Ganska liten	15	16	16	15
	Måttlig	22	25	23	22
	Ganska stor	16	20	21	17
	Stor	8	7	12	12
	Mycket stor	4	5	5	5
	Vet ej	10	10	8	8
51.10 Röntgenundersökningar	Obefintlig	3	3	2	3
	Mycket liten	16	14	12	17
	Liten	22	20	20	17
	Ganska liten	22	24	26	23
	Måttlig	22	24	22	24
	Ganska stor	6	5	9	8
	Stor	2	3	3	2
	Mycket stor	1	2	1	1
	Vet ej	6	5	6	5

51 b. Hur stor tror du risken är för människor i allmänhet (i Sverige) av följande?		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
51.11 Mobiltelefoner	Obefintlig	4	4	3	2
	Mycket liten	11	8	8	12
	Liten	17	16	15	15
	Ganska liten	18	19	19	20
	Måttlig	23	26	24	23
	Ganska stor	11	11	14	13
	Stor	5	6	7	5
	Mycket stor	4	3	3	5
	Vet ej	6	7	7	6

52 a. Försiktighetsprincipen		Östhammar Kolumn- procent	Oskarshamn Kolumn- procent	Finspång Kolumn- procent	Riket Kolumn- procent
52.1 Bör undvikas om det ej kan bevisas att den är riskfri	Håller absolut med	42	48	58	59
	Håller i stort sett med	31	29	27	28
	Tveksam	17	15	10	10
	Håller i stort sett inte med	7	6	2	3
	Håller absolut inte med	2	2	2	1
52.2 Bör undvikas först om det kan bevisas att den medför risker	Håller absolut med	29	27	26	23
	Håller i stort sett med	27	29	25	23
	Tveksam	22	20	17	18
	Håller i stort sett inte med	13	11	12	15
	Håller absolut inte med	10	13	20	20
52.3 Bör undvikas om inte fördelarna med den är betydande	Håller absolut med	26	27	29	31
	Håller i stort sett med	34	33	34	33
	Tveksam	24	24	21	18
	Håller i stort sett inte med	11	8	7	9
	Håller absolut inte med	4	8	8	9
52.4 Bör accepteras så länge det finns åtminstone NÅGRA fördelar med den	Håller absolut med	5	6	4	2
	Håller i stort sett med	17	13	11	11
	Tveksam	34	27	33	28
	Håller i stort sett inte med	20	25	17	22
	Håller absolut inte med	24	29	35	38
52.5 Bör accepteras om det inte finns mycket säkra bevis för att den är riskabel	Håller absolut med	9	11	8	6
	Håller i stort sett med	27	20	18	15
	Tveksam	27	28	29	26
	Håller i stort sett inte med	12	19	17	19
	Håller absolut inte med	24	22	28	33

52b. Försiktighetsprincipen		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
52.6 Bör accepteras även om man vet att den medför risker, men att riskerna är ytterst små	Håller absolut med	9	6	3	3
	Håller i stort sett med	27	26	16	14
	Tveksam	27	29	29	25
	Håller i stort sett inte med	16	13	22	22
	Håller absolut inte med	21	25	30	37
52.7 Bör absolut undvikas, oavsett hur säker eller osäker kunskaperna om riskerna är	Håller absolut med	18	19	21	19
	Håller i stort sett med	18	18	20	21
	Tveksam	31	27	28	29
	Håller i stort sett inte med	15	22	18	18
52.8 Bör accepteras om man finner att fördelarna är större än riskerna	Håller absolut med	7	5	4	4
	Håller i stort sett med	27	22	18	17
	Tveksam	30	36	38	29
	Håller i stort sett inte med	19	18	17	24
	Håller absolut inte med	18	20	24	26
52.9 Bör undvikas om den kan ersättas av annan teknologi eller verksamhet, utan att kostnaderna blir alltför stora	Håller absolut med	32	32	37	40
	Håller i stort sett med	39	35	36	33
	Tveksam	21	22	17	16
	Håller i stort sett inte med	5	7	5	7
52.10 Bör undvikas tills man vet mer om riskerna	Håller absolut med	29	34	39	46
	Håller i stort sett med	37	36	34	31
	Tveksam	21	18	15	14
	Håller i stort sett inte med	10	8	8	6
	Håller absolut inte med	4	5	4	3

52 c. Försiktighetsprincipen		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
52.11 Bör undvikas om inte samma människor som utsätts för de eventuella riskerna också får rimlig del av fördelarna	Håller absolut med	15	14	14	16
	Håller i stort sett med	31	18	24	23
	Tveksam	33	40	37	34
	Håller i stort sett inte med	11	14	12	12
	Håller absolut inte med	9	14	13	15
52.12 Bör undvikas om inte de som utsätts för de eventuella riskerna accepterat detta, t ex i form av en folkomröstning	Håller absolut med	21	17	25	28
	Håller i stort sett med	34	32	29	24
	Tveksam	30	27	28	26
	Håller i stort sett inte med	9	12	9	12
52.13 Bör undvikas med tanke på att vetenskapen aldrig kommer fram till en definitiv kunskap om hur stora riskerna egentligen är	Håller absolut med	18	15	27	27
	Håller i stort sett med	24	21	26	28
	Tveksam	37	35	32	27
	Håller i stort sett inte med	15	19	12	15
	Håller absolut inte med	7	10	3	4
52.14 Bör undvikas om människor är oroliga för riskerna, även om deras existens inte är vetenskapligt bevisad	Håller absolut med	15	12	28	26
	Håller i stort sett med	27	25	30	30
	Tveksam	34	37	26	25
	Håller i stort sett inte med	18	18	13	13
52.15 Bör undvikas om det inte finns starka vetenskapliga belägg för att risken är liten	Håller absolut med	23	20	33	31
	Håller i stort sett med	38	35	34	35
	Tveksam	25	29	21	22
	Håller i stort sett inte med	10	10	9	7
	Håller absolut inte med	4	6	4	4

53. Kön		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
53 Kön	Man	60	67	51	48
	Kvinna	40	33	49	52

54. Ålder		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
54. Ålder	Yngre än 18 år	0	0	0	0
	18-24	11	7	7	9
	25-34	10	14	11	17
	35-44	14	16	16	17
	45-54	16	17	18	18
	55-64	21	20	23	19
	65-74	16	15	16	13
	75 eller äldre	13	10	10	8

55. Utbildning		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
55. Utbildning	Grundskola, folkskola	28	27	26	17
	Yrkesskola, verkstadsskola, 1-årig handelsskola	11	10	12	6
	2-årigt gymnasium, realskola, folkhögskola, flickskola	17	18	17	16
	3-årigt gymnasium (ej tekniskt)	15	15	15	18
	Tekniskt gymnasium, 3 eller 4 år, tekniskt institut	10	8	8	6
	Universitet eller högskola, 2,5 år eller kortare	7	8	7	10
	Universitet eller högskola, 3 år eller mer	10	11	12	24
	Annan utbildning	3	4	2	3

56 och 57. Språk och medborgarskap.		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
56. Är svenska ditt modersmål?	Ja	96	94	95	88
	Nej	4	6	5	12
57. Är du svensk medborgare?	Ja	99	98	98	95
	Nej	1	2	2	5

58. Politisk preferens		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
58. Vilket politiskt parti tycker du bäst om idag?	Centerpartiet	12	4	7	7
	Folkpartiet liberalerna	7	4	6	9
	Kristdemokratiska samhällspartiet	3	5	6	5
	Miljöpartiet de gröna	5	4	6	6
	Moderata samlingspartiet	32	33	20	28
	Socialdemokraterna	38	40	48	35
	Vänsterpartiet	3	9	7	10

59. Rätt adressat?		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
59. Är du som fyller i detta formulär den som formuläret adresserats till?	Ja	96	98	98	98
	Nej	4	2	2	2

		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
60. Kan du tänka dig att vara med i flera undersökningar av detta slag?	Ja	45	49	47	53
	Nej	55	51	53	47
<hr/>					
61. Vill du ha ett intyg och ett diplom som visar att du deltagit i undersökningen?		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
Svarsalternativ 1	Ej valt alternativ	30	31	24	22
	Nej	70	69	76	78
Svarsalternativ 2	Ej valt alternativ	87	87	89	89
	Ja, intyg	13	13	11	11
Svarsalternativ 3	Ej valt alternativ	84	84	85	87
	Ja, diplom	16	16	15	13
<hr/>					
62 a. Bedömning av formulär och undersökning.		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
62.1 Anser du att undersökningen är meningsfull?	Nej, absolut inte	2	3	3	2
	Nej, i stort sett inte	3	3	3	3
	Tveksamt	21	21	28	24
	Ja, i stort sett	47	43	45	41
	Ja, absolut	26	30	20	31
62.2 Var frågorna klar formulerade?	Nej, absolut inte	2	2	3	2
	Nej, i stort sett inte	3	3	4	4
	Tveksamt	19	18	17	14
	Ja, i stort sett	65	65	65	67
	Ja, absolut	11	11	11	12
62.3 Var svarsalternativen klart formulerade?	Nej, absolut inte	1	1	3	1
	Nej, i stort sett inte	3	2	3	4
	Tveksamt	18	15	15	14
	Ja, i stort sett	64	67	63	66
	Ja, absolut	14	15	15	14
62.4 Tog formuläret upp det som är viktigt i sammanhanget?	Nej, absolut inte	1	1	1	1
	Nej, i stort sett inte	1	1	1	1
	Tveksamt	12	9	13	13
	Ja, i stort sett	63	66	65	62
	Ja, absolut	24	23	20	24
62.5 Anser du att vi med formuläret försökte påverka dina svar i någon viss riktning?	Nej, absolut inte	39	33	28	30
	Nej, i stort sett inte	32	39	37	37
	Tveksamt	23	19	27	23
	Ja, i stort sett	5	6	5	7
	Ja, absolut	2	3	2	2

62 b. Bedömning av formulär och undersökning.		Östhammar	Oskarshamn	Finspång	Riket
		Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent	Kolumn- procent
62.6 Har formuläret gjort dig intresserad av att skaffa mera information inom området?	Nej, absolut inte	13	12	16	9
	Nej, i stort sett inte	20	20	23	21
	Tveksamt	38	40	39	38
	Ja, i stort sett	22	20	16	23
	Ja, absolut	6	8	6	10
62.7 Har detta formulär gjort dig oroad över de risker som det behandlar?	Nej, absolut inte	40	40	27	20
	Nej, i stort sett inte	36	35	34	35
	Tveksamt	15	16	20	24
	Ja, i stort sett	8	5	13	14
	Ja, absolut	2	3	6	7
62.8 Var det en intressant uppgift att fylla i formuläret?	Nej, absolut inte	11	12	12	8
	Nej, i stort sett inte	13	12	15	14
	Tveksamt	28	30	25	29
	Ja, i stort sett	38	35	39	40
	Ja, absolut	9	12	8	10
62.9 Var texten lättläst och uppställningen överskådlig?	Nej, absolut inte	3	2	3	4
	Nej, i stort sett inte	6	5	4	5
	Tveksamt	15	17	14	12
	Ja, i stort sett	58	59	61	59
	Ja, absolut	18	17	18	20
62.10 Fanns det med många frågor som du tyckte var onödiga?	Nej, absolut inte	7	6	8	7
	Nej, i stort sett inte	37	37	36	42
	Tveksamt	27	29	30	30
	Ja, i stort sett	17	16	15	13
	Ja, absolut	13	12	11	7

Jämförelse med data från Temo

Temo genomförde våren 2005 telefonintervjuer med stickprov ur Oskarshamns och Östhammars kommuner, från hela riket. Svartsprocenten var 53% för hela riket, 52 % för Oskarshamn och 52 % för Östhammar. Detta resultat uppnåddes efter upp till åtta försök att nå varje person i stickprovet. Nettoantalet svarande var cirka 1 000 i varje stickprov.

Det är intressant och viktigt att jämföra deras resultat med dem som uppnåddes i min undersökning. Visserligen gjordes deras datainsamling cirka 6 månader tidigare när det gäller hela riket men det finns ingen anledning att tro att någon stor förskjutning skett i attityderna.

Vid kontakt med Temos handläggare (Nicklas Källebring) uppgavs att deras intervjuare inte är instruerade att försöka få osäkra svarande att ta ställning. Detta är en viktig uppgift i sammanhanget, eftersom en postenkät givetvis inte kan ”övertala” en person att svara på en fråga. Som vi strax ska se blev det ändå viktiga skillnader mellan våra data och Temos, men alltså inte av det skälet att deras intervjuare pressade de osäkra till att ta ställning.

Fyra frågor var gemensamma för Temo och föreliggande undersökning, nämligen en fråga om kännedom om ”den metod som SKB förordar för djupförvar av använt kärnbränsle”, samt och tre frågor om förtroende. Resultaten återfinns i tabellerna A1–A4.

Tabell A1. Självbedömd kännedom om SKB:s metod för djupförvar.

	Riket, denna undersökning	Riket, Temo	Oskarshamn, denna undersökning	Oskarshamn, Temo	Östhammar, denna undersökning	Östhammar, Temo
Mycket liten	39	38	8	9	10	13
Liten	28	42	15	34	19	34
Varken stor eller liten	29	4	40	5	40	7
Stor	0	11	27	39	23	32
Mycket stor	1	2	8	10	7	12
Osäker, vet ej, ej svar	3	3	2	2	1	2

Tabell A2. Förtroende för SKB.

	Riket, denna undersökning	Riket, Temo	Oskarshamn, denna undersökning	Oskarshamn, Temo	Östhammar, denna undersökning	Östhammar, Temo
Mycket litet	7	5	1	2	3	4
Litet	7	18	3	7	3	11
Varken stort eller litet	42	7	26	4	29	9
Stort	20	41	42	56	37	49
Mycket stort	5	15	21	27	18	22
Osäker, vet ej, ej svar	19	13	10	4	10	6

Tabell A3. Förtroende för SKI.

	Riket, denna undersökning	Riket, Temo	Oskarshamn, denna undersökning	Oskarshamn, Temo	Östhammar, denna undersökning	Östhammar, Temo
Mycket litet	7	3	1	1	3	2
Litet	7	13	4	9	4	12
Varken stort eller litet	37	6	25	5	29	8
Stort	23	52	40	54	34	49
Mycket stort	6	13	23	26	19	21
Osäker, vet ej, ej svar	17	13	7	5	11	9

Tabell A4. Förtroende för SSI.

	Riket, denna undersökning	Riket, Temo	Oskarshamn, denna undersökning	Oskarshamn, Temo	Östhammar, denna undersökning	Östhammar, Temo
Mycket litet	7	1	2	2	3	2
Litet	7	17	3	8	4	10
Varken stort eller litet	36	8	25	5	29	10
Stort	25	43	40	52	36	48
Mycket stort	7	17	23	23	18	20
Osäker, vet ej, ej svar	18	13	7	11	10	10

Överensstämmelsen är som synes relativt god, med ett stort undantag. Det var betydligt fler som valde mittalternativet i föreliggande undersökning, jämfört med Temos telefonintervjuer. I stället blev det en drift av svaren mot de mera positiva kategorierna. Temos uppläggning vid genomförandet av intervjuerna var att inte nämna mittalternativet, det markerades endast om den svarande spontant använde det. Det är givetvis en rimlig förklaring till den stora skillnaden mellan de två undersökningarna. Man kan dra den slutsatsen att Temos resultat är systematiskt något för positiva, men att de två undersökningarna i övrigt ger likvärdiga resultat.

Jämförelse med hälsoundersökningen

Nedan ges i form av tabeller och figurer jämförelser mellan föreliggande studie och den så kallade hälsoundersökningen [5, 18], som genomfördes samtidigt och i Oskarshamn och Östhammar. Det kan noteras att svarsfrekvensen var högre i hälsoundersökningen.

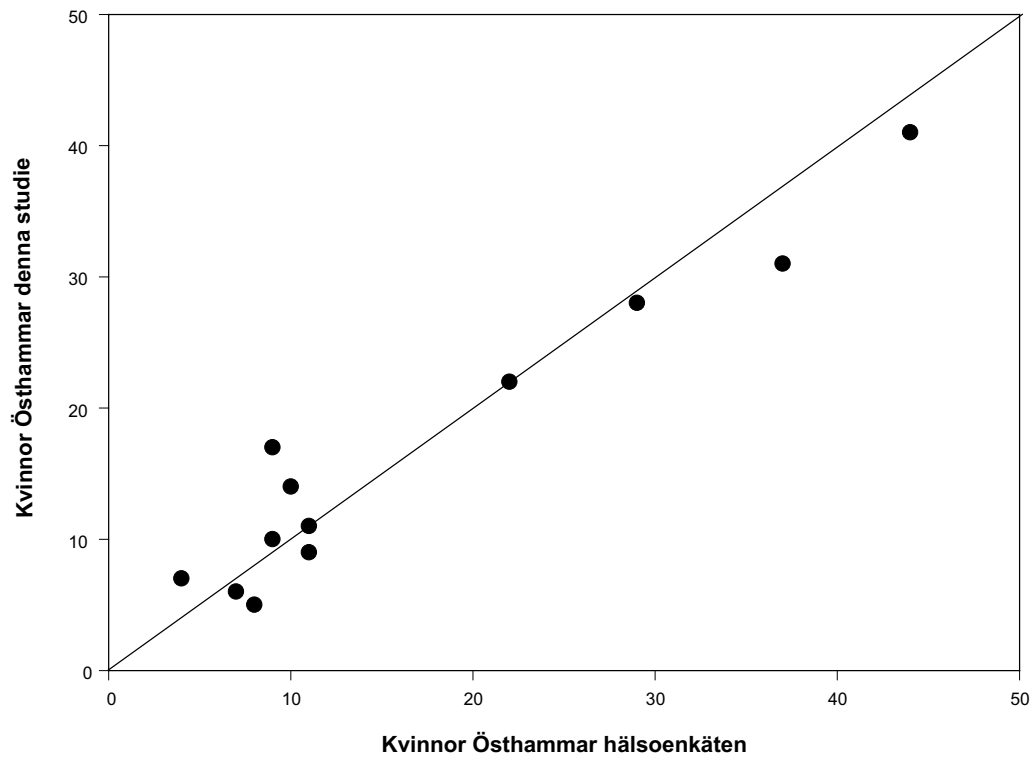
Allmän värderande attityd. Vilken är din inställning till att förlägga ett slutför- var för använt kärnbränsle till din kommun?	Östhammar				Oskarshamn			
	Procent	Män denna studie	Män, hälso- enkäten	Kvinnor, denna studie	Kvinnor, hälso- enkäten	Män denna studie	Män, hälso- enkäten	Kvinnor, denna studie
Mycket starkt positiv	20	22	6	7	18	26	9	10
Starkt positiv	19	13	14	10	24	17	17	8
Ganska positiv	27	21	22	22	29	21	19	19
Varken negativ eller positiv	19	32	31	37	22	27	30	43
Ganska negativ	7	4	10	9	5	4	14	9
Starkt negativ	3	3	7	4	2	1	4	4
Mycket starkt negativ	4	5	11	11	2	3	7	7

Personliga risker	Östhammar				Oskarshamn			
	Personlig risk, procent	Män denna studie	Män, hälso- enkäten	Kvinnor, denna studie	Kvinnor, hälso- enkäten	Män denna studie	Män, hälso- enkäten	Kvinnor, denna studie
Ja, absolut	2	5	5	8	2	3	4	5
Ja, troligen	10	5	17	9	13	6	21	9
Tveksam	16	20	28	29	21	18	26	32
Nej, troligen inte	48	43	41	44	46	44	40	41
Nej, absolut inte	24	28	9	11	19	29	10	13

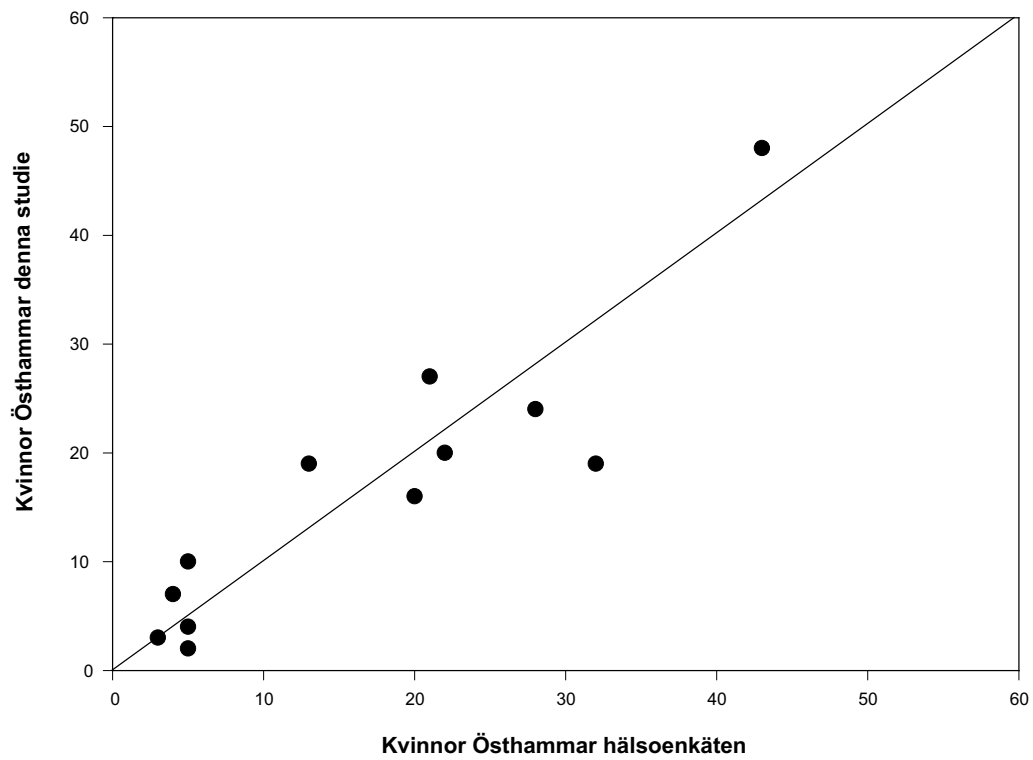
Slutsats

Överensstämmelsen mellan de två undersökningarna är god.

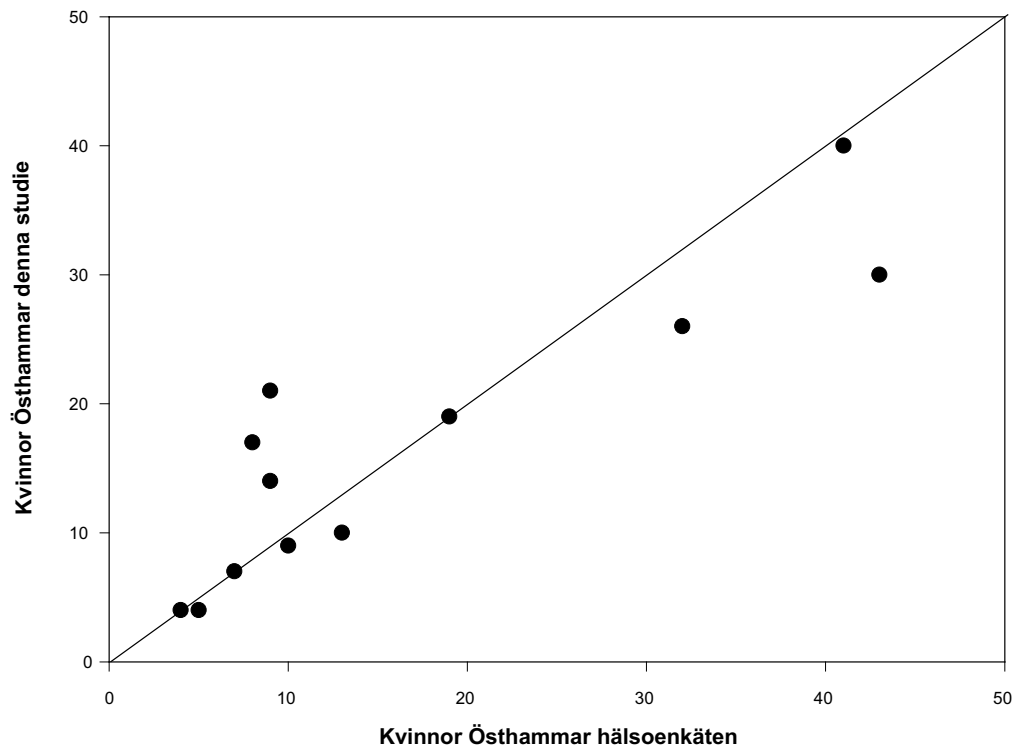

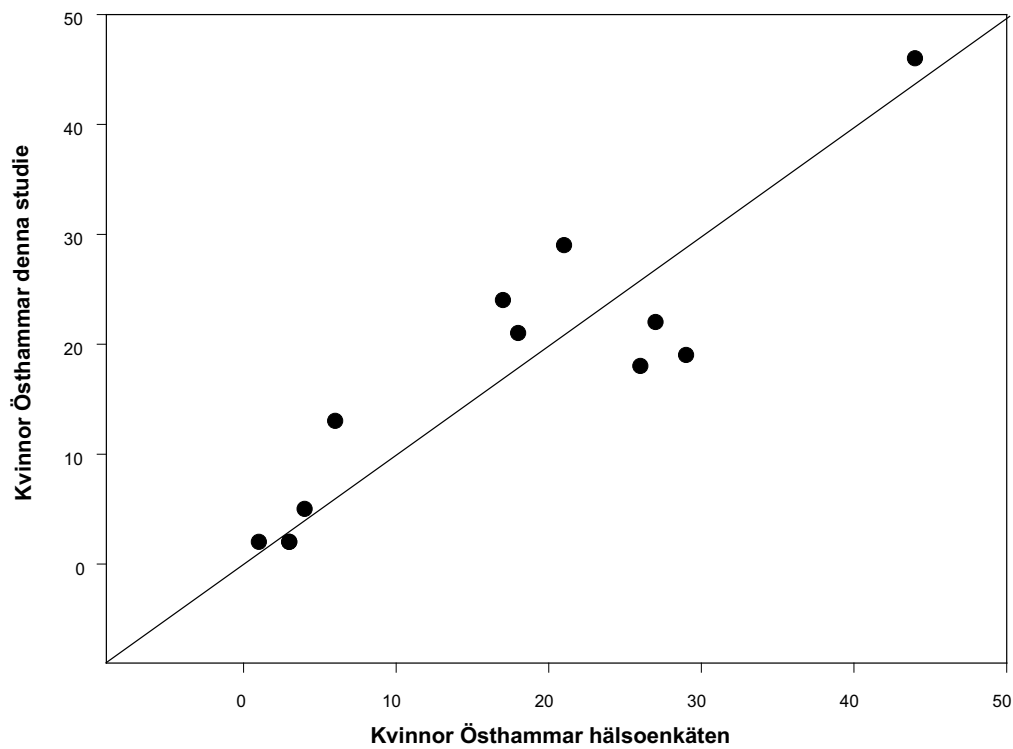
Bilaga 4-1. Data från denna studie och från hälsoenkäten, kvinnor Östhammar.

Bilaga 4-2. Data från denna studie och från hälsoenkäten, män Östhammar.

Bilaga 4-3. Data från denna studie och från hälsoenkäten, kvinnor Oskarshamn.

Bilaga 4-4. Data från denna studie och från hälsoenkäten, män Oskarshamn.